

Institutul Național de Cercetări Economice

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 37 (trim. I) 2020

ISSN 1857-3126

Chișinău

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan, Alina Ianioglo, Alexandru Ceban, Olga Timofei, Viorica Popa, Tatiana Iațișin, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

© Institutul Național de Cercetări Economice

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	9
Rezumatul ediției	13
Capitolul I. PRODUCȚIA	19
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	29
Capitolul III. FINANȚE	36
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	45
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	53
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	55
ANEXE STATISTICE	67

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Igor Dodon
Președintele Parlamentului	Zinaida Greceanîi
Prim-ministru	Ion Chicu
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați: Frațiunea Partidului Socialiștilor din Republica Moldova – 37, Frațiunea Partidului Democrat din Moldova – 22, Frațiunea PAS, Blocul ACUM – 14, Frațiunea ACUM PLATFORMA DA – 11, Frațiunea Partidului ȘOR – 7, Grupul parlamentar "PRO MOLDOVA" – 6, Deputați independenți – 2.
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 13 municipii, UTA Găgăuzia, Unitățile administrative-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilă	3542,7 mii locuitori (la începutul anului 2019)
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%) etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul I, 2020: 1 USD = 17,6 MDL; 1 EUR = 19,7 MDL)

ABREVIERI

ACECL	Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	Avantajul Comparativ Relevant
AGCS	Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	Preferințe Comerciale Autonome
APC	Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BMA	Biroul Migrație și Azil
BNM	Banca Națională a Moldovei
BPN	Bugetul Public Național
BNS	Biroul Național de Statistică
BPA	Bune practici agricole
BTC	Barriere Tehnice în Comerț
CBN	Certificatele Băncii Naționale
CE	Comisia Europeană
CFA	Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	Consumul Final al Populației
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	Capital Normativ Total
CPE	Coeficientul Protecției Efective
CSCI	Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	Comunitatea Statelor Independente
CT	Contingent Tarifar
DPI	Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	Drepturi Speciale de Tragere
EAD	Echivalent ad-valorem
FMI	Fondul Monetar Internațional
INCE	Institutul Național de Cercetări Economice

IHH	Indicele Herfendahl-Hirschman
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
IPC	Indicele Prețurilor de Consum
IPP	Indicele Prețului de Producție
IPPI	Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	Investiții Străine Directe
IVF	Indicele Volumului Fizic
IVU	Indicele Valorii Unitare
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	Moldova Agroindbank
MDL	Leu Moldovenesc
MF	Ministerul Finanțelor
MSF	Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	Națiunea cea mai Favorizată
NEER	Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	Organizația Internațională a Migrației
OMC	Organizația Mondială a Comerțului
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PIB	Produsul Intern Brut
RC	Rata de concentrare
REER	Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	Tendințe în Economia Moldovei
TN	Transnistria
TVA	Taxa pe Valoare Adăugată
UE	Uniunea Europeană
USD	Dolar SUA
UTA	Unitate teritorial-administrativă
VAB	Valoare Adăugată Brută
VMS	Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

- Tabelul 1.1. Structura investițiilor în active imobilizate în ianuarie – martie 2020
- Tabelul 1.2. Structura investițiilor în active imobilizate pe surse de finanțare în ianuarie – martie 2020
- Tabelul 1.3. Indicii valorici ai cifrei de afaceri a principalelor activități din cadrul comerțului intern cu bunuri și servicii, luna martie.
- Tabelul 1.4. Volumul mărfurilor transportate cât și parcursul mărfurilor transportate realizate de întreprinderile de transport pe căi de transport, ianuarie – aprilie 2020
- Tabelul 1.5. Numărul de pasageri transportați pe căi de transport public, ianuarie – aprilie 2020
- Tabelul 1.6. Turiști și excursioniști participanți la turismul organizat prin intermediul agențiilor de turism și a tur operatorilor, ianuarie – martie 2020
- Tabelul 5.1. Evoluția indicatorilor „Doing Business” pentru Republica Moldova

FIGURI

- Figura 1.1. Evoluția PIB în perioada TI:2011 – TI:2020, %
- Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în T.I 2020 și la creșterea acestuia față de T.I 2019, %
- Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB-ului în TI:2020 și la creșterea acestuia față de TI:2019, %
- Figura 1.4. Indicii volumului producției industriale față de T1:2010 – T1:2020, %
- Figura 1.5. Indicii volumului producției industriale lunare ajustate cu numărul de zile lucrătoare și de sezonitate, anul 2010 =100%
- Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole globale în TI:2008 – TI:2020
- Figura 1.7. Indicii volumului mărfurilor transportate de către întreprinderile de transport, 2019-2020, în % față de perioada corespunzătoare a anului precedent
- Figura 1.8. Indicii numărului de pasageri transportați cu ajutorul transportului public, 2019-2020, în % față de perioada corespunzătoare a anului precedent
- Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC
- Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %
- Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %
- Figura 2.1.4. Ritmul anual de creștere a prețurilor la produsele agricole, %
- Figura 2.1.5. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO
- Figura 2.2.1. Evoluția ratelor la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei
- Figura 2.2.2. Evoluția activelor oficiale de rezervă
- Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3
- Figura 3.1.1. Structura veniturilor în BPN în I trimestru 2019-2020, mil. MDL, %
- Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN în anul 2019, %
- Figura 3.1.3. Structura cheltuielilor în BPN în I trimestru 2019-2020, %

- Figura 3.1.4. Dinamica datoriei de stat în perioada 2018-2020
- Figura 3.2.1. Evoluția calității activului bancar
- Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar
- Figura 3.2.3. Nivelul lichidității sectorului bancar
- Figura 3.2.4. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare
- Figura 3.2.5. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar
- Figura 3.2.6. Volumul creditelor noi acordate după valute, mil.MDL
- Figura 3.2.7. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor
- Figura 3.2.8. Evoluția structurii depozitelor atrase de bănci
- Figura 3.2.9. Evoluția marjei bancare nete, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite noi atrase în MDL, %
- Figura 4.1. Poziția investițională internațională în dinamică, pe trimestre, mil.USD
- Figura 4.2. Investițiile directe, capital propriu acumulat pentru trimestru I, a anului 2020 pe activități economice, %
- Figura 4.3. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2011-2020, mil.USD
- Figura 4.4. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din RM, conform provenienței geografice, %
- Figura 4.5. Evoluția exportului, importului și soldul balanței comerciale, în I trimestru, mil. USD
- Figura 4.6. Principalii parteneri comerciali, ponderea în total export, % (trim. I 2020)
- Figura 4.7. Evoluția exporturilor pe grupe de țări, mil.USD
- Figura 4.8. Evoluția importurilor pe grupe de țări, pentru T I 2019 – T I 2020, mil.USD
- Figura 4.9. Principalii parteneri comerciali, ponderea în total export, % (trim. I 2020)
- Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în perioada T I 2019 – T I 2020, pe trimestre
- Figura 6.2. Evoluțiile numărului populației ocupate, al șomerilor și a ratelor de ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în T I din anii 2015-2020
- Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și în cel real în perioada T I 2018 – T I 2020, MDL

BOXE

- Boxa 6.1. Impactul pandemiei COVID-19 asupra industriei ușoare din Republica Moldova
- Boxa 6.2. Proiect de lege privind munca la distanță
- Boxa 6.3. Indexarea pensiilor de la 1 aprilie 2020
- Boxa 6.4. Completarea clasicatorului categoriilor persoanelor asigurate

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Începutul anului 2020 a fost marcat de o serie de evenimente importante atât de ordin politic, cât și economic și social

16 ianuarie

Guvernul a lansat Mecanismul de monitorizare al Planului de Acțiuni al Guvernului 2020-2023 (PAG) plasat pe pagina oficială. Planul conține peste 1000 de acțiuni distincte pe toate domeniile de competență ale Executivului. Misiunea mecanismului este de a reflecta progresul în realizare pe toate acțiunile PAG, oferind posibilitatea de a cunoaște etapa de realizare, termenul limită, obiectivele acțiunii și autoritatea responsabilă de realizare.

29 ianuarie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a decis, cu vot unanim, să mențină rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de 5,5% anual. De asemeni se mențin valorile altor instrumente de politică monetară: 8,5% anual pentru ratele de dobândă la creditele overnight și 2,5 % anual la depozitele overnight. În același timp, norma rezervelor obligatorii se va aplica în continuare conform hotărârii din luna decembrie 2019. Norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă se menține la nivelul de 42,0% din baza de calcul în perioada 16.01.2020-15.02.2020; 41,5% în perioada 16.02.2020-15.03.2020 și 41% în perioada 16.03.2020-15.04.2020. S-a decis menținerea normei rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în valută liber convertibilă în mărime de 20,0% din baza de calcul.

5 februarie

Cabinetul de miniștri a aprobat Metodologia de finanțare instituțională a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării. Metodologia reglementează modul de finanțare din bugetul de stat a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării, inclusiv instituțiilor de învățământ superior de stat pentru menținerea și dezvoltarea infrastructurii publice din domeniile cercetării și inovării și a cheltuielilor de personal aferente. Printre principalele reglementări ale Metodologiei, se enumeră: categoriile de cheltuieli eligibile pentru finanțare instituțională precum și procedura de aprobare, acordare și raportare a finanțării instituționale. Mijloacele financiare destinate finanțării instituționale sunt aprobate anual prin legea bugetului de stat și distribuite de către organul central de specialitate al statului, care asigură elaborarea politicii naționale în domeniile cercetării și inovării, conform subordonării organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării.

5 februarie

Guvernul a aprobat Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu 2020-2022”. Documentul reprezintă o continuare a programului pentru anii 2019-2021, fiind revizuit pentru perioada de timp 2020-2022, în corespundere cu indicatorii macroeconomici care au stat la baza elaborării Legii bugetului de stat pentru anul 2020. Programul stabilește obiectivul fundamental al procesului de management al datoriei de stat, obiectivele specifice, precum și acțiunile care vor fi întreprinse de către autorități în vederea asigurării finanțării și îmbunătățirii structurii portofoliului datoriei de stat. Conform prognozelor, în perioada 2020-2022, se estimează că soldul

datoriei de stat nu va depăși 28,9% din PIB, iar cheltuielile pentru deservirea datoriei de stat pe termen mediu vor atinge circa 0,8% din PIB, rămânând la același nivel comparativ cu anul 2019.

5 februarie

Executivul a aprobat proiectul de Lege privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor, elaborat de Ministerul Justiției. Documentul stabilește modul de constatare a încălcărilor legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului de către entitățile raportoare (12 entități raportoare, inclusiv avocații, notarii și alți liber-profesioniști). De asemenea, documentul prevede ce sancțiuni le pot fi aplicate entităților respective, care pot ajunge până la 5 mil. EUR. Prin aprobarea documentului se transpun la nivel național prevederile unui set de norme europene în acest domeniu.

5 februarie

Conceptul tehnic al Sistemului informațional automatizat „Monitorizarea electronică a vânzărilor” a fost aprobat în ședința Guvernului. Proiectul presupune digitalizarea registrului electronic al vânzărilor și posibilitatea controlului online al tranzacțiilor. Implementarea sistemului va genera bonuri electronice și este o etapă de eficientizare și modernizare a proceselor de evidență, administrare și monitorizare a vânzărilor. Aplicarea sistemului va determina plasarea pe piață a soluțiilor tehnice noi și va simplifica administrarea proceselor atât pentru agenții economici, cât și pentru Serviciul Fiscal.

13 februarie

A fost aprobat în prima lectură un proiect de lege de modificare a Regulamentului Parlamentului privind consolidarea cooperării Parlamentului cu societatea civilă. Potrivit proiectului, cooperarea dintre se va efectua în următoarele forme: consultare permanentă, întruniri ad-hoc, audieri publice, conferința anuală și inițiativa civică. O noutate este posibilitatea de înaintare a inițiativei civice de un grup voluntar de cel puțin 30 de cetățeni, care poate solicita Parlamentului să dezbată o problemă de interes major. Inițiativa care, pe parcursul a 60 zile de la înregistrare, va acumula 10 mii de semnături va fi supusă audierilor publice de către comisia parlamentară de profil.

13 februarie

Parlamentul Republicii Moldova a adoptat în lectură finală proiectul de modificare și completare a Codului Contravențional, care prevede sancționarea utilizării și comercializării pungilor de plastic și a veselei de plastic. Potrivit proiectului, sancțiunile vor fi de până la 4500 MDL pentru persoanele fizice și de până la 12000 MDL pentru persoanele juridice. Aceste prevederi se referă la utilizarea și comercializarea pungilor fabricate din plastic, farfuriilor, paharelor, a altor accesorii ale serviciilor de masă. Parlamentul a aprobat, anterior, modificări și completări la legislație prin care au fost interzise etapizat, începând cu 1 ianuarie 2019 utilizarea și comercializarea pungilor de plastic, iar începând cu 1 ianuarie 2021 – interzicerea totală.

26 februarie

Guvernul a aprobat un proiect de lege ce prevede instituirea unui nou moratoriu la obținerea cetățeniei moldovenești prin investiție, până la 1 ianuarie 2021. Moratoriul e necesar pentru a efectua o analiză detaliată a mecanismelor de verificare a aplicanților și a înlătura amenințările posibile. Moratoriul anterior la acest proces a expirat pe 23 februarie 2020.

27 februarie

Parlamentului a fost votat în lectura finală proiectul de lege care are drept scop îmbunătățirea cadrului legal ce reglementează activitatea Organizațiilor de creditare nebancaară (OCN). Documentul prevede limitarea costurilor totale ale creditului nebancaar sau leasingului financiar pentru consumatori, pe un termen de până la 2 ani, în mărimea care să nu depășească valoarea debursată conform contractului respectiv. Scopul acestei măsuri este de a atenua riscul de supra-îndatorare a populației. Pentru împrumuturile de până la 50 mii MDL, acordate persoanelor fizice, se propune interzicerea renegocierii clauzelor contractuale care conduce la mărirea obligației pecuniare inițiale ale debitorului și la o supra-plată. OCN vor fi obligate să raporteze la cel puțin unul din birourile istoriilor de credit, care vor fi obligate să facă schimb de informații între ele.

28 februarie

Parlamentul a votat în lectura a doua proiectul de lege privind indexarea pensiilor de două ori pe an: la 1 aprilie și la 1 octombrie. Indexarea va fi aplicată pentru toate pensiile, indiferent de mărimea acestora. Totodată, se va indexa și venitul minim garantat utilizat la determinarea Programului de Ajutor Social. Mecanismul de indexare prevede că la 1 aprilie, coeficientul de indexare a pensiilor va constitui inflația înregistrată în ultimul semestru al anului precedent, iar la 1 octombrie acesta va constitui inflația înregistrată în primul semestru al anului în curs

4 martie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a decis, cu vot unanim, să reducă rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 1,0 p.p., de la 5,5% până la 4,5% anual. Totodată, au fost diminuate ratele de dobândă la creditele și la depozitele overnight cu 1,0 p.p. până la 7,5% și, respectiv, 1,5% anual. Decizia BNM de relaxare a politicii monetare este orientată spre susținerea cererii agregate care, în limitele mecanismului de transmisie, se va propaga prin mai multe canale, inclusiv cel de creditare.

6 martie

Consiliul directorilor executivi al Băncii Mondiale a aprobat un nou credit pentru Moldova în valoare de 39,4 mil. USD pentru proiectul „Învățământul superior”. Proiectul vine să sporească calitatea, relevanța și eficiența sistemului de învățământ superior din țară, astfel încât oamenii să obțină studiile și competențele necesare pentru a accesa mai multe oportunități și a-și îmbunătăți nivelul de trai. Printre beneficiarii proiectului vor fi 91000 de studenți din învățământul superior, 4100 de studenți din colegii pedagogice și 4400 de cadre didactice din universități și colegii pedagogice publice. Suplimentar, aproximativ 30000 de solicitanți de locuri de muncă și 5000 de angajatori vor beneficia de un nou Sistem Informațional al Pieței Muncii, elaborat cu susținerea proiectului. Proiectul urmează a fi implementat timp de 5 ani până în 2025.

12 martie

Prim-miniștrii Ion Chicu și Viktor Orbán au semnat Declarația Comună pentru Parteneriat Strategic între Republica Moldova și Ungaria. Obiectivul primar al Parteneriatului este de a extinde și aprofunda cooperarea bilaterală și susținerea efortului Republicii Moldova de integrare europeană. Parteneriatul presupune susținerea și extinderea activității Comisiei mixte interguvernamentale pentru dezvoltare economică Moldova – Ungaria.

12 martie

Consiliul de Directori Executivi al Fondului Monetar Internațional a încheiat evaluarea rezultatelor economice atinse de Republica Moldova în cadrul realizării programului susținut prin Mecanismul extins de creditare și Mecanismul de finanțare extinsă, ceea ce permite debursarea tranșei de 20 mil. USD, dintre care 223 mil. MDL constituie suport bugetar, iar restul sumei va fi

transferat Băncii Naționale a Moldovei. Bordul FMI a apreciat pozitiv acțiunile întreprinse pentru reabilitarea sectorului bancar și îmbunătățirea stabilității macroeconomice și financiare. De precizat că FMI a aprobat în 2016 un program pentru 3 ani prin care să sprijine reforma economică și financiară a Republicii Moldova, în valoare totală de circa 178 mil. USD.

17 martie

Parlamentul a aprobat Hotărârea privind declararea stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în perioada 17 martie – 15 mai 2020. Hotărârea a fost aprobată în temeiul Constituției Republicii Moldova, Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război și având în vedere declararea de către Organizația Mondială a Sănătății a pandemiei de coronavirus (COVID-19) la data de 11 martie 2020 și instituirea codului roșu la nivel național în legătură cu situația epidemiologică de către Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică la 13 martie 2020. Potrivit documentului, pe perioada stării de urgență Comisia pentru Situații Excepționale va emite dispoziții în vederea punerii în executare a unui șir de măsuri.

20 martie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a decis, cu vot unanim în cadrul ședinței extraordinare, diminuarea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 1,25 p.p., până la 3,25% anual. De asemenea, au fost micșorate ratele de dobândă la creditele și depozitele overnight până la 6,25% și, respectiv, 0,25% anual. Totodată, a fost micșorată cu 2,5 p.p. norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă și majorată cu 1,0 p.p. norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în valută liber convertibilă.

25 martie

Guvernul a aprobat Metodologia de confirmare a titlurilor științifico-didactice în învățământul superior. Titlurile științifico-didactice de conferențiar universitar și de profesor universitar sunt conferite de către senatul instituției de învățământ superior și confirmate de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC). Evaluarea în vederea confirmării titlurilor științifico-didactice în învățământul superior este efectuată de către experți-evaluatori, specialiști în domeniul de referință. Examinarea dosarului de atestare în cadrul ANACEC nu va depăși 3 luni din momentul înregistrării.

30 martie

Autoritățile au prezentat un pachet de măsuri luate pentru sprijinul afacerilor care pe timp de pandemie nu își pot desfășura activitatea. Printre acestea sunt măsuri: pentru firmele care și-au oprit activitatea pe baza hotărârii comisiei de urgență (sectorul HORECA) statul pentru a sprijini angajații va returna impozitul în mărime de 100%. Întreprinderile care au încetat să lucreze din motive obiective asociate cu pandemia, cum ar fi cele din domeniul textil sau businessul auto, statul va compensa 60% din impozite. Pentru persoanele din diasporă, care au revenit în țară și doresc să investească în sectorul agrar, statul va oferi suport financiar prin intermediul AIPA. Pentru aceste scopuri Fondul de subvenționare în agricultură va fi suplimentat cu 50 mil. MDL.

30 martie

Comisia Europeană a decis realocarea a 140 mil. EUR pentru nevoile urgente în R. Moldova și în alte state ale Parteneriatului Estic, în contextul combaterii epidemiei de COVID-19. Baniile urmează să fie folosiți pentru achiziționarea echipamentului medical, pentru instruirea angajaților din sănătate, dar și pentru susținerea întreprinderilor mici. Totodată, Comisia a decis redirectiona și utilizarea instrumentelor existente în valoare de până la 700 mil. EUR pentru a reduce efectele socio-economice ale epidemiei de COVID-19 în Vecinătatea Estică.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

Produsul intern brut în primul trimestru al anului 2020 a atins o valoare de 43685 mil. MDL (prețuri curente), astfel marcând o creștere cu 0,9% în termeni reali, comparativ cu perioada similară a anului 2019. Componentele principale care au favorizat la majorarea PIB-ului sunt: comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică (+0,3%); construcțiile, (+0,6%) și informațiile și comunicațiile(+0,4%). În același timp impactul negativ asupra PIB-ului au avut: Industria extractivă și prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (-0,3%), administrația publică și apărarea; asigurări sociale obligatorii; învățământ; sănătate și asistență socială (-0,2%), activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport (-0,2).

Producția industrială, în primul trimestru al anului 2020, a înregistrat o creștere modestă cu 0,2% f.p.s.a.p., ca rezultat al creșterii indicilor industriei extractive și a industriei prelucrătoare cu 2,2% și 4,0%, respectiv. Doar furnizarea energiei electrice și termice, gaze, apă caldă și aer condiționat a marcat o reducere semnificativă cu 11,0% față de perioada similară a anului precedent.

Producția globală agricolă în gospodăriile de toate categoriile în primul trimestru al anului 2020 a atins suma de 1723 mil. MDL (în prețuri curente), astfel depășind aceeași perioadă a anului 2019 cu 2,4%. Rezultatul obținut s-a datorat, în cea mai mare parte, sectorului zootehnic care constituind circa 99% din volumul total al producției globale în perioada respectivă a crescut cu 2,6% f.p.s.a.p.

În primele trei luni ale anului 2020 **investițiile în active imobilizate** au atins cifra de 3235,0 mil. MDL, care, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019, s-a redus cu 1,5% (în prețuri comparabile). Această diminuare se datorează atât reducerii investițiilor în imobilizările necorporale, cât și în imobilizările corporale ce în perioada dată s-au redus cu 18,2% și 0,9%, respectiv.

Cu toate că în primele două luni ale anului 2020 au existat premise de a redresa vectorul de scădere al **volumului de mărfuri transportate** la sfârșitul anului 2019, reducerile semnificative din lunile martie și aprilie, ca rezultat al consecințelor pandemiei de coronavirus (COVID-19), au înregistrat un rezultat negativ față de primele patru luni ale anului 2019 cu 11,2%, fiind transportate doar 4633,7 mil. tone.

Închiderea parțială a hotarelor și limitarea deplasărilor dintre localități de către majoritate statelor lumii, ce a reprezentat unul din pașii necesari de combatere a pandemiei de coronavirus (COVID-19) a fost unul dintre factorii principali care a afectat negativ **turismul**. Cu toate că

această limitare a venit predominant pe luna martie, reducerea a fost atât de simțitoare că a afectat întregul trimestru I 2020. Astfel, de serviciile acordate de către agențiile de turism și turoperatori au profitat 27432 de turiști și excursioniști cu 28,3% mai puțin față de ianuarie – martie 2019.

Prețuri și rate de schimb

Rata medie anuală a inflației pentru trimestrul I, 2020 a constituit 6,1% și s-a plasat în limitele coridorului de variație a țintei, stipulat în Strategia politicii monetare pe termen mediu. Comparativ cu perioada similară a anului precedent ritmul de creștere a inflației s-a accelerat cu 3,6 p.p. însă, față de ultimul trimestru al anului 2019 acesta s-a moderat cu 1 p.p. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 11%, produse nealimentare – 3,2%, servicii – 3,9% f.p.s.a.p.

În trimestrul I, 2020 rata inflației de bază a înregistrat un ritm mai temperat față de IPC și a constituit 4,6% f.p.s.a.p. fiind în creștere cu 0,6p.p. Evoluțiile lunare însă arată o tendință de diminuare a acesteia, pe fundalul diminuării cererii agregate, dintre componentele inflației de bază cu cea mai simțitoare scădere a cererii interne au fost îmbrăcămintea, încălțăminte, articolele de uz casnic etc.

Cursul mediu nominal de schimb a monedei naționale față de principalele valute de referință în trimestrul I, 2020 a fost de 19,4 MDL/EUR și 17,6 MDL/USD, apreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 4,7% față de moneda unică europeană și cu 2% față de dolarul SUA.

Politica monetară

Începutul anului 2020 a fost marcat de acumularea unor presiuni dezinflaționiste nepronozate anterior de BNM, amplificate de riscurile și incertitudinile cauzate de situația epidemiologică din lume. În aceste condiții BNM a venit cu măsuri de relaxare a politicii monetare, care urmăresc facilitarea condițiilor monetare pentru injectarea unor volume vaste de credite ieftine în sistemul bancar și reducerea volumului de rezerve sau active lichide pe care acestea trebuie să le dețină.

Pe parcursul primelor luni ale anului 2020 s-a observat o tendință de creștere a nivelului rezervelor oficiale, BNM asigurându-se cu o rezervă în cazul apariției unor incertitudini ulterioare. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, în la finalul trimestrului I, 2020 rezervele oficiale de rezervă au crescut cu 124 mil.USD și au constituit 2949 mil.USD.

În trimestrul I, 2020 masa monetară a înregistrat o dinamică pozitivă, la care au contribuit în mare parte depozitele în valută străină, care pe fundalul tendințelor economice nefaste declanșate de efectele COVID-19, au devenit mai atractive. Menținerea tendinței respective pe termen lung se asociază cu diverse riscuri printre care și scăderea eficienței mecanismului de transmisie a politicii monetare.

Finanțele publice

În I trimestru 2020, în pofida problemelor existente, veniturile bugetului public național au avut o ascensiune moderată în jur de 6,2% f.p.s.a.p. În acest context, cheltuielile realizate din BPN în I trimestru 2020, au sporit cu ritmuri superioare veniturilor încasărilor susținute preponderent de ponderea cheltuielilor sociale (61,3%) și s-a cheltuit mai mult cu 6,4% față de I trimestru 2020. Prin urmare, executarea bugetului public național la 31.03.2020 a rezultat cu un deficit în mărime de 394,9 mil. MDL, majorându-se de 11,1% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Deci, ultimele evoluții ale mediului economic și a cadrului legislativ în vigoare, s-au reflectat negativ asupra veniturilor și cheltuielilor bugetare din anul 2020, provocate de pandemia COVID-19.

Sectorul bancar

Principalele evoluții înregistrate în primul trimestru 2020, conform indicatorilor macro prudențiali ai sectorului bancar sunt în tendință moderate de creștere dar înregistrând evoluții pozitive la creșterea activelor și portofoliului de credite, scăderea ponderii creditelor neperformante în portofoliul de credite și majorarea volumului depozitelor bancare. Gradul de concentrare și gradul de lichiditate bancară se menține în continuare la un nivel înalt fiind rezultatul politicii monetare promovate de BNM, care, în fond, are ca scop sterilizarea excesului de masă monetară în vederea menținerii țintei inflaționiste, dar afectează capacitatea băncilor de a credita. Prin urmare, amploarea efectelor pandemiei COVID-19 va duce la deteriora climatului economic din Republica Moldova în următorii ani. Acest lucru va deveni mai vizibil, îndeosebi la sfârșitul anului 2020. Următorii ani, pot fi considerați „ani grei” pentru Republica Moldova, pe fondul crizei provocate de pandemie la nivel mondial și regional. Totuși, posibilitatea de a obține un credit bancar nu rămâne a fi limitată deoarece BNM impune un șir de măsuri care să prevină răspândirea virusului COVID-19 și care asigură în continuare funcționalitatea sistemului financiar-bancar al țării. În această ordine de idei, BNM a emis, pe data de 17 martie 2020, o hotărâre prin care permite băncilor licențiate gestiunea flexibilă a obligațiilor de plată a persoanelor fizice aflate în dificultate de plată pentru creditele contractate, în condițiile stării de urgență. Hotărârea facilitează acordarea de către băncile licențiate a unor înlensniri la plata pentru creditele existente ale persoanelor fizice, până pe 31 mai 2020. Totuși, BNM trebuie să fie pregătită de o eventuală criză deoarece riscurile pot fi majore pentru instituții financiare cât și pentru întreg sector bancar autohton. Dar, la moment riscurile sunt minore pentru instituțiile financiare cât și pentru întreg sector bancar autohton. BNM, ca autoritate de supraveghere, trebuie să aibă o monitorizarea mai strică asupra băncilor comerciale și să reacționeze prompt la orice risc declanșat de pandemiei. Astfel, obiectivul primordial al managementului băncii centrale rămâne a fi buna funcționare a întregii infrastructuri financiare pentru facilitarea serviciilor bancare și de plăți, care deservește astăzi economia.

Sectorul extern

Soldul contului curent al balanței de plăți, în trimestrul I 2020, a înregistrat un deficit de 188,80 mil. USD, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Soldului balanței comerțului exterior cu servicii, s-a diminuat cu 11,4%, față de trimestrul I 2019, până la 84,06 mil. USD. Raportul dintre soldul balanței serviciilor și PIB a constituit 3,4%, cu 0,5 p.p. mai mic ca în trimestrul I 2019.

Contul de capital a înregistrat un deficit de 10,44 mil. USD, care s-a redus cu 17,5% față de trimestrul I 2019. Soldul contului de capital a fost determinat de ieșirile nete de capital înregistrate de sectorul privat 13,78 mil. USD, în scădere cu 20% comparative cu trimestrul I 2019, în timp ce intrările de asistență din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale au constituit 3,37 mil. USD, cu 26,3% mai puțin comparativ cu trimestrul I 2019.

Contul financiar, pe parcursul trimestrului I 2020, s-a soldat cu intrări nete de capital în valoare de 243,76 mil. USD.

Poziția investițională internațională a Republicii Moldova, la 31.03.2020, a constituit 5075,09 mil.USD fiind cu 0,2% mai puțin față de finele anului 2019. Poziția investițională internațională raportată la PIB a constituit 42,2%.

Volumul transferurilor bănești din străinătate în Republica Moldova prin intermediul băncilor în favoarea persoanelor fizice, în primul trimestru, a fost în creștere cu 0,2% față de perioada similară a anului precedent.

Comerțul exterior cu bunuri în trimestrul I anul 2020, comparativ cu perioada similară a anului precedent a înregistrat o scădere cu 2,8%, astfel comerțul exterior cu bunuri a constituit 2040,8 mil.USD. *Exportul de mărfuri* în trimestrul I anului 2020 au scăzut cu 7,9%, iar *importurile de mărfuri*, fiind în creștere cu 0,1% comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Deficitul al balanței comerciale în ianuarie-martie 2020, a constituit 690,8 mil. USD, cu 58,7 mil. USD sau cu 9,3% mai mult, comparativ cu cel înregistrat în perioada corespunzătoare din anul 2019.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în ianuarie-martie 2020 a fost de 49,4%, comparativ cu 53,7 % în perioada similară din anul 2019.

Mediul de afaceri

În clasamentul Băncii Mondiale – Doing Business 2020, Republica Moldova s-a situat pe locul 48 din 190 țări, cu o ușoară coborâre în clasament față de anul precedent (-1 poziție).

Mediul de afaceri din Republica Moldova se situează în urma unor astfel de țări din regiune, precum Georgia (7), Macedonia (10), Azerbaidjan (34), Estonia (18), Lituania (11).

Cele mai bune poziții, Moldova le-a obținut la indicatorii „înregistrarea afacerii” și „înregistrarea proprietății”, clasându-se pe locul 13, și respectiv locul 22. Raportul Băncii Mondiale plasează Republica Moldova pe locul 33 în ceea ce privește ”plata taxelor” și pe locul 38 în ceea ce privește „comerțul extern”. La fel ca și în anul precedent, cele mai joase poziții în clasament Moldova le-a

înregistrat la indicatorii "obținerea autorizațiilor de construcții" (locul 156) și "acces la energia electrică" (locul 84).

Potrivit raportului Doing Business 2020, din zece indicatori, poziția Republicii Moldova s-a îmbunătățit la cinci indicatori, s-a înrăutățit la patru indicatori și a rămas neschimbată la un singur indicator.

Sectorul social

Situația demografică. În T I din anul 2020 numărul născuților-vii total pe țară a constituit 6123 pers., fiind în scădere cu 1672 copii sau cu 21,4% comparativ cu perioada similară din anul precedent, rata natalității a fost de 9,3 născuți-vii la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 2,5 p.p. f.p.s.a.p. Numărul de decedați a constituit 9279 pers., înregistrând o scădere de 864 pers. sau cu 8,5% f.p.s.a.p., iar rata mortalității a ajuns la 14,2 decedați la 1000 locuitori, în scădere cu 1,1 p.p. f.p.s.a.p. Numărul căsătoriilor total pe țară în T I din anul 2020 a constituit 3454, micșorându-se cu 84 sau cu 2,4% f.p.s.a.p., iar rata nupțialității a constituit 5,3 căsătorii la 1000 locuitori, fără să se modifice f.p.s.a.p. Indicatorul în cazul numărului divorțurilor din țară a constituit 2461, fiind în scădere cu 251 sau cu 9,3% f.p.s.a.p. Rata divorțialității a constituit 3,8 divorțuri la 1000 locuitori, cu 0,3 p.p. mai puțin f.p.s.a.p.

Piața forței de muncă. În T I din anul 2020, forța de muncă a constituit 840,5 mii pers., în scădere cu 6,5% f.p.s.a.p. Populația ocupată a fost de 806,3 mii pers. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a constituit 37,5%. Numărul șomerilor, definit conform BIM, a fost de 34,2 mii pers., majorându-se cu 50,9% f.p.s.a.p. Rata șomajului la nivelul țării a fost de 4,1%, mai mică cu 3,6 p.p. f.p.s.a.p. Populația în afara forței de muncă din țară (de 15 ani și peste) a fost de 1310,3 mii persoane, constituind 60,9% din populația din aceeași grupă de vârstă, cea mai mare pondere având pensionarii (44,3%). Grupul NEET în T I din anul 2020 a avut o pondere de 15,1% din populația din grupa de vârstă de 15-24 ani, 25,9% – în cazul celor cu vârsta de 15-29 ani și 30,8% - la cei cu vârsta de 15-34 ani.

Remunerarea muncii. În T I din anul 2020, câștigul salarial nominal mediu lunar brut a constituit 7633,9 MDL, majorându-se cu 10,3% f.p.s.a.p., iar în valoare reală a crescut cu 3,7% (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum). În sectorul bugetar salariul mediu lunar (7086,0 MDL) s-a majorat f.p.s.a.p. cu 3,6%, într-o mai mică măsură decât câștigul salarial mediu lunar din sectorul real (7834,2 MDL), care a crescut f.p.s.a.p. cu 12,7%. Cele mai bine plătite tipuri de activități economice sunt: Informații și comunicații (17786,3 MDL); Activități financiare și de asigurări (13728,5 MDL); Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (11820,7 MDL); Activități profesionale, științifice și tehnice (9952,3 MDL). Cele mai mici salarii medii brute lunare au fost înregistrate în următoarele domenii: Agricultură, silvicultură și pescuit (4842,6 MDL); Artă, activități de recreere și de agrement (5587,4 MDL) și Activități de cazare și alimentație publică (5152,2 MDL).

Protecția socială a populației. Conform datelor CNAS (până la indexare), numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2020 a constituit 693,6 mii pers. sau cu 6,0 mii pers. mai puțin comparativ cu 1 aprilie 2019.

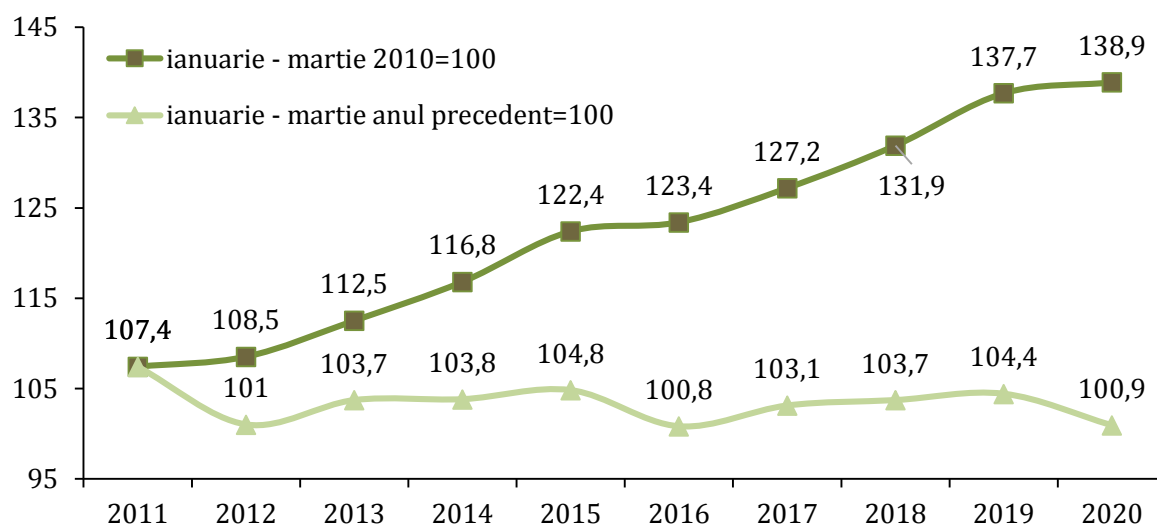
Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 aprilie 2020 a constituit 1914,17 MDL, fiind în creștere cu 6,7% față de 1 aprilie 2019. Numărul beneficiarilor de alocații sociale aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2020 a constituit 66,3 mii pers. sau cu 4,2 mii pers. mai mult comparativ cu 1 aprilie 2019. Mărimea medie a alocației sociale lunare stabilite la 1 aprilie 2020 a constituit 647,53 MDL, fiind în creștere cu 20,2% față de 1 aprilie 2019.

Capitolul I

PRODUȚIA¹

Produsul intern brut

În primul trimestru al anului 2020 Produsul Intern Brut a atins o valoare de 43685 mil. MDL (prețuri curente), astfel marcând o creștere cu 0,9% în termeni reali, comparativ cu perioada similară a anului 2019.

Figura 1.1. Evoluția PIB în perioada TI:2011 – TI:2020, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

Componentele principale care au favorizat la majorarea PIB-ului sunt:

- Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică având o pondere de 20,1% la formarea PIB, au contribuit la creșterea acestuia cu 0,3%, și o creștere a valorii adăugate brute (VAB) cu 1,7%.
- Construcțiile, cu o pondere de 6,9% la formarea PIB, au contribuit la creșterea lui cu 0,6% și o creștere a VAB cu 8,6%.
- Informațiile și comunicațiile, cu o pondere de 6,8% la formarea PIB au favorizat la creșterea acestuia cu 0,4% și o creștere a VAB cu 5,9%.

De asemenea, o contribuție pozitivă la creșterea PIB-ului a avut-o impozitul pe produse, care participând la formarea PIB cu 15,3% a favorizat la creșterea lui cu 0,5%.

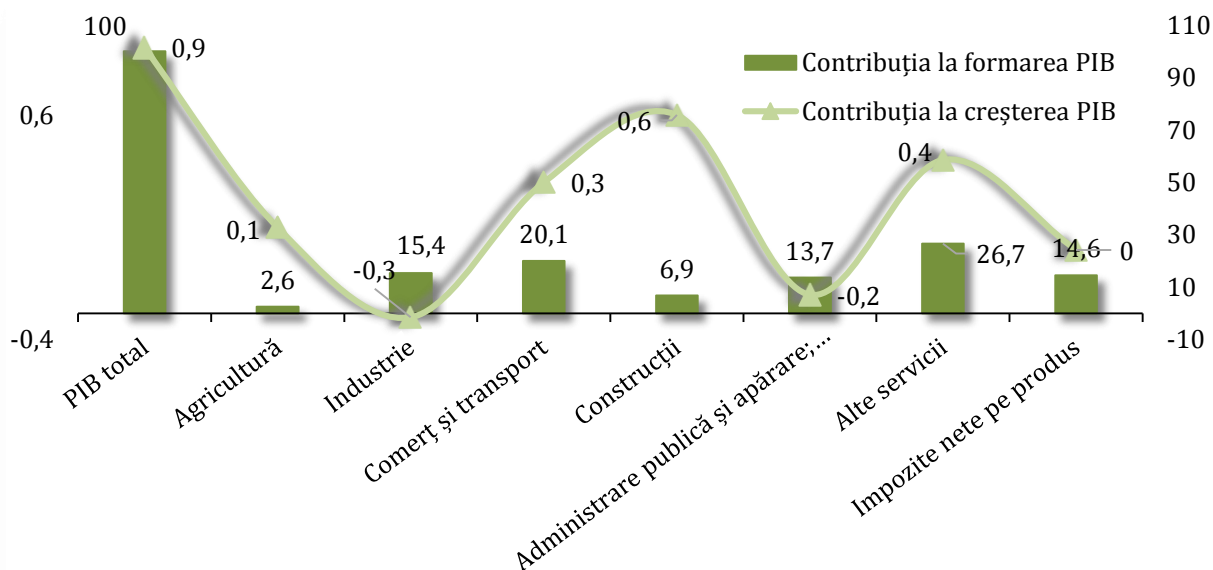
Componentele principale care au influențat negativ creșterea PIB-ului sunt:

- Industria extractivă și prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea

¹ Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale, elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

deșeurilor, activități de decontaminare ce a redus creșterea PIB cu 0,3% participând la formarea lui cu 15,4% și a diminuat VAB cu 1,7%.

- Administrația publică și apărarea; asigurări sociale obligatorii; învățământ; sănătate și asistență socială au minimizat PIB-ul cu 0,2%, contribuind la formarea acestuia cu 13,7% și au redus VAB-ul cu 1,5%.
- Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport, de asemenea au redus PIB-ul cu 0,2% având o cotă la formarea PIB-ului de 3,7% și o diminuare a VAB cu 4,9%.

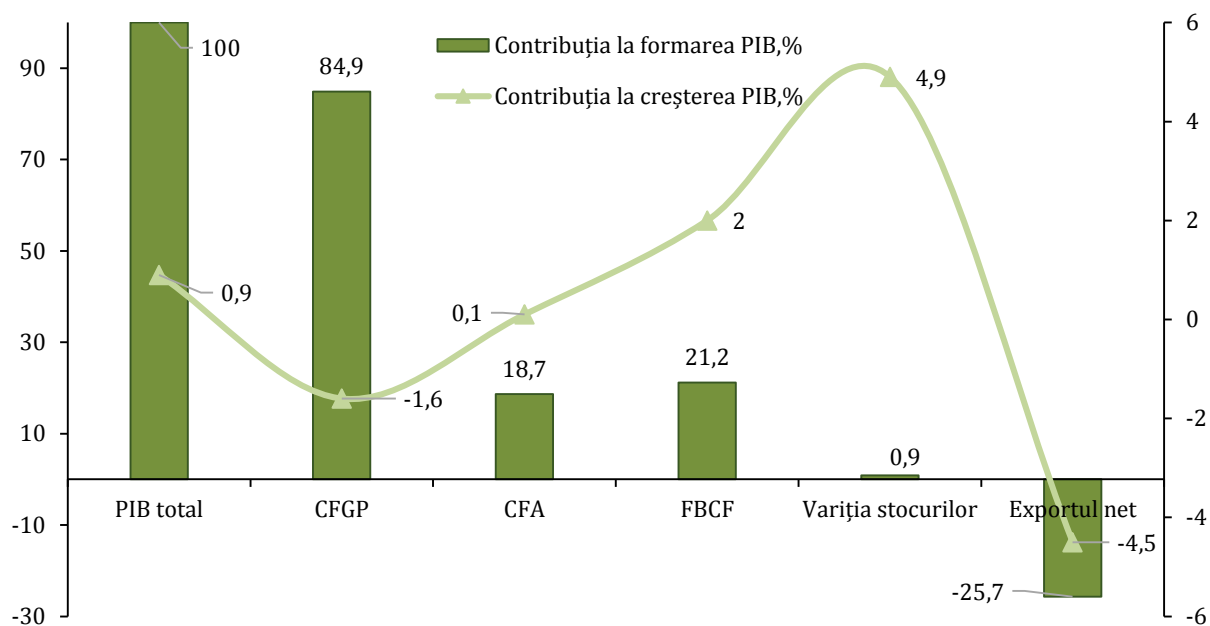

Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în T I 2020 și la creșterea acestuia față de T I 2019, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Conform utilizărilor, creșterea PIB-ului s-a datorat **formării brute de capital fix** ce a contribuit cu 2,0% la creșterea acestuia, având un aport la formarea PIB-ului de 21,2% și o creștere a volumului cu 9,3% f.p.s.a.p.; **consumului final al administrației publice și instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației**, ce au favorizat creșterea PIB-ului cu 0,1% având o pondere în formarea a acestuia de 18,7% și o majorare a volumului cu 0,8%.

Impactul negativ asupra creșterii PIB-ului l-au avut **consumul final al gospodăriilor populației**, reducându-l cu 1,6%, având o pondere de 84,9% și **exportul net de bunuri și servicii**, ce a diminuat PIB-ul cu 4,5%, ca rezultat al predominării importului, care în perioada dată a crescut cu 2,3% f.p.s.a.p., astfel având o contribuție la formarea PIB de 60,8%, asupra exportului, ce față de aceeași perioadă a anului precedent s-a redus cu 7,8%, astfel având o contribuție la formarea PIB-ului de 35,2%.

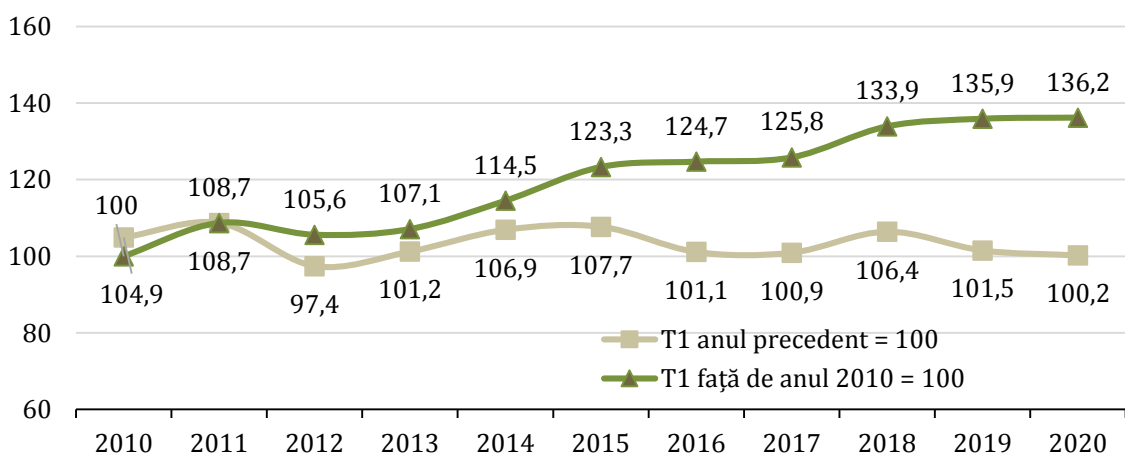

Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB-ului în TI:2020 și la creșterea acestuia față de TI:2019, %

Sursa: În baza datelor Biroului Național de Statistică.

Industria

În primul trimestru al anului 2020 indicele producției industriale a înregistrat o creștere modestă cu 0,2% f.p.s.a.p., ca rezultat al creșterii indicilor industriei extractive și a industriei prelucrătoare cu 2,2% și 4,0%, respectiv. Doar furnizarea energiei electrice și termice, gaze, apă caldă și aer condiționat a marcat o reducere semnificativă cu 11,0% față de perioada similară a anului precedent.

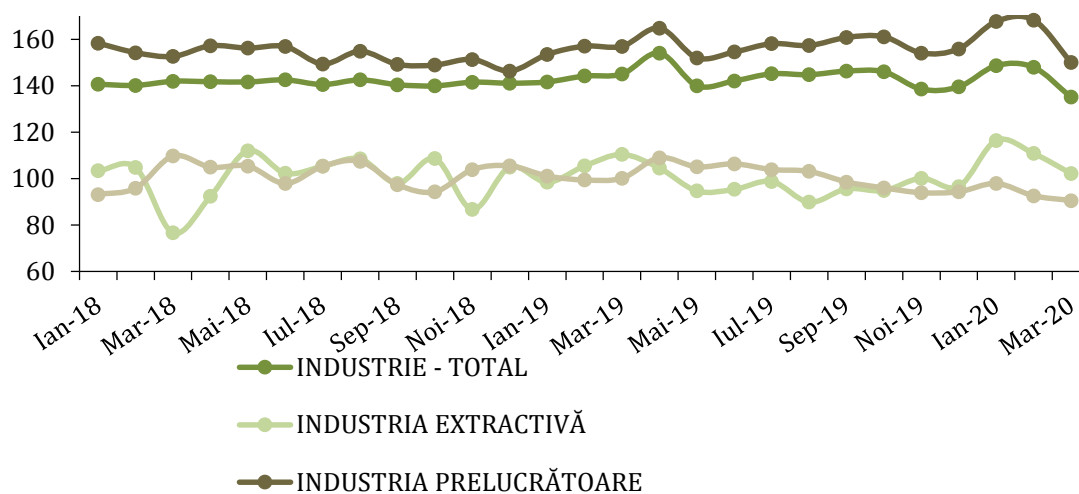

Figura 1.4. Indicii volumului producției industriale față de T1:2010 - T1:2020, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Însă, principalele date sunt ascunse în analiza dinamicii indicilor producției industriale lunare ajustate, care nu sunt de loc îmbucurătoare. Ca rezultat al analizei acestora, în luna martie se

observă o reducere bruscă a activității tuturor principalelor ramuri ale industriei. Faptul dat a fost generat de reducerea activităților companiilor industriale ca rezultat al pandemiei COVID-19.

Figura 1.5. Indicii volumului producției industriale lunare ajustate cu numărul de zile lucrătoare și de sezonality, anul 2010 =100%

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor BNS.

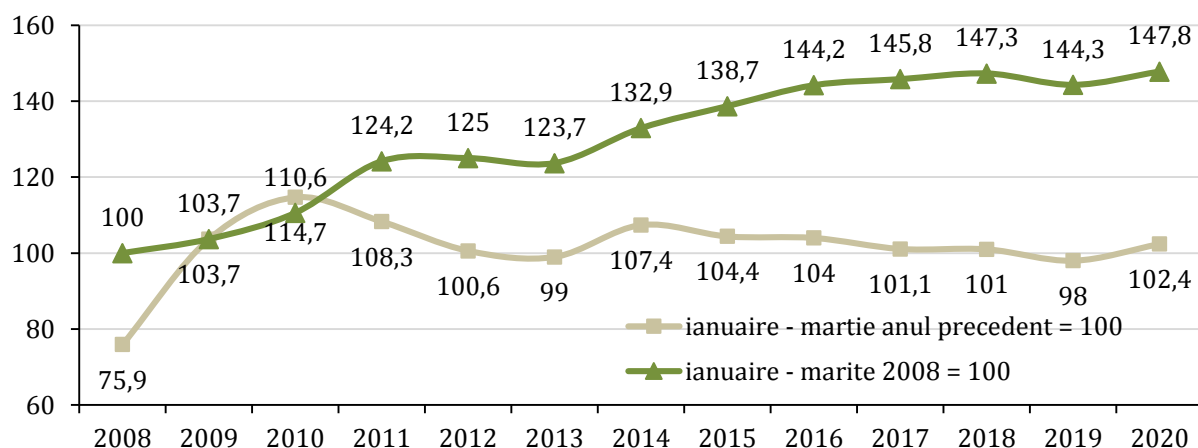
Astfel, conform datelor prezentate de Biroul Național de Statistică, producția industrială (serie brută) în luna martie s-a diminuat comparativ cu aceeași lună a anului 2019 cu 10,5%, ca rezultat al reducerii producției industriale în industria extractivă cu 20,9%, în industria prelucrătoare cu 8,7% și producția și furnizare de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu 16,0%.

În cadrul industriei prelucrătoare, cele mai mari diminuări au fost înregistrate în cadrul industriei metalurgice (-42,8%) și fabricare articolelor de îmbrăcăminte (-35,4%). Însă, în același timp au fost activități care în perioada respectivă au marcat creșteri comparativ cu luna martie 2019, printre care pot fi menționate fabricare produselor farmaceutice, ce a crescut cu 50,9% și fabricarea substanțelor și a produselor chimice, ce a crescut cu 17,0%.

Agricultura

Producția agricolă globală în gospodăriile de toate categoriile în primul trimestrul al anului 2020 a atins suma de 1723 mil. MDL (în prețuri curente), astfel depășind aceeași perioadă a anului 2019 cu 2,4%. Rezultatul obținut s-a datorat, în cea mai mare parte, sectorului zootehnic care constituind circa 99% din volumul total al producției globale în perioada respectivă a crescut cu 2,6% f.p.s.a.p.

În cadrul producției animaliere, creșterea se datorează **producției** (creșterii) **vitelor și a păsărilor** (în masă vie), care s-a majorat cu 10,1%, ca rezultat al creșterii acestui indicator cu 26,4% în cadrul întreprinderilor agricole, pe când în cadrul gospodăriilor populației acesta s-a diminuat cu 11,5%. **Producția de lapte și ouă** în perioada respectivă în gospodăriile de toate categoriile a înregistrat reduceri, astfel producția de lapte s-a redus cu 15,0% f.p.s.a.p. și producția de ouă s-a redus cu 2,7%f.p.s.a.p.

Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole globale în TI:2008 – TI:2020

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

Investițiile în active imobilizate

În primele trei luni ale anului 2020 investițiile în active imobilizate au atins cifra de 3235,0 mil. MDL, care, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019, s-a redus cu 1,5% (în prețuri comparabile). Această diminuare se datorează atât reducerii investițiilor în imobilizările necorporale, cât și în imobilizările corporale ce în perioada dată s-au redus cu 18,2% și 0,9%, respectiv.

Tabelul 1.1. Structura investițiilor în active imobilizate în ianuarie – martie 2020

	Realizări, mil. MDL	în % față de ianuarie - martie 2019	în % față de total
Investiții în active imobilizate - total	3235,0	98,5	100
Imobilizări necorporale	82,3	81,8	2,5
Imobilizări corporale	3152,7	99,1	97,5
din care:			
- clădiri rezidențiale	645,3	114,2	19,9
- clădiri nerezidențiale	491,0	115,6	15,2
- construcții ingineresti	436,7	126,8	13,5
- mașini, utilaje, instalații de transmisie	1102,6	94,1	34,1
- mijloace de transport	351,7	74,1	10,9
- alte imobilizări corporale	125,4	65,0	3,9

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

În cadrul imobilizărilor corporale, cea mai semnificativă reducere a investițiilor a fost înregistrată în mașini și utilaje, care constituind cca 35% din totalul imobilizărilor corporale în perioada dată s-a redus cu 5,9% f.p.s.a.p., fiind urmată de mijloace de transport cu o reducere cu 25,9% f.p.s.a.p. și categoria altor imobilizări corporale cu o reducere de 35,0% f.p.s.a.p. Creșteri în primul trimestru au fost înregistrate de categoriile clădiri rezidențiale, clădiri nerezidențiale și

construcțiile ingeneresti ce au crescut cu 14,2%, 15,6% și 26,8%, respectiv, față de perioada similară a anului 2019.

Sursa principală a investițiilor, ca de obicei, rămân a fi mijloacele proprii ale investitorilor, ce în perioada dată au crescut cu 2,5% f.p.s.a.p. și a atins cota de 73,3% din totalul surselor de finanțare pentru active imobilizate. Cele mai impunătoare creșteri ale surselor de finanțare în perioada respectivă au fost înregistrate din partea fondului rutier(+122,6%) și credite și împrumuturi interne(+38,7%) dar care au constituit 1,6% și 8,9% din totalul investițiilor.

Tabelul 1.2. Structura investițiilor în active imobilizate pe surse de finanțare în ianuarie – martie 2020

	Realizări, mil. MDL	în % față de total	în % față de TI - 2019
Investiții în active imobilizate – total	3235,0	100	98,5
care sunt finanțate din contul:			
- surse proprii de finanțare	2372,8	73,3	102,5
- bugetului de stat	99,0	3,1	45,6
- bugetului unităților administrativ - teritoriale	77,5	2,4	44,5
- credite și împrumuturi interne	289,1	8,9	138,7
- credite și împrumuturi externe	132,9	4,1	97,2
- surse din străinătate	169,8	5,2	105,4
- fondul rutier	50,6	1,6	222,6
- fondul ecologic	9,8	0,3	79,8
-alte surse	33,6	1,0	90,0

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Comerțul și alte servicii destinate pieței

În urma analizei comerțului intern cu bunuri și servicii în perioada ianuarie – martie a anului 2020 se observă o diminuare a cifrei de afaceri doar a **serviciilor de piață prestate populației** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele), care comparativ comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019 s-a redus cu 1,3%. Restul compartimentelor din cadrul comerțului intern au înregistrat creșteri ale cifrei de afaceri în perioada dată comparativ cu anul 2019, însă cu tempouri diferite, astfel **comerțul cu amănuntul** a crescut cu 9,9% f.p.s.a.p., **comerțul cu ridicata** a crescut cu 4,8% f.p.s.a.p. și **serviciile de piață prestate întreprinderilor** au crescut cu 0,3% f.p.s.a.p. În același timp, **cifra de afaceri din comerțul cu autovehicule și motocicletele** s-a micșorat cu 13,1% (în prețuri curente), comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019.

Merită de menționat însă că aceste rezultate sunt atinse mai mult datorită primelor două luni ale anului 2020. pe când în luna martie se observă o reducere semnificativă a cifrelor de afaceri comparativ cu martie 2019 în cadrul tuturor activităților din cadrul comerțului intern de bunuri și servicii. Acest efect negativ se datorează în marea sa parte a primelor consecințe negative asupra economiei statului ca urmare a restricționărilor impuse ca rezultat al pandemiei de coronavirus (COVID-19).

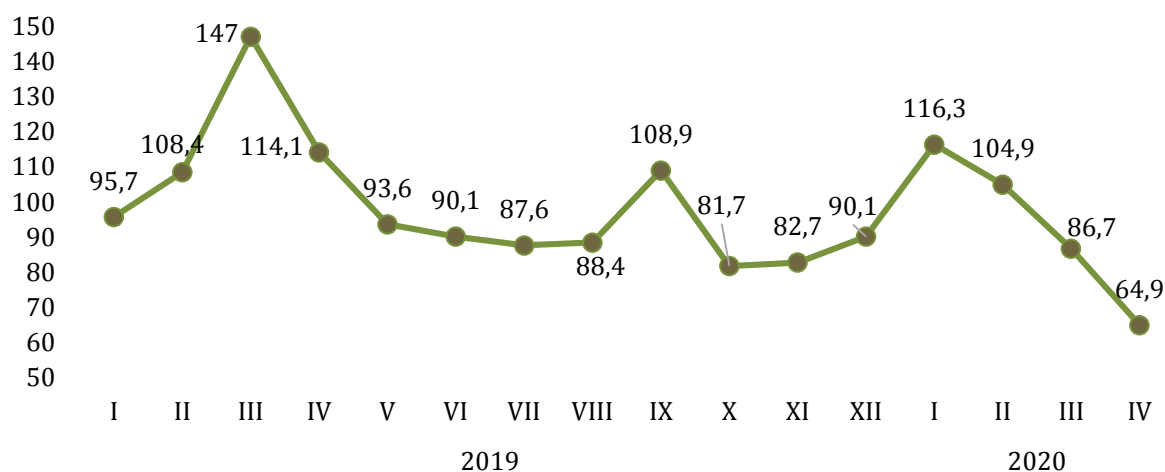
Tabelul 1.3. Indicii valorici ai cifrei de afaceri a principalelor activități din cadrul comerțului intern cu bunuri și servicii, luna martie.

	În % față de martie 2019
Comerțul cu amănuntul (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele)	98,0
Serviciile de piață prestate populației	80,0
Comerțul cu ridicata	94,7
Servicii de piață prestate întreprinderilor	88,6
Comerțul cu autovehicule și motocicletele	81,0

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Transportul

Cu toate că în primele două luni ale anului 2020 au existat premise de a redresa vectorul de scădere al volumului de mărfuri transportate la sfârșitul anului 2019, reducerile semnificative din lunile martie și aprilie, ca rezultat al consecințelor pandemiei de coronavirus (COVID-19), au înregistrat un rezultat negativ față de primele patru luni ale anului 2019 cu 11,2%, fiind transportate doar 4633,7 mil. tone.

Figura 1.7. Indicii volumului mărfurilor transportate de către întreprinderile de transport, 2019-2020, în % față de perioada corespunzătoare a anului precedent

Sursa: În baza datelor Biroului Național de Statistică.

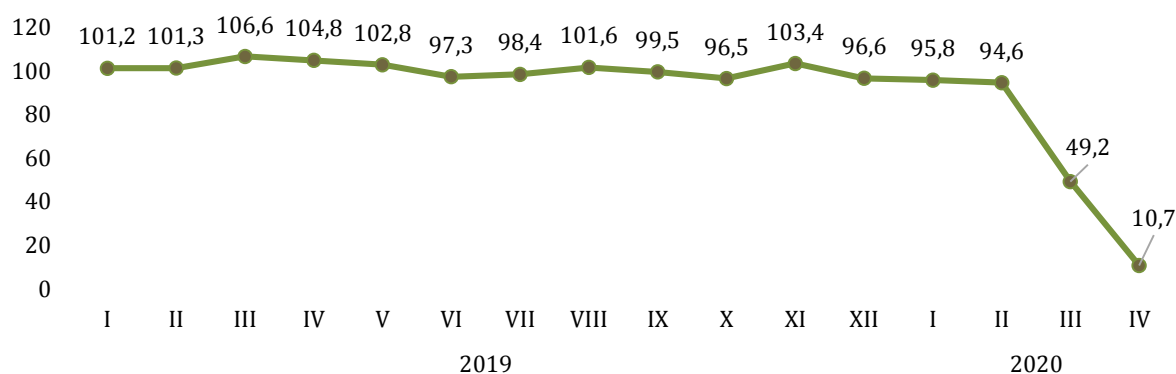
Rezultatul obținut s-a datorat reducerii tuturor tipurilor de transport al mărfurilor excepție, fiind calea fluvială, care în aceste patru luni a crescut cu 36,4% f.p.s.a.p. De asemenea, și parcursul mărfurilor în perioada dată însumând 1472,0 mil. tone-km s-a redus cu 9,1% față de primele patru luni ale anului 2019.

Tabelul 1.4. Volumul mărfurilor transportate cât și parcursul mărfurilor transportate realizate de întreprinderile de transport pe căi de transport, ianuarie – aprilie 2020

	Ianuarie – aprilie 2020	în % față ianuarie – aprilie 2019
Volumul mărfurilor transportate, mii tone	4633,7	88,8
din care:		
pe cale feroviară	1109,5	69,2
pe cale rutieră	3480,3	97,1
pe cale fluvială	43,5	136,4
pe cale aeriană	0,4	64,5
Parcursul mărfurilor, mil. tone-km	1472,0	90,9
din care:		
pe cale feroviară	265,9	71,3
pe cale rutieră	1205,6	96,8
pe cale fluvială	0,1	136,4
pe cale aeriană	0,4	84,3

Sursa: în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Ca și transportul de mărfuri, transportul de pasageri în primele patru luni ale anului 2020 a înregistrat diminuări semnificative, însă în proporții mai mari, vârful negativ fiind înregistrat în aprilie, care a constituit doar 10,7% din numărul total de pasageri transportați în luna aprilie 2019.

Figura 1.8. Indicii numărului de pasageri transportați cu ajutorul transportului public, 2019-2020, în % față de perioada corespunzătoare a anului precedent

Sursa: în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Primele patru luni ale anului 2020 s-au soldat cu un număr total de 20782,0 mii pasageri care a atins doar 60,9% din numărul de pasageri transportați în primele patru luni ale anului 2019. Ca și în cazul cu transportul de mărfuri, transportul de pasageri a înregistrat o diminuare pe toate căile de transport, excepție fiind calea fluvială ce în perioada dată a crescut cu 39,9% f.p.a.s.p., dar care deține o cotă de doar 0,2% din totalul pasagerilor transportați.

Tabelul 1.5. Numărul de pasageri transportați pe căi de transport public, ianuarie – aprilie 2020

	Mii pasageri	în % față de ianuarie – aprilie 2019
Transport public:	20782,0	60,9
Autobuse și microbuze	20267,3	61,0
Aerian	198,7	53,2
Feroviar	273,9	52,1
Fluvial	42,1	139,9

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Turismul

Închiderea parțială a hotelurilor și limitarea deplasărilor dintre localități de către majoritatea statelor lumii, ce a reprezentat unul din pașii necesari de combatere a pandemiei de coronavirus (COVID-19) a fost unul dintre factorii principali care a afectat negativ turismul. Cu toate că această limitare a venit predominant pe luna martie, reducerea a fost atât de simțitoare că a afectat întregul trimestru I 2020. Astfel, de serviciile acordate de către agențiile de turism și turoperatori au profitat 27432 de turiști și excursioniști cu 28,3% mai puțin comparativ perioada ianuarie – martie 2019. Acest rezultat a fost atins în urma reducerii turismului receptor (primirea cetățenilor în țară) cu 45,4% f.p.s.a.p., turismului emițător (deplasarea rezidenților Republicii Moldova în străinătate) cu 29,4% și turismului intern (deplasarea rezidenților Republicii Moldova în interiorul țării în scop turistic) cu 5,2% f.p.s.a.p.

Tabelul 1.6. Turiști și excursioniști participanți la turismul organizat prin intermediul agențiilor de turism și a tur operatorilor, ianuarie – martie 2020

	turiști și excursioniști în ianuarie – martie 2020	% față de ianuarie – martie 2019
TOTAL	27432	71,7
Turism receptor (primirea cetățenilor străini în țară)	967	54,6
Turism emițător (deplasarea rezidenților Republicii Moldova în străinătate)	18667	70,6
Turism intern (deplasarea rezidenților Republicii Moldova prin interiorul țării, în scop turistic)	7798	77,6

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Din totalul persoanelor străine care au vizitat Republica Moldova prin intermediul agențiilor de turism și a turoperatorilor în perioada primului semestru al anului 2020, 71,9% au vizitat țara cu scop de odihnă, recreere și agrement, 18,4% cu scop de afaceri și scopuri profesionale și 9,7% cu scop de tratament. Majoritatea nerezidenților au fost originari din: România (28,2%), Federația Rusă (19,0%), Turcia (10,7%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (7,9%), Italia (2,9%).

Persoanele rezidente ce au plecat din țară în perioada similară au avut scopul principal de odihnă, recreere și agrement (96,9%), principalele direcții fiind: România (28,0%), Egipt (23,3%), Ucraina (13,0%), Bulgaria (11,8%).

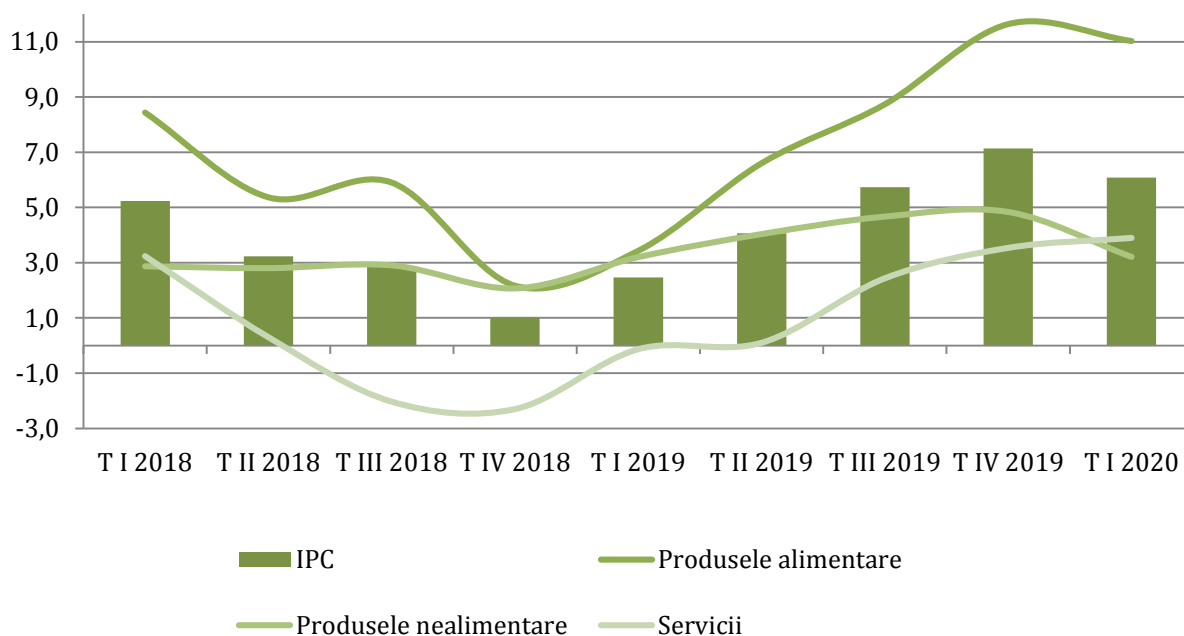
Participanții la turismul intern au ales în special agenții de turism și turoperatori din mun. Chișinău (56,3%), din regiunile de dezvoltare Centru (22,2%) și Sud (21,4%).

Capitolul II PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1 PREȚURI ȘI RATE DE SCHIMB

Prețuri

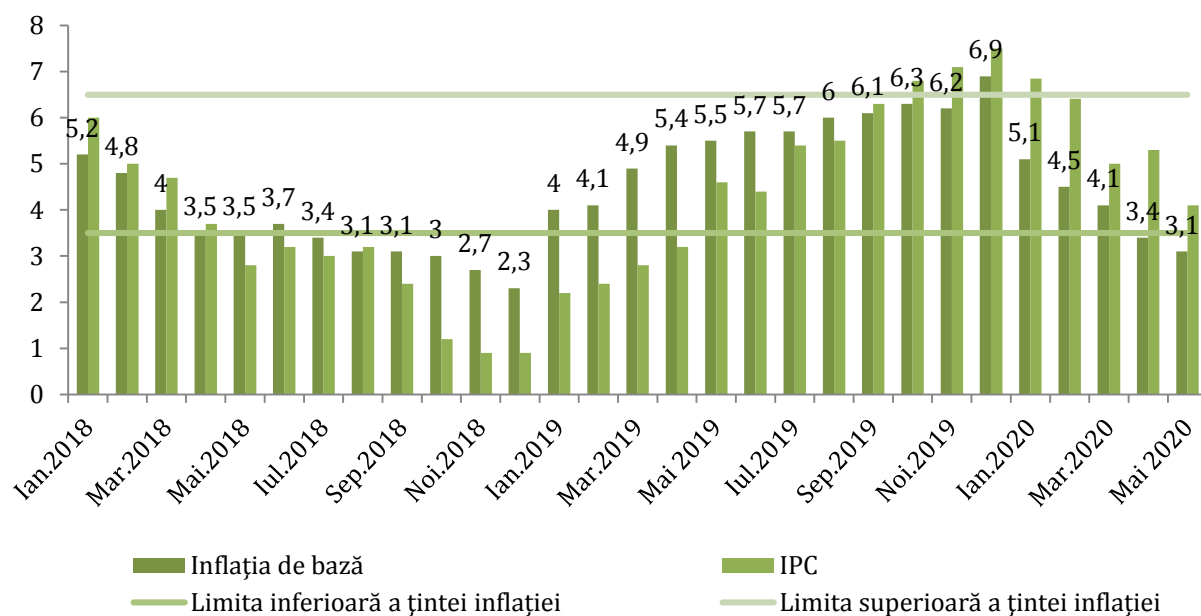
Pe fundalul proceselor ce au loc în economia mondială și cea națională, afectate de consecințele pandemiei de coronavirus și diminuarea la minime istorice a prețului la petrol de la începutul anului 2020 scade cererea agregată și respectiv ritmul de creștere a prețurilor de consum.

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Rata medie anuală a inflației pentru trimestrul I, 2020 a constituit 6,1% și s-a plasat în limitele coridorului de variație a țintei, stipulat în Strategia politicii monetare pe termen mediu. Comparativ cu perioada similară a anului precedent ritmul de creștere a inflației s-a accelerat cu 3,6 p.p. însă, față de ultimul trimestru al anului 2019 acesta s-a moderat cu 1 p.p. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 11%, produse nealimentare – 3,2%, servicii – 3,9% f.p.s.a.p.

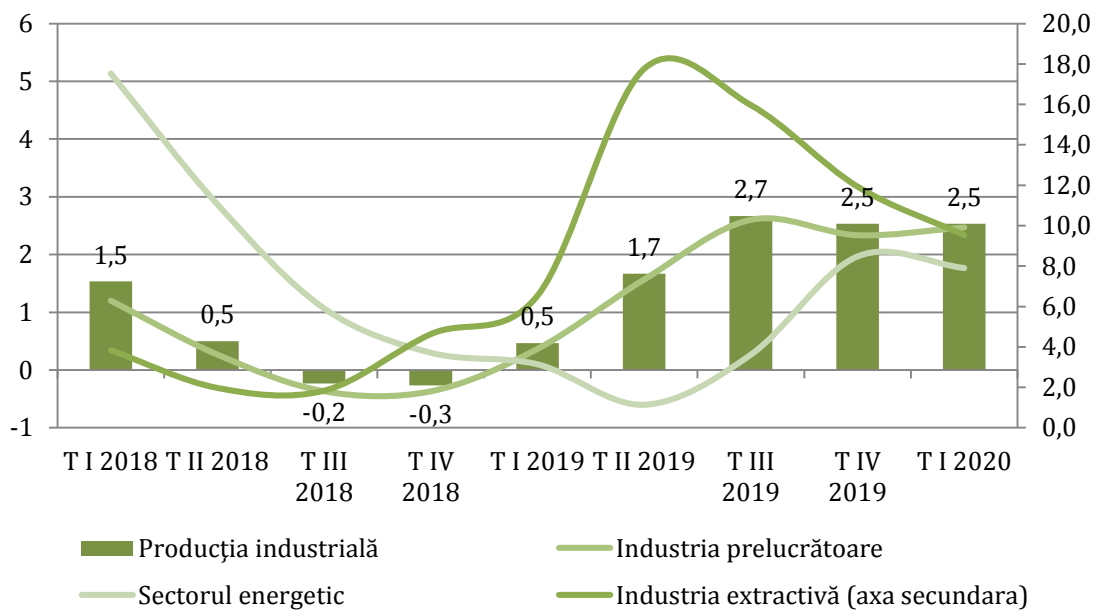
Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În primele luni ale anului 2020 și rata inflației de bază dă semne de moderare a ritmului de creștere. În trimestrul I, 2020 rata inflației de bază a înregistrat un ritm mai temperat față de IPC și a constituit 4,6% f.p.s.a.p. fiind în creștere cu 0,6p.p. Evoluțiile lunare însă arată o tendință de diminuare a acesteia, pe fundalul diminuării cererii agregate, dintre componentele inflației de bază cu cea mai simțitoare scădere a cererii interne au fost îmbrăcămintea, încălțăminte, articolele de uz casnic etc.

În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele majorări: în ianuarie – 5,1%, în februarie – 4,5% și în martie – 4,1%.

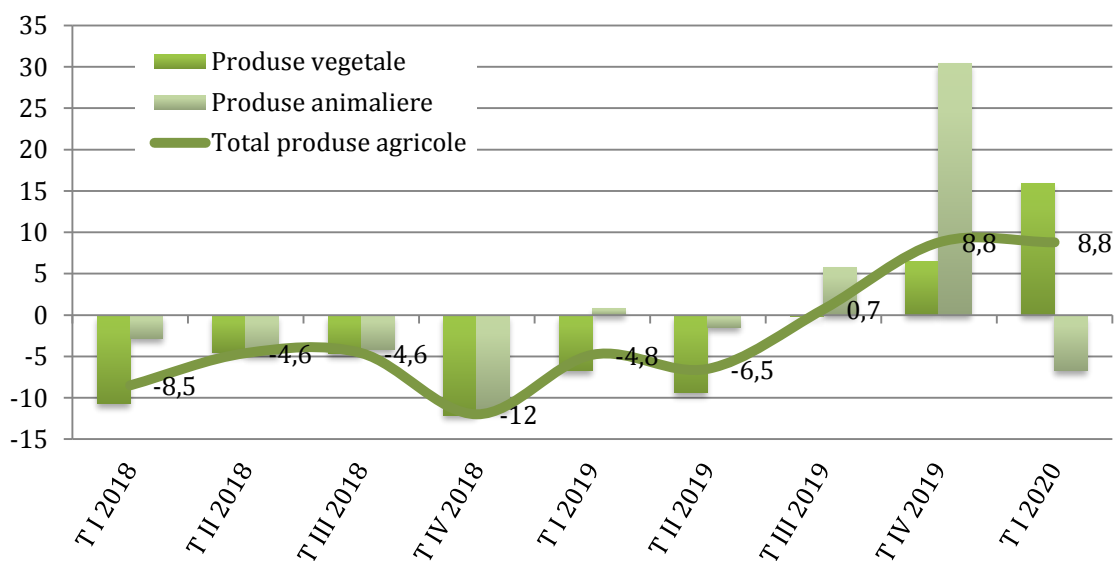
Prețurile producției industriale în primele luni ale anului 2020 s-au menținut pe o traiectorie ascendentă față de perioada similară a anului precedent. În lunile ianuarie-martie, 2020 ritmul de creștere a indicelui anual al prețurilor producției industriale a crescut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 2p.p. și a atins nivelul de 2,5%. În ramurile industriei s-au înregistrat următoarele majorări f.p.s.a.p.: industria extractivă – 9,5%, industria prelucrătoare – 2,5%, sectorul energetic – 1,8%. Sporirea ritmului de creștere a prețurilor producției industriale a fost influențată de dinamica prețurilor la produsele livrate pe piața internă și cea externă. Aportul major la creșterea prețurilor în industrie vine din partea prețurilor din industria prelucrătoare, ca urmare a majorării prețurilor în industria alimentară.

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul I al anul 2020 indicele prețurilor la produsele agricole a crescut. În primele trei luni ale anului acesta a constituit 8,8% față de anul precedent. Majorarea prețurilor la produsele agricole este în măsură să genereze presiuni pro-inflaționiste pe viitor. La creșterea prețurilor la produsele agricole au contribuit în special prețurile la produsele animaliere care au înregistrat o accelerare de ritm de circa 16%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. Prețurile la produsele vegetale sunt în scădere, cu minus 6,7% f.p.s.a.p. Discrepanța dintre ritmul de creștere a prețurilor la produsele alimentare și cele agricole indică existența unor probleme majore în evoluția și dezvoltarea sectorului agricol din țară, ceea ce poate submina, respectiv, contribuția acestuia în creșterea economiei țării pe viitor.

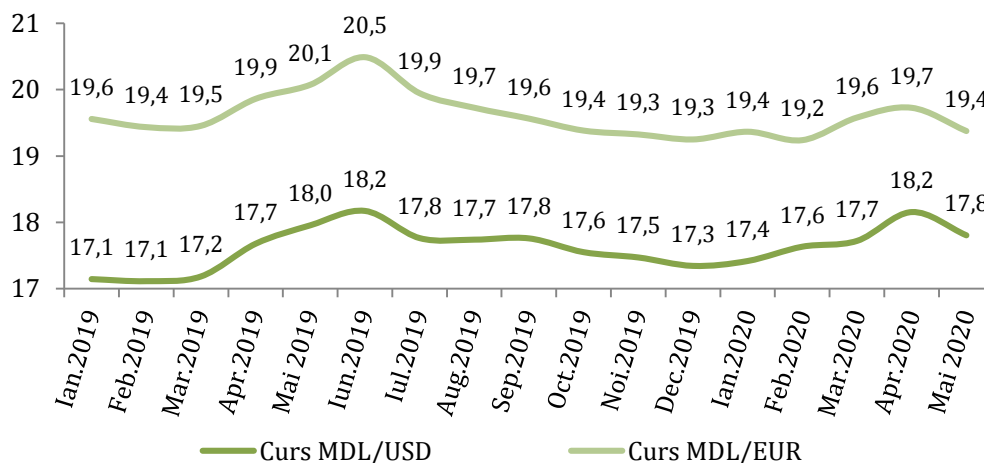
Figura 2.1.4. Ritmul anual de creștere a prețurilor la produsele agricole, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Rate de schimb

De la începutul anului 2020 se observă o volatilitate ridicată a evoluției cursului de schimb a monedei naționale, atât sub influența factorilor de natură internă cât și cea externă. La general, se conturează o tendință de apreciere ușoară a monedei naționale față de principalele monede de referință. În trimestrul I 2020, cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 19,4 MDL/EUR și 17,6 MDL/USD, apreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 4,7% față de moneda unică europeană și cu 2% față de dolarul SUA.

În expresie lunară, cursul mediu de schimb al monedei naționale față de moneda unică europeană a înregistrat valori de: în ianuarie – 19,4 MDL/EUR, în februarie – 19,2 MDL/EUR, iar în martie – 19,6 MDL/EUR. Cursul mediu de schimb al leului față de dolarul SUA în decursul trimestrului I, 2020 a fost de 17,4 MDL/USD și 17,2 MDL/USD în lunile ianuarie și februarie și 17,6 MDL/USD în martie.

Figura 2.1.5. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO

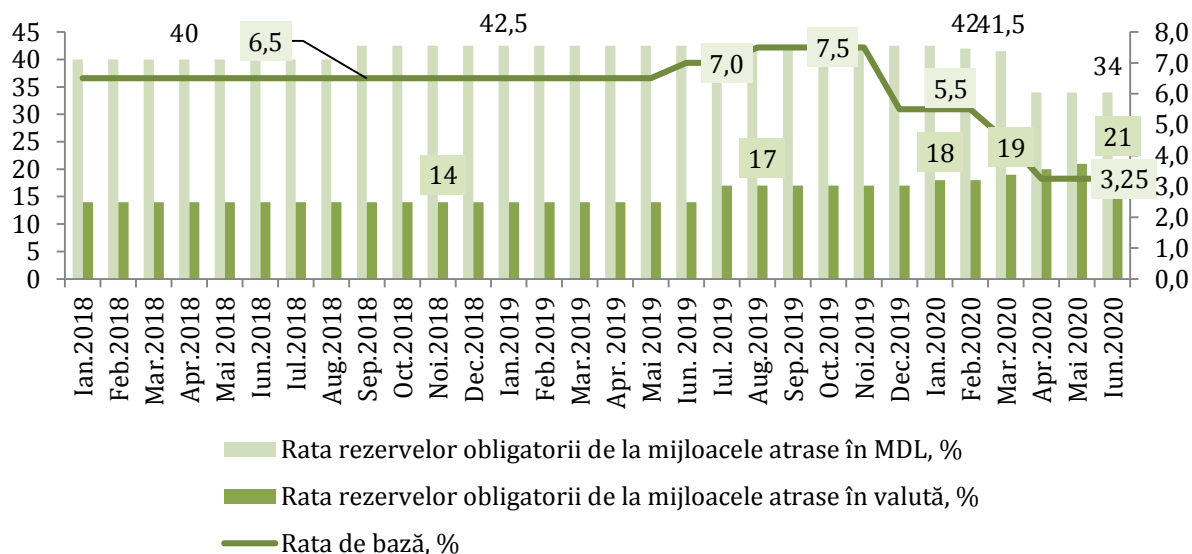
Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Aprecierea monedei naționale față de alte valute, în condițiile în care aceasta evident nu se datorează creșterii economice, dar mai mult unui complex de influențe din partea volumului remiterilor, creșterea asistenței financiare acordate de către instituțiile finanțatoare internaționale precum și anticipațiile negative ale populației, reprezintă un risc suplimentar în calea relansării rapide a economiei, lovind asupra competitivității economiei naționale pe piața externă.

Fluctuațiile cursului nominal de schimb în trimestrul I, 2020 și-au lăsat o amprentă și asupra cursului real de schimb a monedei naționale. Leul moldovenesc în termeni reali s-a apreciat în această perioadă cu 2% față de USD (comparativ cu perioada similară a anului trecut) și cu 4,7% față de moneda Euro comparativ cu p.s.a.p.

2.2. POLITICA MONETARĂ

Începutul anului 2020 a fost marcat de acumularea unor presiuni dezinflaționiste neprognozate anterior de BNM, amplificate de riscurile și incertitudinile cauzate de situația epidemiologică din lume. În aceste condiții BNM a venit cu măsuri de relaxare a politicii monetare, care urmăresc facilitarea condițiilor monetare pentru injectarea unor volume vaste de credite ieftine în sistemul bancar și reducerea volumului de rezerve sau active lichide pe care acestea trebuie să le dețină.

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Instrumentele politicii monetare

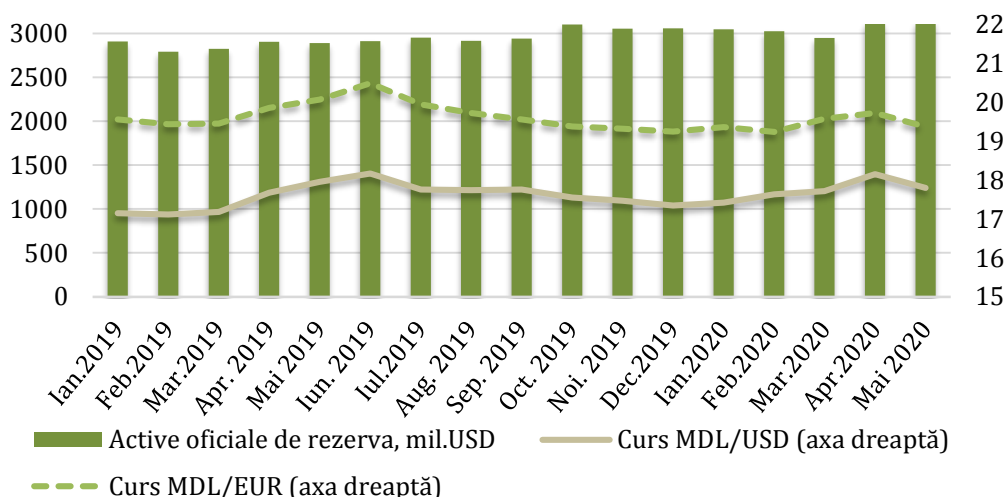
În trimestrul I, 2020 BNM a scăzut rata dobânzii de politică monetară în mai multe etape până la 4,5%. În luna aprilie a fost efectuată încă o diminuare a acesteia până la 3,25%. Acest nivel al ratei dobânzii de bază a ajuns la cel mai scăzut nivel înregistrat în istoria țării. Amplitudinea coridorului simetric format în jurul său de ratele dobânzilor la facilitățile permanente a rămas nemodificată (± 3 puncte procentuale). În așa mod rata dobânzii la creditele overnight la începutul celui de al doilea trimestru al anului 2020 a constituit 6,25% iar rata dobânzii la depozitele overnight – 0,25%.

A fost diminuată în mai multe etape și rata rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă, care de la nivelul de 42,5% în luna ianuarie a scăzut în aprilie la 34%. Pentru încurajarea operațiunilor de intermediere în monedă națională în detrimentul celor în valută a fost majorată rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile de la 18% până la 21%. Totuși, aceste măsuri s-au adevărit puțin eficiente în condiții de recesiune economică globală, incertitudine și riscuri majore, volumul creditelor noi acordate în această perioadă s-a contractat față de aceeași perioadă a anului precedent.

Nivelul rezervelor oficiale la începutul anului 2020 se menține într-un volum optim conform tuturor cerințelor de acoperire a acestora, asigurând un nivel suficient de acoperire a importurilor de mărfuri și servicii.

Pe parcursul primelor luni ale anului 2020 s-a observat o tendință de creștere a nivelului rezervelor oficiale, BNM asigurându-se cu o rezervă în cazul apariției unor incertitudini ulterioare. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, rezervele oficiale de rezervă au crescut cu 124 mil.USD și au constituit 2949 mil.USD.

În următoarele luni, ale anului BNM a continuat suplinirea rezervelor oficiale din contul banilor oferiți de FMI. În aceste condiții, BNM dispune de toate pârghiile necesare pentru menținerea și în continuare a unei politici monetare relaxate necesare pentru încurajarea agenților economici să se crediteze și să investească în economie.

Figura 2.2.2. Evoluția activelor oficiale de rezervă

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Indicatorii monetari

În trimestrul I, 2020 masa monetară a înregistrat o dinamică pozitivă, la care au contribuit în mare parte depozitele în valută străină, care pe fundalul tendințelor economice nefaste declanșate de efectele COVID-19, au devenit mai atractive.

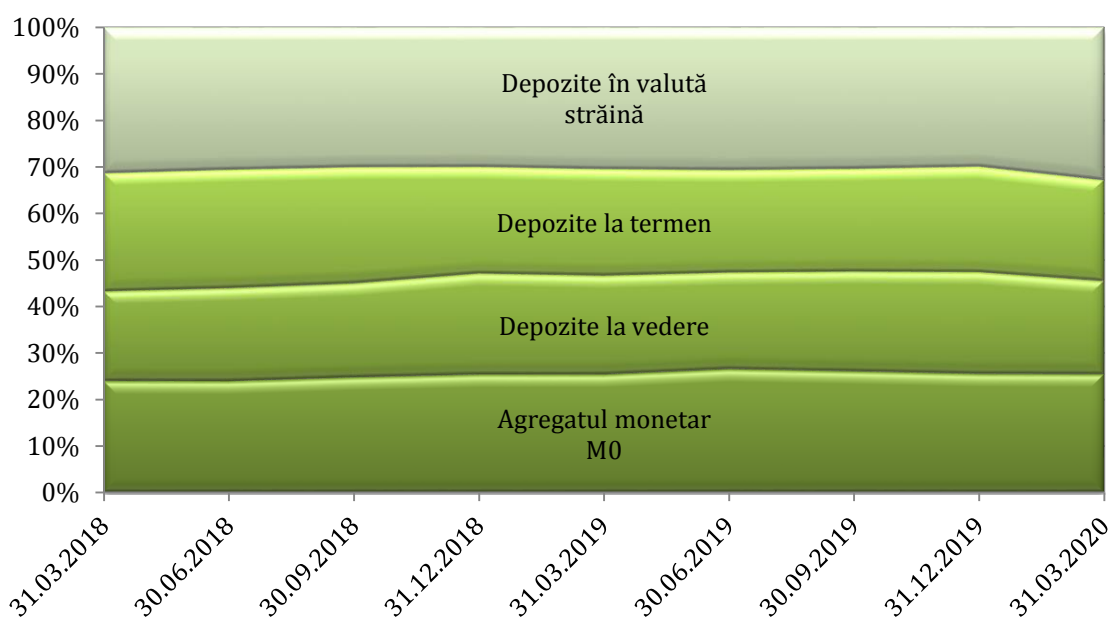
În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 31.03.2020, comparativ cu datele înregistrate la data de 31.03.2019 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o creștere cu 12%, și a constituit aproximativ 23,4 mld. MDL.
- agregatul monetar M1 s-a majorat cu 10,5% și a atins un nivel de 41,8 mld. MDL.
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a fost de 8,8%, și a constituit cca 61,9 mld. MDL.
- agregatul monetar M3 a înregistrat o creștere de 12,4% și s-a cifrat la 92,1 mld. MDL.

La sfârșitul trimestrului I al anului 2020, volumului bazei monetare a înregistrat un spor de cca 12,1% f.p.s.a.p. și a constituit 47,8 mld. MDL.

În trimestrul I, 2020 am urmărit o modificare ușoară în structura masei monetare, pe seama sporirii ponderii volumului de masă monetară în valută străină.

Astfel, la 31.03.2020 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 25,4%; depozite la vedere – 20%; depozite la termen – 21,8% și depozite în valută – 32,8%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului I al anului 2019, menționăm o reducere a ponderii agregatului monetar M0 cu 0,1 p.p. depozitelor la termen și la vedere în monedă națională cu 1,4 p.p. și o creștere a ponderii depozitelor valută străină cu 2,2p.p. f.p.s.a.p.

Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

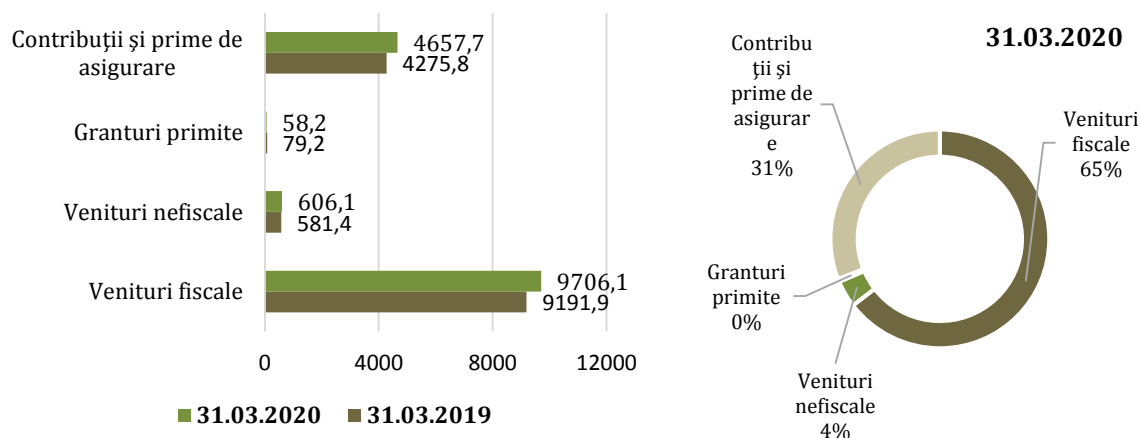
Sporirea volumului de masă monetară în valută străină demonstrează existența dezechilibrului macroeconomic. Menținerea tendinței respective pe termen lung se asociază cu diverse riscuri printre care și scăderea eficienței mecanismului de transmisie a politicii monetare.

Capitolul III

FINANȚE

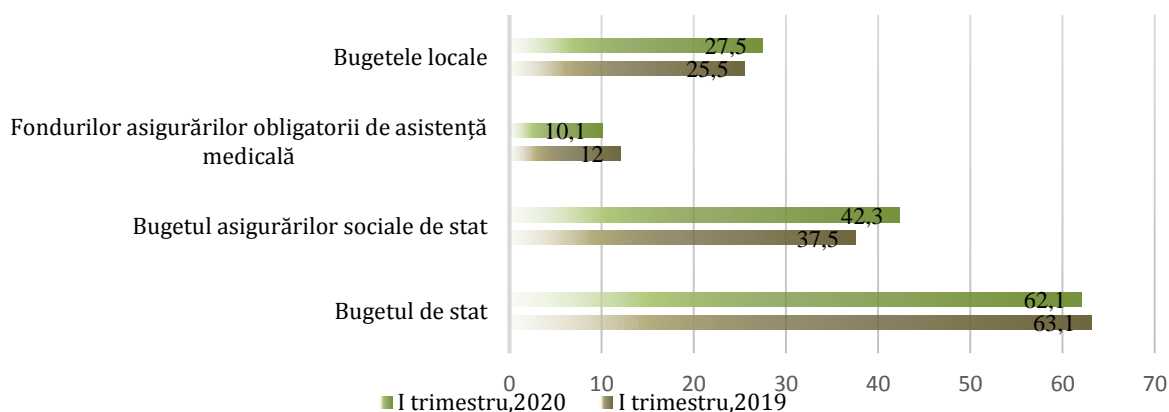
3.1. FINANȚE PUBLICE

În I trimestru 2020, veniturile bugetului public național (BNP) au constituit 15028,1 mil. MDL, în creștere cu 883,7 mil. MDL sau în termeni nominali cu 6,2% comparativ cu perioada similară a anului 2019. La majorarea încasărilor bugetului public în I trimestru al anului 2020, au contribuit impozitele și taxe (însușind 9706,1 mil. MDL) în creștere cu 5,6%, contribuții și prime de asigurări (însușind 4657,7 mil. MDL) cu 8,5%. Prin urmare, granturi primite s-au majorat cu 58,2 mil. MDL și alte venituri cu 606,1 mil. MDL în I trimestru 2020. Încășările fiscale (impozite și taxe) care reprezintă 65% din veniturile publice totale, au avut cea mai stabilă evoluție comparativ cu alte componente ale BPN în anul 2019, fiind în creștere cu 514,2 mil. MDL față de perioada similară a anului 2019. Aportul cel mai mare le au impozitele și taxe pe mărfuri și servicii cu o pondere de 45% (6722,2 mil. MDL) și impozitele pe venit cu o pondere de 17% din veniturile totale (7% impozitele din venitul persoanelor fizice și 10% venitul persoanelor juridice) iar accize au însumat 1400,4 mil. MDL cu o pondere de 9,3%.

Figura 3.1.1. Structura veniturilor în BPN în I trimestru 2019-2020, mil. MDL, %
Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

Veniturile nefiscale au constituit 606,1 mil. MDL în I trimestru 2020, cu 4,03% mai mult față de perioada similară al anului 2019. Respectiv, au crescut componentele acestuia: „Venituri din proprietate” cu 20,4 mil. MDL și „Donații voluntare” cu 4,4 mil. MDL, iar componenta „Amenzi și sancțiuni” a scăzut cu 5,4 mil. MDL, f.p.s.a.p. În perioada analizată a anului curent am putut asista la o creștere a contribuțiilor și prime de asigurări obligatorii cu 8,5% f.p.s.a.p. Respectiv, la data de 31.03.2020 acestea au constituit suma de 4657,7 mil. MDL sau 31% din total venituri. De altfel, se observă o creștere a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii cu 8,6% f.p.s.a.p. și respectiv a primelor pentru asigurările obligatorii de asistență medicală cu 8,2% f.p.s.a.p.

Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN în anul 2019, %

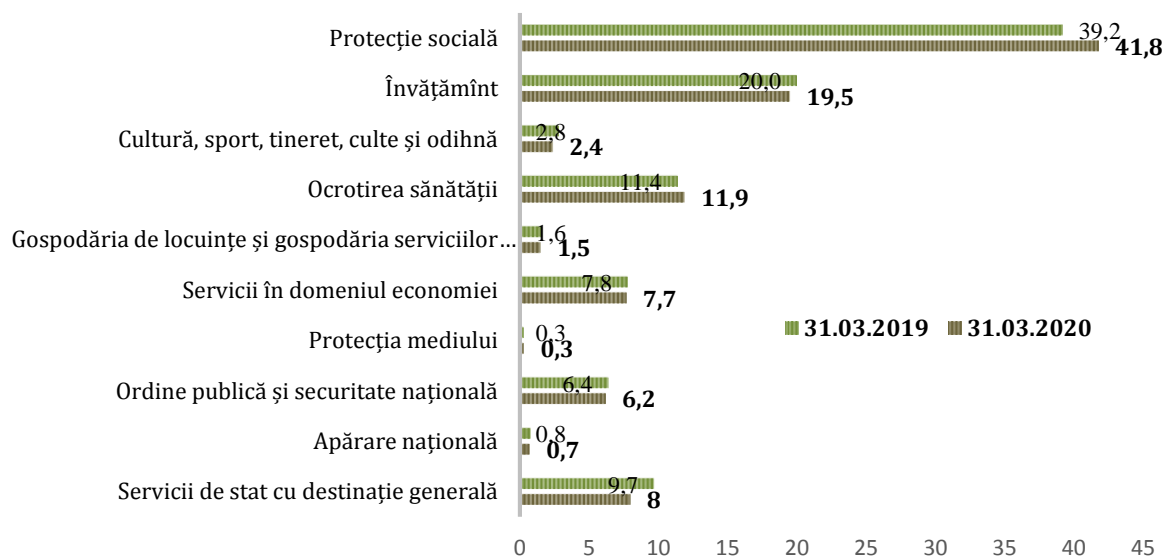
Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

În I trimestru, 2020 din veniturile totale ale bugetului public național, veniturile bugetului de stat au constituit o pondere de 62,1%, veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat – 42,3%, respectiv, veniturile din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 10,1% și veniturile din bugetele locale – 27,5%. Prin urmare, veniturile totale ale bugetului de stat au constituit 9325,9 mil. MDL, inclusiv: veniturile generale și colectate – 8872 mil. MDL, granturi – 54,9 mil. MDL, transferuri primite în cadrul BPN – 0,4 mil. MDL și alte venituri – 398,6 mil. MDL. Comparativ cu perioada similară a anului 2019, veniturile totale ale bugetului de stat s-au majorat cu 5%, în urma creșterii veniturilor generale și colectate cu 5,1% f.p.s.a.p. În acest context, veniturile totale ale bugetului asigurărilor sociale de stat au constituit 6349,0 mil. MDL, care comparativ cu perioada respectivă a anului trecut a crescut cu 19,3% (1027,0 mil. MDL). Veniturile totale ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală au constituit 1513,9 mil. MDL, fiind mai puțin cu 2,6% (120,9 mil. MDL) comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. De la bugetul de stat au fost primite transferuri în sumă de 250,5 mil. MDL. Veniturile totale ale bugetelor locale în I trimestru 2020 au constituit 4129,8 mil. MDL în creștere cu 14,4% (521,2 mil. MDL) f.p.s.a.p. Autoritățile publice locale au acumulat venituri din impozite și taxe în sumă de 834,1 mil. MDL (11% din veniturile totale). De asemenea, au fost obținute alte venituri în sumă de 139,4 mil. MDL și granturi primite în sumă de 3,3 mil. MDL.

În I trimestru 2020, cheltuielile realizate din BPN sunt susținute preponderent de dinamica cheltuielilor sociale. Partea de cheltuieli a bugetului public național în I trimestru 2020 s-a realizat în sumă de 15423 mil. MDL, fiind în creștere cu 6,4% comparativ cu perioada similară a anului 2019. În I trimestru 2020, ponderea cea mai mare au avut-o finanțările atribuite sectorului social:

- protecția socială cu o pondere de 41,8%, însumând 6447,4 mil. MDL.
- învățământ cu o pondere de 19,5%, însumând 3000,7 mil. MDL.
- ocrotirea sănătății cu o pondere de 11,9%, însumând 1833,8 mil. MDL.
- servicii în domeniul economiei o pondere de 7,7%, însumând 1180,4 mil. MDL.

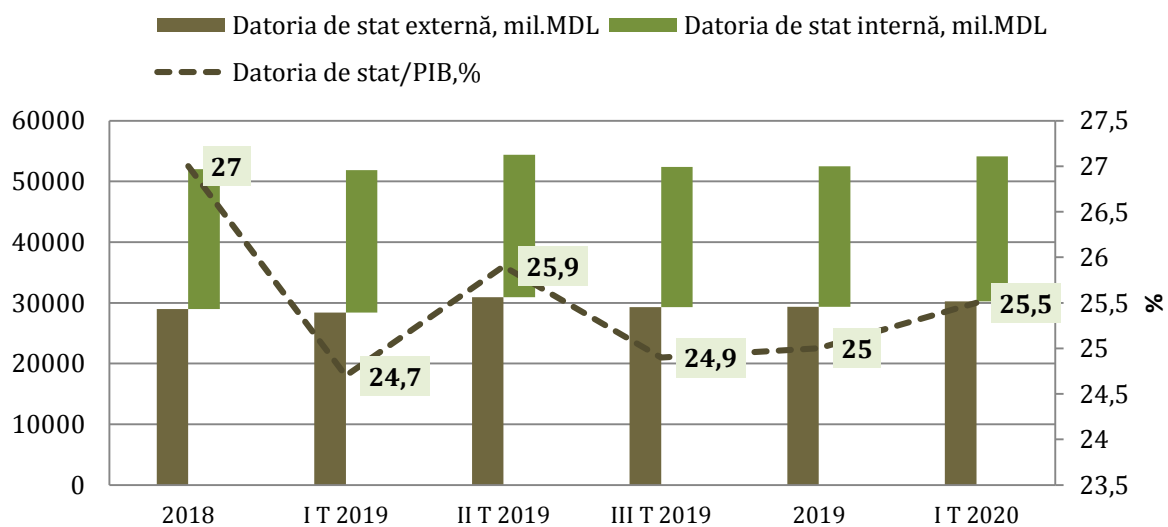
În ansamblu, cheltuielile publice de ordin social au însumat în I trimestru 2020 – circa 9448,1 mil. MDL ceea ce reprezintă în jur de 61,3% (mai puțin cu 2,1 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea totală a cheltuielilor publice realizate în perioada dată.

Figura 3.1.3. Structura cheltuielilor în BPN în I trimestru 2019-2020, %

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

Rezultatul financiar bugetar. Executarea bugetului public național în I trimestru 2020 a fost înregistrat un deficit în mărime de 394,9 mil. MDL, majorându-se de 11,1% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Modificări neesențiale au suportat și componentele sale structurale. La 31.03.2020 soldul datoriei de stat a însumat 54125,1 mil. MDL, mai mult cu 1630,7 mil.MDL comparativ cu finele anului 2019. Această majorare a fost influențată de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 23855,3 mil. MDL și a datoriei de stat externe cu 30269,8 mil. MDL.

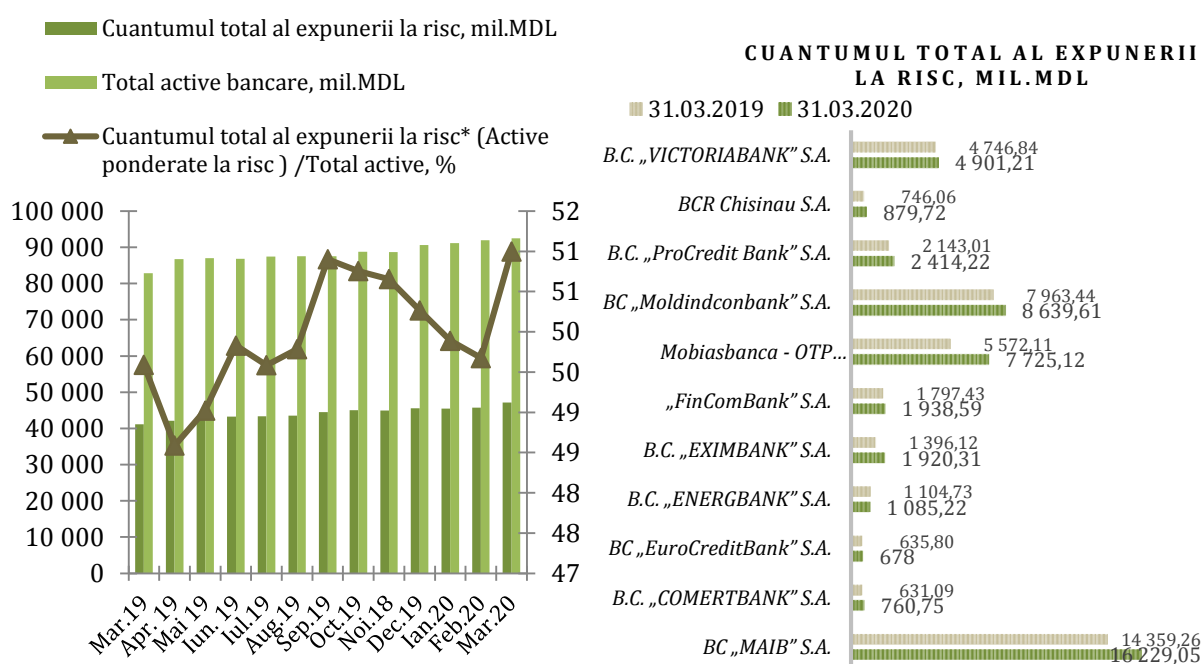
Figura 3.1.4. Dinamica datoriei de stat în perioada 2018-2020

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

3.2. SECTORUL BANCAR

În primul trimestru al anului 2020, activitatea sectorului bancar autohton se menține stabil. Iar, odată cu instituirea stării de urgență în Republica Moldova, în perioada 17 martie – 15 mai 2020 (60 de zile), activitatea băncilor comerciale nu a fost sistată, ci din potrivă își continuă calea consolidării stabilității financiare promovată de BNM. Totuși, în pofida declanșării pandemiei COVID-19 pe teritoriul Republicii Moldova, Guvernul și BNM au întreprins o serie de măsuri economice anti-criză atât pentru sistemul bancar cât și pentru sectorul finanțe publice. Însă, noile reguli impuse de pandemie, schimbă regulile jocului în fiecare zi, provocând o „epidemie” de panică în rândul populației și mediului de afaceri, ce ține de cadrulul macroeconomic nefavorabil din țară. Astfel, pentru a aduce claritate asupra acestui subiect venim cu următoarea analiză a sistemului bancar, în contextul situației declanșării pandemiei COVID-19.

Creșterea calității activului bancar. Activele totale la nivelul sistemului bancar au crescut cu 2,1% în luna martie 2020, până la 92497,6 mil. MDL față de decembrie 2019. În structura activelor cea mai semnificativă contribuție la creșterea acestora au avut creditele, care au sporit cu 4,1% față de sfârșitul anului precedent. Activului ponderate la risc a avut o ușoară creștere dar ne semnificativă în luna martie cu 1,4% f.p.s.a.p. Astfel, lider la acest capitol (activului ponderate la risc sau quantumul total al expunerii la risc) pot fi menționate trei bănci: BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A. însumă de 16229,1 mil. MDL, BC „Moldindconbank” S.A. însumă cu 8639,6 mil. MDL, urmat de Mobiasbanca – OTP Group S.A. cu 7725,1 mil. MDL.

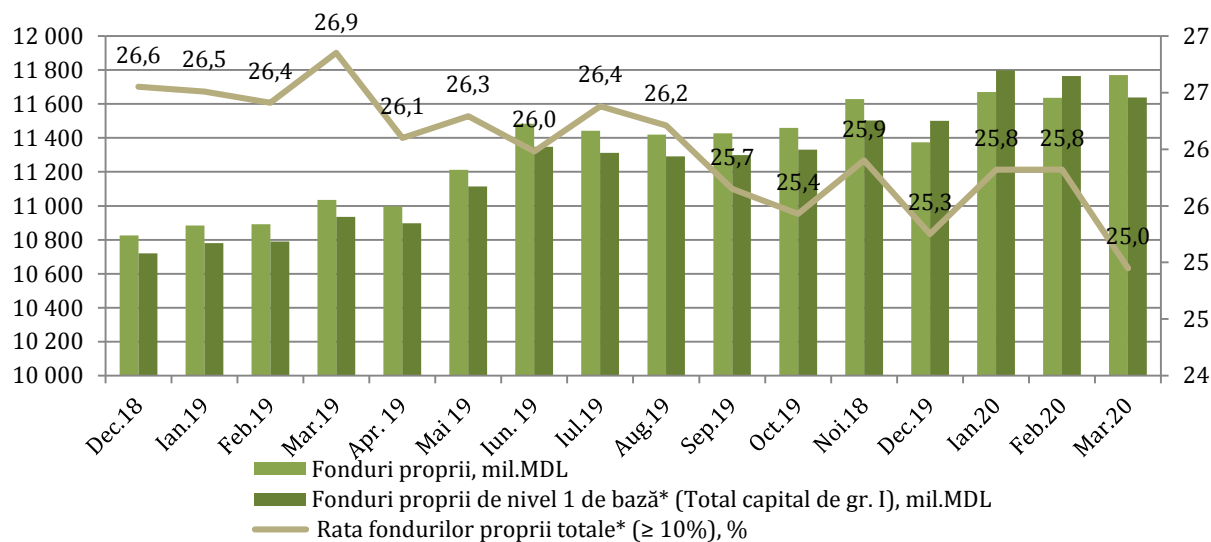
Figura 3.2.1. Evoluția calității activului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

* indicator calculat din iulie 2018 conform BASEL III (anterior – active ponderate la risc)

Rata fondurilor proprii totale per sector bancar se menține în continuare la nivel înalt. În I trimestru 2020, nivelul de capitalizare pentru 11 bănci comerciale din sector, este net superioară minimului impus de cerințele prudențiale de 10% ajungând la nivelul de 24,95% (în scădere cu 0,3 p.p., față de decembrie 2019), ceea ce indică condiții de funcționare echitabilă pentru băncile

autohtone. Conform informațiilor privind activitatea economico-financiară a băncilor comerciale, la finele lunii martie, fondurile proprii totale al sectorului bancar a marcat o creștere de 7%, până la 11768,8 mil. MDL față de perioada similară anului 2019. Iar fondurilor proprii de nivel 1 (total capital de gr. I) s-a majorat în martie 2020 cu 5% f.p.s.a.p. până la 11636,9 mil. MDL.

Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

* indicatori calculați din iulie 2018 conform BASEL III (anterior – capitalul de gradul I, capitalul normativ total și raportul dintre capitalul de gradul I și activele ponderate la risc).

Rezervele de lichiditate ale sectorului bancar depășesc în continuare limitele prudențiale impuse de BNM, pentru a face față unor eventuale evoluții nefavorabile. Lichiditatea curentă ca medie pe sistem la sfârșitul trimestrului I 2020 a fost de 50,31%, în scădere ușoară cu 0,4 p.p., față de finele anului precedent. Totuși, majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară per sistem. Prin urmare, mai mult de jumătate din activele sectorului bancar fiind concentrate în active lichide, iar cele mai mari ponderi în activele lichide le dețin depozitele la BNM – cu 47,1%, valorile mobiliare lichide cu o pondere de 22,3% și mijloacele interbancare nete cu o pondere de 20,9%. Pe parcursul anului 2020, a crescut ponderea depozitelor la BNM cu 1,5 p.p. și a mijloacelor interbancare nete cu 3,7 p.p. Astfel, a scăzut ponderea valorilor mobiliare lichide cu 3,4 p.p. Unele bănci înregistrează o lichiditate mult peste medie – la Victoriabank ea ajunge până la 69,3% (creșterea lichidităților aici a apărut ca rezultat al modificării strategiei sale de evaluare a riscului de credit în condițiile unei supravegheri intensive în perioada anterioară), în vreme ce altele sunt ușor sub medie, dar nu coboară sub limita prudențială de 20%.

Lichiditatea pe termen lung, valoare calculată conform principiului I al lichidității (≤ 1), al întregului sistem bancar a constituit 0,73% în martie 2020. Creșterea exagerată a lichidităților bancare este alimentată de menținerea tendinței de a investi în valori mobiliare (certIFICATELE Băncii Naționale și valorile mobiliare de stat) și reticenta băncilor de a oferi credite în noile condiții de evaluare a riscurilor. Astfel, observăm că majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară. Astfel, indicatorii lichidității corespund normelor prudențiale impuse de BNM și denotă existența surselor adecvate pentru susținerea plăților aferente obligațiunilor financiare pe termen scurt, cât și pe termen lung.

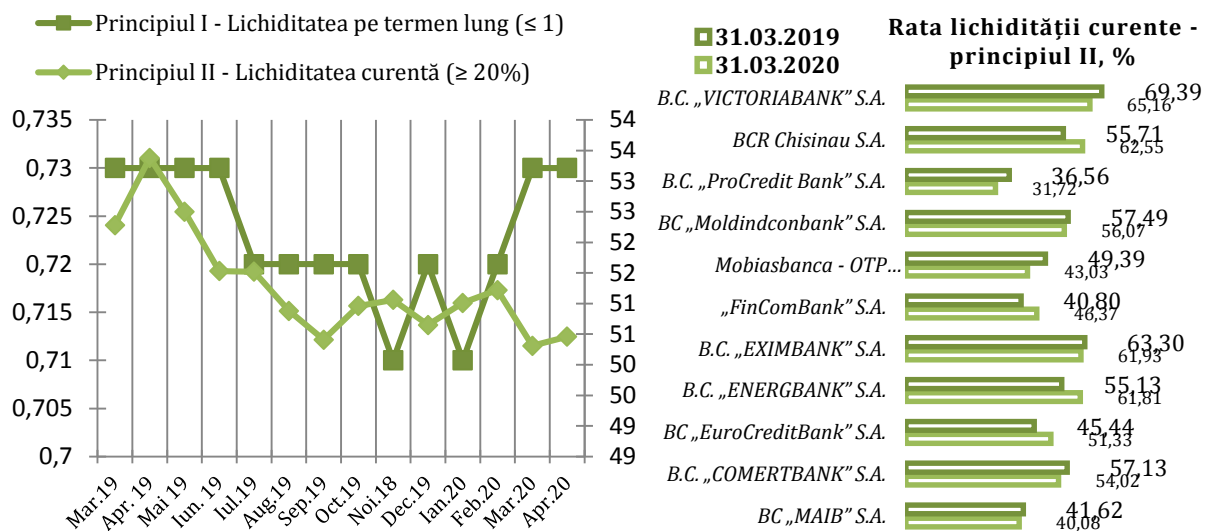

Figura 3.2.3. Nivelul lichidității sectorului bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Micșorarea profitabilității bancare în I trimestru 2020. Profitabilitatea băncilor comerciale a scăzut cu 18% în martie 2020 față de perioada similară a anului 2019, (profitul bancar a constitui în luna martie 2020 – 432,2 mil. MDL). Această micșorare se datorează principalei componente a activității operaționale – veniturile din dividende în scădere cu 30% și față de sfârșitul luni martie 2019. Prin urmare, la 31.03.2020 valorile principalilor indicatori de profitabilitate: rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalului au constituit 1,8% și respectiv 10,4%, fiind în descreștere cu 0,7 p.p. și respectiv 4,2 p.p. comparativ cu p.s.a.p. Datorită restricțiilor dure, impuse activității bancare, nivelul de rentabilitate a activelor ROA și a capitalului ROE la bănci este cel mai mic de pe piața financiară. Din potrivă, concurenții direcți ai băncilor, organizațiile de creditare nebancaară, au cea mai mare rentabilitate a capitalului și a activelor. Analiza contribuției fiecărei bănci la formarea profitului net al sistemului bancar relevă, că 5 bănci din 11 au înregistrat o creștere a valorii profiturilor, celelalte înregistrând un rezultat mai modest față de aceeași perioadă a anului precedent.

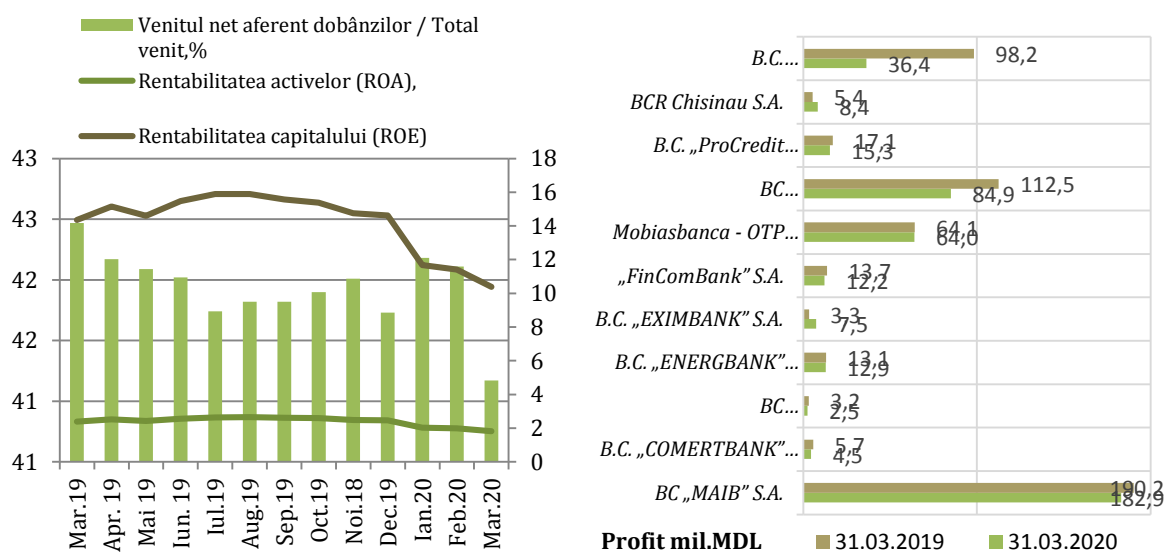
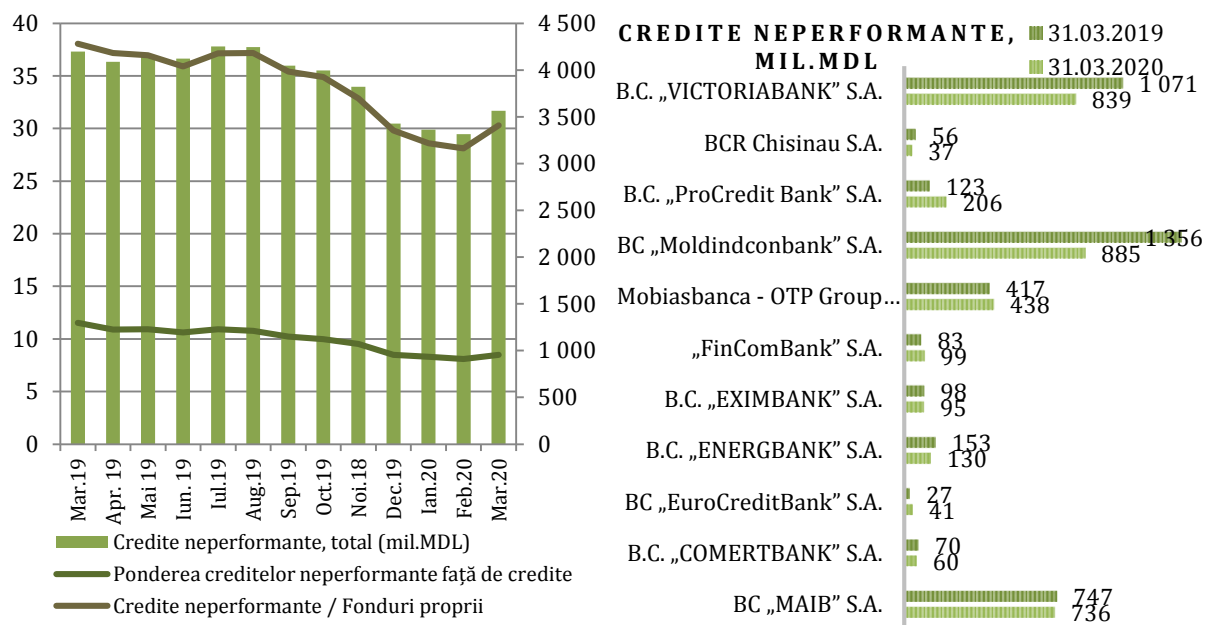

Figura 3.2.4. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

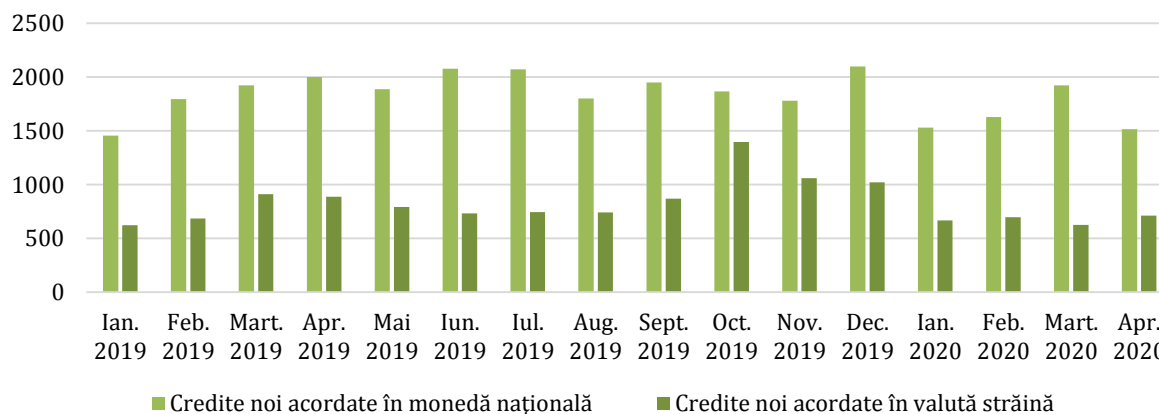
Volumul creditelor neperformante este în descreștere continuă, însă ponderea acestora persistă la nivel înalt. În I trimestru 2020 ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor s-a diminuat cu 3,04 p.p. față de martie 2019, constituind 8,48%. Ponderea creditelor neperformante în fonduri proprii a înregistrat nivelul de 30,29%, în descreștere cu 7,8 p.p. față de martie 2019. Diminuarea respectivă este reflectată în rapoartele majorității băncilor din sistem. În ansamblu această descreștere se datorează și curățirii bilanțurilor băncilor o dată cu schimbarea acționarului majoritar.

Figura 3.2.5. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

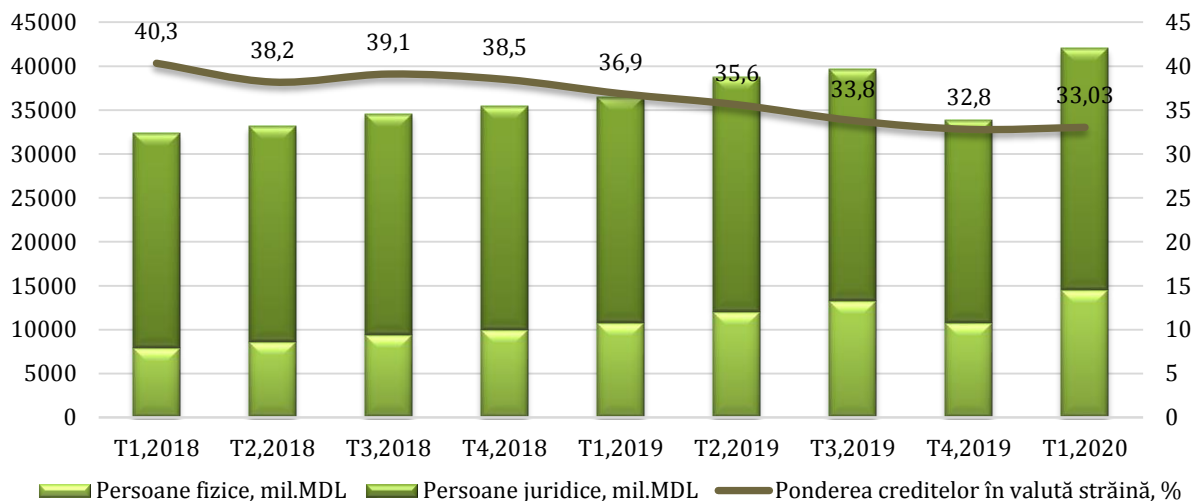
Volumul de credite noi acordate în descreștere cu 8% f.p.s.a.p. Ritmul anual de creștere a creditelor totale acordate de către bănci au avut o ușoară majorare de 4,1% în martie 2020 față de decembrie 2019. Totodată, soldul creditelor acordate la finele lunii martie 2020 a însumat 42 de miliarde, s-a majorat cu 15,3% f.p.s.a.p. Cele mai mari creșteri ale portofoliului de credite au fost consemnate la creditele acordate comerțului cu o pondere de 24% din total credite (10 miliarde) și creditele acordate pentru consum – cu 17% (6,9 miliarde). Volumul creditelor noi acordate la finele luni martie 2020 a însumat 2624,84 mil. MDL cu 8,2% mai puțin f.p.s.a.p.

Figura 3.2.6. Volumul creditelor noi acordate după valute, mil.MDL

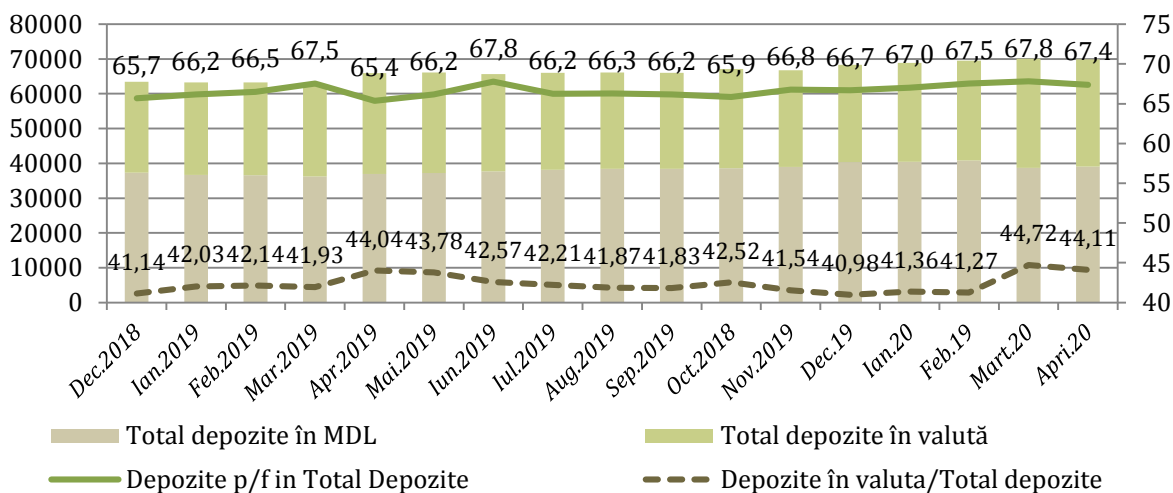
Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Din totalul soldului de credite, 33% sunt în valută, procent în descreștere comparativ cu anul 2019, când ponderea era de 36,9%. În cazul populației, soldul a ajuns la 14,5 miliarde MDL, fiind în creștere cu 35% f.p.s.a.p. În ce privește companiile, soldul creditelor a crescut cu 7% în perioada vizată, și a constituit 27,5 mld. MDL. Respectiv observăm o tendință de migrare a creditelor de la persoanele juridice spre persoanele fizice și din valută străină în cea națională.

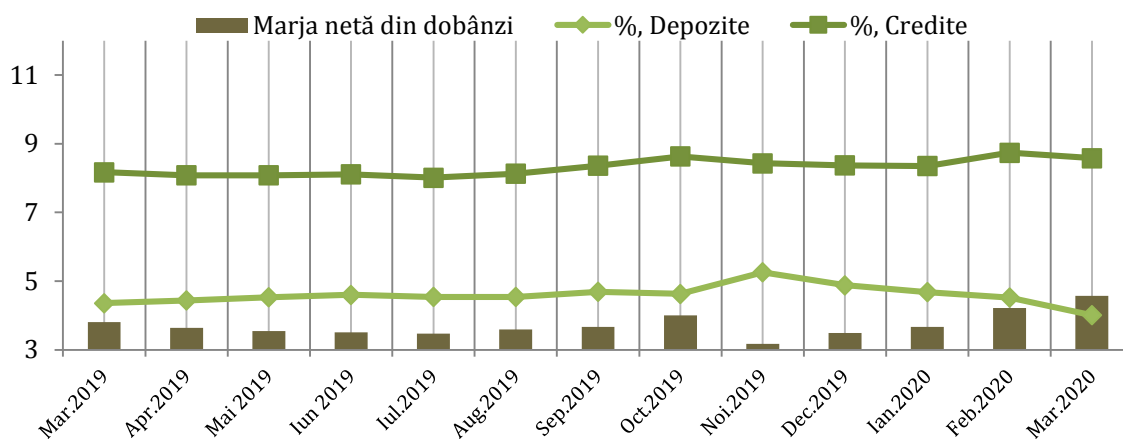
Figura 3.2.7. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor
Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Reducerea volumului depozitelor noi atrase cu 30% f.p.s.a.p. În I trimestru 2020, soldul depozitelor atrase atât în monedă națională cât și în valută străină au însumat 70 miliarde MDL la 31.03.2020, în creștere cu 2,5% față de 31.12.2019. Din totalul depozitelor, 55,3% a revenit depozitelor în MDL, însumând 38,7 miliarde MDL la 31.03.2020. Depozitele în valută au constituit 44,7% din totalul depozitelor, alcătuiind 31,4 miliarde MDL. Un impact nesemnificativ asupra majorării soldului depozitelor a avut-o creșterea depozitelor persoanelor fizice cu 1% și a depozitelor persoanelor juridice cu 0,3% în martie 2020 față de finele anului 2019. Volumul depozitelor noi atrase a constituit 1665,2 mil. MDL la sfârșitul luni martie 2020 cu 30% mai puțin f.p.s.a.p.

Figura 3.2.8. Evoluția structurii depozitelor atrase de bănci
Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rata medie a dobânzii la depozite în valută națională și străină s-a redus constant în primele trei luni ale anului 2020, ca urmare a reducerii treptate a ratei de bază la operațiunile de politică monetară. La 31.03.2020 rata medie la depozite în MDL a înregistrat 4,01% cu 0,87 p.p. mai puțin față de luna decembrie 2019 și în valută străină 1,01% cu 0,09 p.p.

Figura 3.2.9. Evoluția marjei bancare nete, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite noi atrase în MDL, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rata medie a creditelor noi acordate în monedă națională s-a majorat, în martie 2020, înregistrând nivelul de 8,58%, în creștere cu 0,21 p.p. față de decembrie 2019, iar rata creditelor în valută străină a înregistrat nivelul de 4,25% în scădere cu 0,08 p.p. Menținerea dinamicii în jurul nivelului de 8% a creditelor acordate, iar rata depozitelor în monedă națională în jur de 4%, ar fi favorabilă pentru încurajarea economisirii din partea populației și încurajarea creditării economiei în același timp. Marja netă din dobânzi la 31.12.2019 a scăzut ușor cu 1,02 p.p. față de finele anului 2018, înregistrând 3,49 p.p.

Capitolul IV SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

În trimestrul I 2020, **soldul contului curent** al balanței de plăți s-a redus cu 20,9% comparativ cu cel înregistrat în perioada similară a anului precedent. Soldul contului curent al balanței de plăți a înregistrat un deficit de 188,80 mil. USD. Raportat la PIB, contul curent a constituit -7,6% (față de -9,9% în trimestrul I 2019). Drept sursa a deficitului contului curent a fost comerțul exterior cu bunuri, celelalte componente înregistrând solduri excedentare.

Soldului pozitiv **al balanței comerțului exterior cu servicii** s-a diminuat cu 11,4%, față de trimestrul I 2019, până la 84,06 mil. USD. Această diminuare a fost cauzată de scăderea valorii serviciilor prestate nerezidenților cu 10,66 mil. USD, în timp ce importurile de servicii au rămas constante. Raportul dintre soldul balanței serviciilor și PIB a constituit 3,4%, cu 0,5 p.p. mai mic ca în trimestrul I 2019. **Exportul de servicii**, în trimestrul I 2020, a constituit 336,98 mil. USD, ponderea majoritară revine serviciilor de călătorii 24,9%, al căror export s-a majorat cu 4,8% comparativ cu trimestrul I 2019 și a constituit 83,87 mil. USD. Exportul de călătorii personale a crescut cu 6%, iar al celor de afaceri cu 2,5% față de perioada similară a anului precedent. Exportul serviciilor de transport a scăzut cu 12,4% comparativ cu trimestrul I 2019 până la 81,11 mil. USD și înregistrând o pondere de 24,1% din totalul serviciilor exportate. În cadrul exporturilor de servicii de transport, cea mai mare pondere i-a revenit transportului de mărfuri 56,3% (în scădere cu 16,8%), urmat de transportul de pasageri cu o pondere de 30,1%, în creștere cu 6,4%. Exportul serviciilor de prelucrare a materiei prime aflate în proprietatea terților a constituit 57,88 mil. USD, al serviciilor de informatică 55,32 mil. USD, al serviciilor profesionale și de consultanță managerială 18 mil.USD, al serviciilor tehnice, comerciale și alte servicii pentru afaceri 15,93 mil. USD. Importul de servicii în această perioadă a constituit, 252,92 mil. USD, înregistrând o creștere nesemnificativă de 0,14 mil USD. Pentru trimestrul I 2020, în structura importurilor de servicii, cea mai mare pondere este deținută de serviciile de transport 33,9%, al căror import a scăzut cu 7,9% față de trimestrul I 2019 și a constituit 85,76 mil. USD. În cadrul importurilor de servicii de transport, transportului de mărfuri i-a revenit o pondere de 69,5%, transportului de pasageri deține o pondere 14,6%. Importul serviciilor de transportare a pasagerilor a scăzut cu 10,1%, iar a mărfurilor cu 2,8%. Importul de servicii de călătorii a constituit 82,78 mil. USD, servicii profesionale și de consultanță managerială a constituit 17,08 mil. USD, fiind în creștere cu 16,3%, servicii de informatică constituind 15,45 mil. USD, servicii tehnice, comerciale și alte servicii pentru afaceri 14,79 mil. USD în creștere cu 15,2%, bunuri și servicii ale administrației publice 7,70 mil. USD în creștere cu 3,9%, taxe pentru utilizarea proprietății intelectuale 4,72 mil. USD în scădere cu 19,5%.

Contul de capital a înregistrat un deficit de 10,44 mil. USD, care s-a redus cu 17,5% față de trimestrul I 2019. Soldul contului de capital a fost determinat de ieșirile nete de capital înregistrate de sectorul privat 13,78 mil. USD, fiind în scădere cu 20% comparativ cu trimestrul I 2019, în timp ce intrările de asistență din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale au constituit 3,37 mil. USD, cu 26,3% mai puțin comparativ

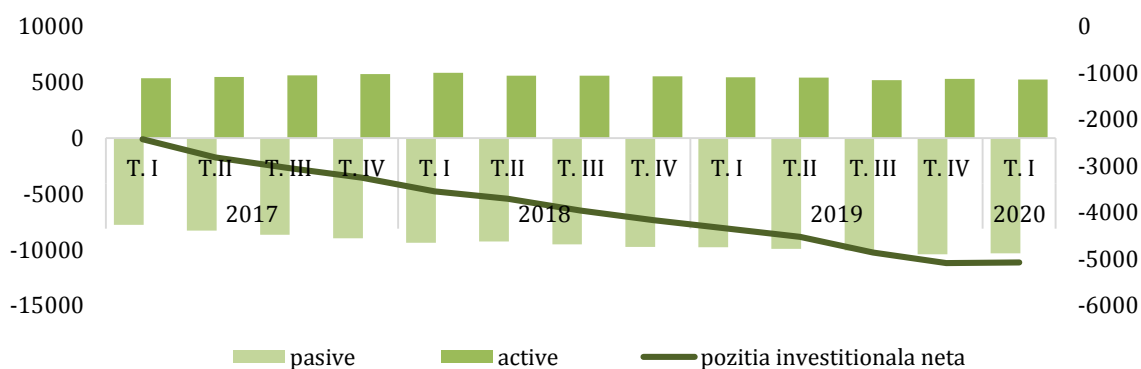
cu trimestrul I 2019. Suma soldurilor contului curent și contului de capital denotă că, drept rezultat al tranzacțiilor curente și de capital ale rezidenților Republicii Moldova cu nerezidenții, necesarul net de finanțare externă a constituit 199,24 mil. USD (8% în raport cu PIB).

Pe parcursul trimestrului I 2020, **contul financiar** s-a soldat cu intrări nete de capital în valoare de 243,76 mil. USD ca urmare a majorării nete a pasivelor rezidenților față de nerezidenți cu 123,70 mil. USD generate de tranzacțiile efective, concomitent cu scăderea netă a activelor financiare externe ale rezidenților cu 120,06 mil. USD. Datorită creșterii nete a angajamentelor sub formă de credite comerciale și avansuri primite de la partenerii comerciali nerezidenți, **pasivele** s-au majorat, cu 92,87 mil.USD. Reducerea **activelor** financiare a fost cauzată de scăderea netă a **activelor** oficiale de rezervă ale BNM cu 91,24 mil. USD.

Poziția investițională internațională

Poziția investițională internațională a Republicii Moldova, la 31.03.2020, a constituit 5075,09 mil.USD fiind cu 0,2% mai puțin față de finele anului 2019. Poziția investițională internațională raportată la PIB a constituit 42,2%.

În trimestrul I 2020, evoluția poziției investiționale internaționale,, a fost influențată negativ de tranzacțiile efective nete cu nerezidenții cu -243,76 mil. USD, în timp ce fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA 161,30 mil. USD, alte schimbări 84,56 mil. USD și schimbările de preț ale instrumentelor financiare 7,46 mil. USD au influențat poziția în sensul creșterii. Toate schimbările menționate au rezultat într-o scădere totală a soldului debitor al poziției investiționale cu 9,56 mil. USD.

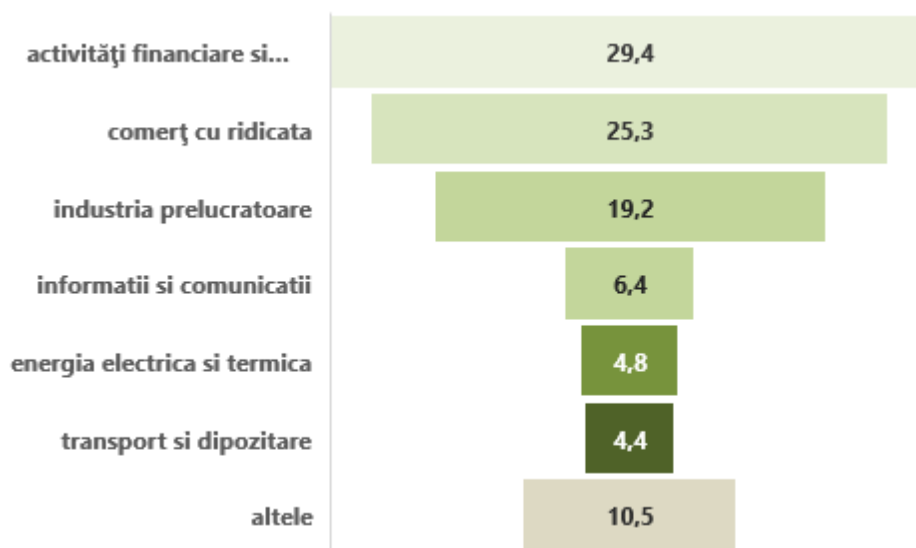
Figura 4.1. Poziția investițională internațională în dinamică, pe trimestre, mil.USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Stocul total de pasive sub formă de investiții directe acumulat la 31.03.2020 a constituit 4703,01 mil.USD fiind în scădere cu 2,8% față de sfârșitul anului 2019. Fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA cu 154,64 mil.USD și a prețurilor acțiunilor cu 1,06 mil.USD, a dus la diminuarea poziției pasivelor de investiții directe. Totodată, în sensul majorării poziției pasivelor de investiții directe au influențat intrările efective nete 22,38 mil.USD. În stocul total de pasive sub formă de investiții directe, ponderea participațiilor și a acțiunilor fondurilor de investiții este superioară celei a instrumentelor de natura datoriei 57,6%, față de 42,4%. Componenta instrumentelor de natura datoriei este mixtă: stocul împrumuturilor

contractate de la investitorii străini direcți reprezintă o valoare de 1221,24 mil.USD, iar angajamente sub formă de credite comerciale și avansuri 198,38 mil.USD și 573,69 mil.USD sunt alte datorii față de investitorii străini direcți.

Principala activitate economică care a beneficiat de investiții directe, în primul trimestru a anului 2020, sunt activitățile financiare și de asigurări 29,4%, comerț cu ridicata și cu amănunt 25,3%, urmată de industria prelucrătoare 19,2%. Alte activități care au atras investitori străini au fost industria energetică, informații și comunicații, transport și depozitare, tranzacțiile imobiliare.

Figura 4.2. Investițiile directe, capital propriu acumulat pentru trimestru I, a anului 2020 pe activități economice, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

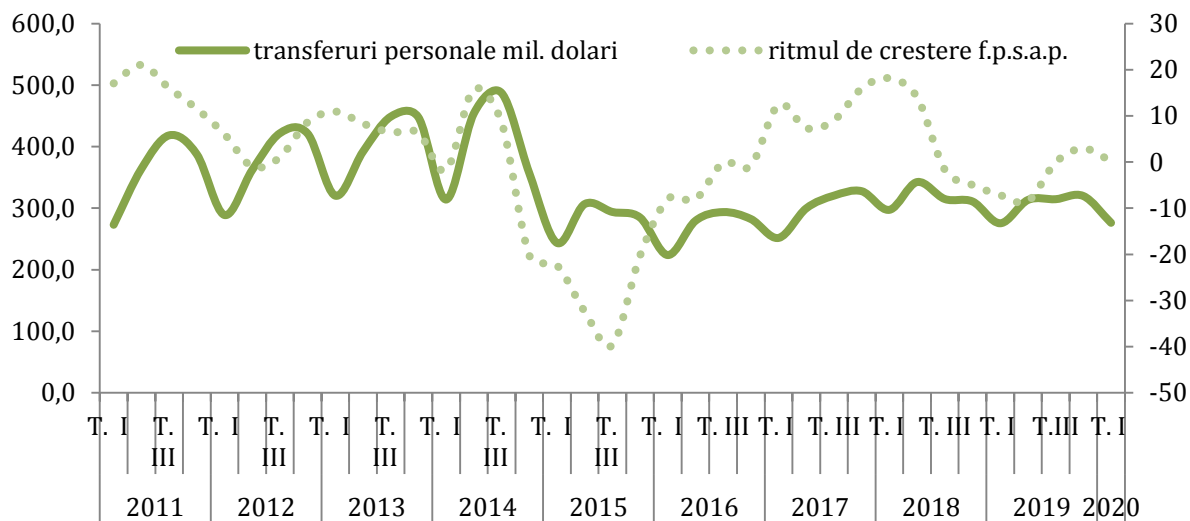
În distribuția geografică a investițiilor directe sub formă de participații și acțiuni acumulate comparativ cu finele anului 2019, cea mai mare pondere a revenit investitorilor din țările UE circa 81% cu 2,8 p.p. mai mult, investitorii din țările CSI au deținut o pondere de 5,2% cu 1,5 p.p. mai puțin, din totalul capitalului propriu acumulat, iar cei proveniți din alte țări dețin o pondere de 13,8% cu 1,3 p.p. mai puțin.

Transferurile de mijloace bănești

Evoluția transferurilor bănești de peste hotare în mare parte este influențată de atenuarea activității economiei globale, care se datorează tensiunilor geopolitice și comerciale, înăspririi condițiilor financiare în țările dezvoltate și extinderii pandemiei de coronavirus COVID-19.

Volumul transferurilor bănești din străinătate în Republica Moldova prin intermediul băncilor în favoarea persoanelor fizice, în primul trimestru, a fost în creștere cu 0,2% față de perioada similară a anului precedent (275,74 mil.USD). Volumul transferurilor bănești a constituit 276,3 mil. USD.

Structura valutară a transferurilor recalculate în USD, în trimestrul I 2020, a fost următoarea: EUR – 168,52 mil., USD – 95,49 mil., RUB – 8,77 mil. și alte valute 3,53 mil.

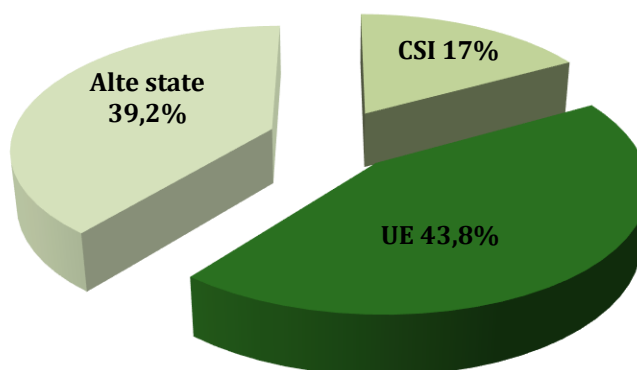

Figura 4.3. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2011-2020, mil.USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Conform provenienței geografice a transferurilor în favoarea persoanelor fizice, *transferurile din UE* au înregistrat, o descreștere cu 0,8 p.p. comparativ cu trimestrul I 2019, constituind o pondere de 43,8%. *Transferurilor din CSI*, comparativ cu trimestrul I 2019, au fost în descreștere cu 4,6 p.p., deținând o pondere de 17%. *Transferurile din alte state*, dețin o pondere de 39,2%. Ponderea transferurilor din Israel, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord și SUA a constituit 87,6% din totalul pe alte state.

Tr. I 2020

Figura 4.4. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din RM, conform provenienței geografice, %

Sursa: Conform datelor, Băncii Naționale a Moldovei.

Cea mai mare pondere din cadrul transferurilor din UE le dețin transferurile din Italia cu o pondere de 30%, urmată de transferurile din Germania 21,3%, Franța 14,6%, Irlanda 4,5%, România 4,2%, Spania 3,6%, Portugalia 3%, Cehia 3%, Belgia 2,8%, Polonia 2,7%, Cipru 1,2% și Grecia 1,1%. Din totalul transferurilor din CSI, transferurile din Rusia dețin o pondere majoră de 93,5%. Transferurile din alte state CSI au următoarele ponderi: Ucraina – 3,2%, Kazahstan – 1,1%, Azerbaidjan – 0,6%, Belarus – 0,5%, Uzbekistan – 0,5% și restul statelor CSI – 0,6%.

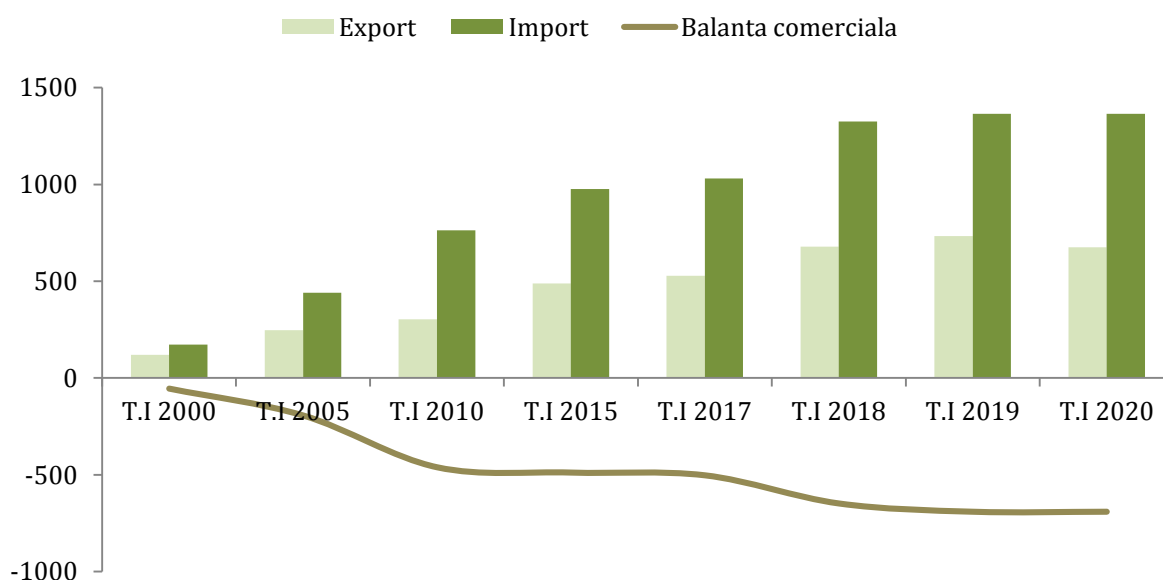
Comerțul exterior cu bunuri

Comerțul exterior cu bunuri în trimestrul I anul 2020, comparativ cu perioada similară a anului precedent (valoarea căruia a constituit 2097,9 mil.USD) a înregistrat o scădere cu 2,8%, astfel comerțul exterior cu bunuri a constituit 2040,8 mil.USD.

Factorii ce au influențat comerțul exterior de bunuri este șocul extern, provocat de pandemia COVID-19 pe dimensiunea exporturilor, prin reducerea cererii din partea principalilor parteneri comerciali, precum România, Italia, Turcia și Rusia. În sectorul industriei auto din UE a avut loc temperarea, iar în unele țări stoparea, activității întreprinderilor din acest sector. Totodată s-a înregistrat diminuarea prețurilor la resursele energetice, în special la gaz natural.

Decalajul considerabil în evoluția exporturilor și importurilor Republicii Moldova a determinat acumularea în ianuarie-martie 2020 a unui *deficit al balanței comerciale* în valoare de 690,8 mil. USD, cu 58,7 mil. USD sau cu 9,3% mai mult, comparativ cu cel înregistrat în perioada corespunzătoare din anul 2019.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în ianuarie-martie 2020 a fost de 49,4%, comparativ cu 53,7% în perioada similară din anul 2019.

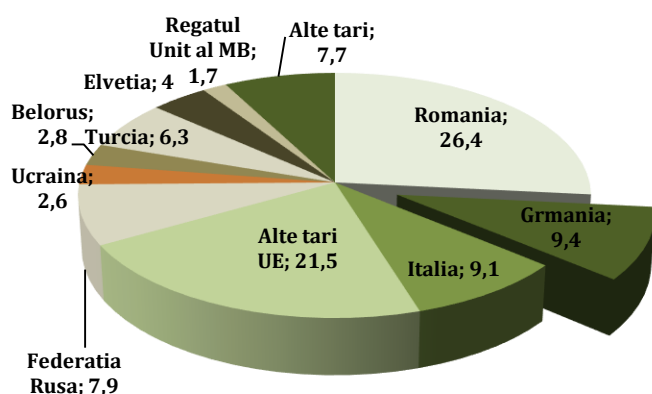
Figura 4.5. Evoluția exportului, importului și soldul balanței comerciale, în I trimestru, mil. USD

Sursa: Conform datelor, Biroului National de Statistică.

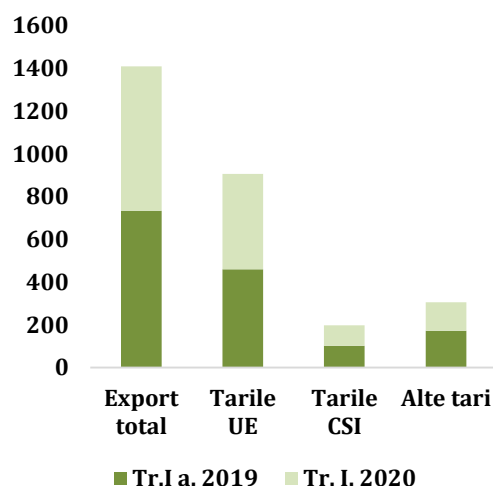
Exportul de mărfuri în trimestrul I anului 2020 au scăzut cu 7,9% față de perioada similară a anului precedent. Exportul de mărfuri a constituit 675 mil. USD. *Exporturile de mărfuri autohtone* fiind în scădere cu 0,2% față de ianuarie-martie 2019, care a influențat la micșorarea pe total exporturi cu 0,1%. Exporturile de mărfuri autohtone au constituit 521,4 mi. USD, constituind 77,2% din total exporturi. *Reexporturile de mărfuri străine* dețin o pondere de 22,8% din total exporturi, fiind în scădere cu 27,1%, comparativ cu ianuarie-martie 2019. Reexporturile de mărfuri străine au constituit 153,6 mil. USD. *Reexporturile de mărfuri după prelucrare* au deținut o pondere 17% în total exporturi, iar *reexporturile clasice de mărfuri*, care nu au suferit transformări esențiale dețin o pondere de 5,8%.

Exporturile de mărfuri destinate *țărilor UE* au scăzut cu 0,5% față de ianuarie-martie 2019, exporturile destinate țărilor UE au constituit 447,4 mil. USD, deținând o cotă de 66,3% în total exporturi (62,6% – în ianuarie-martie 2019). *Țările CSI* au fost prezente în exporturile Moldovei cu o pondere de 14% (în ianuarie-martie 2019 – 13,9%), ce corespunde unei valori de 94,9 mil. USD. Exporturile de mărfuri către aceste țări s-au micșorat cu 7,1%, comparativ cu ianuarie-martie 2019.

În trimestrul I 2020, analiza evoluției exporturilor pe țări, comparativ cu perioada similară din anul 2019, relevă micșorarea exporturilor în Turcia cu 41,6%, Italia cu 25,8%, România cu 8,9%, Federația Rusă cu 8,8%, Belarus cu 20,5%, Siria cu 96,1%, Afganistan cu 97,2%, Canada cu 53,1%, Serbia cu 45,2%, Irak cu 38,5%, Spania cu 10,1%, Belgia cu 26,9%, Olanda cu 9,2%, Israel cu 35,2%, Egipt cu 91,8%, China cu 23,4%, Letonia cu 35,7%, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord cu 5,2%, Austria cu 7,4%, Africa de Sud cu 64,2%, Lituania cu 18,8%, Germania cu 0,7%, Brazilia cu 75,9%, Azerbaidjan cu 29,4%, care a influențat la diminuarea pe total exporturi cu 13,7%.

Figura 4.6. Principalii parteneri comerciali, ponderea în total export, % (trim. I 2020)
Sursa: Conform datelor, Biroului National de Statistică.

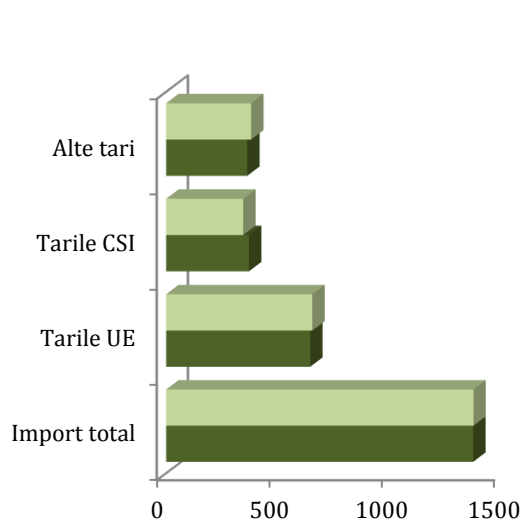

Figura 4.7. Evoluția exporturilor pe grupe de țări, mil.USD

În același timp, s-au înregistrat creșterea exportului către Republica Cehă de 1,9 ori, Elveția cu 20,7%, Portugalia de 193,1 ori, Grecia cu 47,9%, Ungaria de 2,6 ori, Cipru de 1,6 ori, Polonia cu 8,7%, Bulgaria cu 16,2%, Kazahstan de 2,1 ori, Liban de 1,7 ori, Franța cu 11,6%, Ucraina cu 6,6%, Estonia de 2,5 ori, Georgia cu 21,1%, Statele Unite ale Americii cu 17,8%, Slovacia cu 32,7%, Iordania de 33,3 ori, Filipine de 8,2 ori, Taiwan, provincie a Chinei de 15,2 ori, Arabia Saudită cu 43,1%, Indonezia cu 8,7%, atenuând astfel scăderea pe total exporturi cu 6,2%.

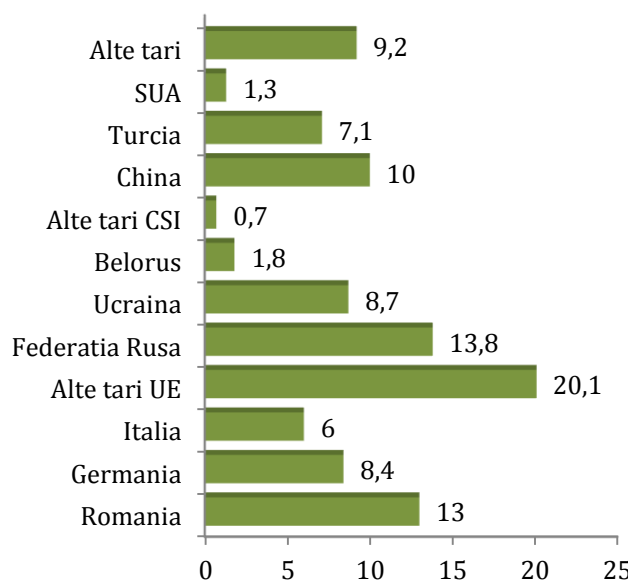
Importurile de mărfuri, în primul trimestru anului 2020 au constituit 1365,8 mil. USD, fiind în creștere cu 0,1% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Importurile de mărfuri din *țările UE* au constituit 647,7 mil. USD, fiind cu 1,4% mai mult, față de ianuarie-martie 2019. Ele deținând o pondere de 47,4% în total importuri comparativ cu 46,8% – în ianuarie-martie 2019. Importurile de mărfuri provenite din *țările CSI* au avut o valoare de 341,6 mil. USD, fiind cu 6,9% mai puțin, față de perioada similară a anului precedent. Totodată deținând o pondere de 25% în total importuri, față de 26,9% – în ianuarie-martie 2019.

Comparativ cu trimestrul I a anului 2019, *analiza evoluției importurilor pe țări*, denotă o creșterea importurilor din Turcia cu 12%, Polonia cu 19,6%, Bulgaria cu 42,7%, Ungaria cu 12,5%, Serbia de 1,7 ori, Azerbaidjan de 37,5 ori, Japonia cu 23,4%, Coreea de Sud cu 33,8%, Grecia cu 37,9%, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord cu 11,5%, Kazahstan de 2 ori, Franța cu 3,6%, Slovenia cu 5,7%, Olanda cu 10,5%, Irlanda de 1,8 ori, Singapore de 3,5 ori, Portugalia cu 21,9%, Pakistan de 1,6 ori, Spania cu 4,2%, Emiratele Arabe Unite de 1,8 ori, Georgia de 1,9 ori, Ecuador cu 14,2%, Mexic de 1,8 ori, Brazilia cu 42,1%, Indonezia de 1,6 ori, India cu 5,7%, Arabia Saudită de 2,0 ori, Croația cu 45,8%, Argentina de 1,6 ori, Letonia cu 14,2%, Germania cu 0,3%, care a contribuit la creșterea pe total importuri cu 4,3%.

Figura 4.8. Evoluția importurilor pe grupe de țări, pentru Tr. I 2019 – Tr. I 2020, mil.USD

Sursa: Conform datelor, Biroului National de Statistică.

Figura 4.9. Principalii parteneri comerciali, ponderea în total importuri, % (trim. I 2020)

Totodată, s-au diminuat importurile din Federația Rusă cu 11,8%, China cu 4,8%, Austria cu 18,7%, Italia cu 4,4%, România cu 1,5%, Belarus cu 9,2%, Slovacia cu 23,8%, Republica Cehă cu 7,6%, Suedia cu 21,4%, Ucraina cu 0,9%, Elveția cu 12,8%, Statele Unite ale Americii cu 5%, Macedonia de Nord cu 62,3%, Lituania cu 15,6%, Turkmenistan cu 34,3%, Maroc cu 25,8% atenuând astfel creșterea pe total importuri cu 4,2%.

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Moldova în clasamentele internaționale

Doing Business – 2020 în Moldova

În prezent, Moldova este inclusă în numeroase evaluări elaborate de organizații internaționale, ceea ce face posibilă compararea pozițiilor sale cu alte țări și compararea tendințelor pe mai mulți indicatori. În această ediție ne vom referi la poziția țării noastre în clasamentul Doing business, elaborat anual de Banca Mondială.

Raportul cuprinde 10 indicatori economici care analizează rezultatele economice și determină ce reforme în domeniul reglementării afacerilor au funcționat: înregistrarea afacerii, obținerea autorizațiilor de construcții, înregistrarea proprietății, obținerea creditului, protejarea investitorului, plata taxelor, comerț extern, respectarea contractelor, lichidarea întreprinderilor, accesul la energie electrică. Indicatorul „distanța până la frontieră” (Distance to Frontier – DTF) se bazează pe o scară de referință utilizată de la 0%, în cazul celei mai slabe performanțe observate și merge până la 100%, în cazul conformării la cele mai bune proceduri existente pe plan mondial. Clasamentul Doing Business compară economiile între ele (arătând schimbările relative ale locului țării în top, fapt care, în mare parte, se datorează vitezei de realizare a reformelor în alte țări); scorul DTF compară economiile cu privire la cele mai bune practici de reglementare, arătând distanța absolută până la cea mai bună performanță pe fiecare indicator al clasamentului.

Tabelul 5.1. Evoluția indicatorilor „Doing Business” pentru Republica Moldova

Indicatorii	Poziția		Schimbarea	DTF (%puncte)		Schimbarea
	2019	2020		2019 ²	2020	
Poziția Republicii Moldova în rating-ul "Doing Business"	47	48	-1	73.1	74.4	1.3
1. Înregistrarea afacerii	14	13	1	95.6	95.7	0.1
2. Obținerea autorizațiilor de construcții	172	156	16	48.2	56.2	8.0
3. Accesul la energie electrică	81	84	-3	74.9	75.3	0.4
4. Înregistrarea proprietății	22	22	0	82.6	82.8	0.2
5. Obținerea creditului	44	48	-4	70	70	0
6. Protejarea investitorilor minoritari	33	45	-12	68	68	0
7. Plata taxelor	35	33	2	84.7	85.2	0.5
8. Comerț extern	35	38	-3	92.3	92.3	0
9. Respectarea contractelor	69	62	7	60.9	63.6	2.7
10. Lichidarea întreprinderilor	68	67	1	54.1	54.8	0.7
Numărul de țări	190	190				

Sursa: Conform raportului Doing Business 2020.

Notă: "+" indică asupra unei îmbunătățiri a situației; "-" arată o înrăutățire

² Datele din anul 2019 au fost recalulate

În clasamentul Băncii Mondiale - Doing Business 2020, Moldova a marcat o ușoară coborâre în clasament față de anul precedent (-1 poziție). Astfel, potrivit raportului Doing Business 2020, Republica Moldova s-a situat pe locul 48 din 190 țări. Mediul de afaceri din Republica Moldova se situează în urma unor astfel de țări din regiune, precum Georgia (7), Macedonia (10), Azerbaidjan (34), Estonia (18), Lituania (11).

Cele mai bune poziții, Moldova le-a obținut la indicatorii „înregistrarea afacerii” și „înregistrarea proprietății”, clasându-se pe locul 13, și respectiv locul 22. Raportul Băncii Mondiale plasează Republica Moldova pe locul 33 în ceea ce privește ”plata taxelor” și pe locul 38 în ceea ce privește „comerțul extern”.

La fel ca și în anul precedent, cele mai joase poziții în clasament Moldova le-a înregistrat la indicatorii ”obținerea autorizațiilor de construcții” (locul 156) și ”acces la energia electrică” (locul 84).

Potrivit raportului Doing Business 2020, din zece indicatori, poziția Republicii Moldova s-a îmbunătățit la cinci indicatori, s-a înrăutățit la patru indicatori și a rămas neschimbată la un singur indicator.

Moldova a evoluat semnificativ de la poziția 172 la 156 la indicatorul ”obținerea autorizațiilor de construcții” (cu 16 poziții). Potrivit experților Băncii Mondiale, Moldova a simplificat procedurile de eliberare a autorizațiilor de construcție și a micșorat timpul de deservire.

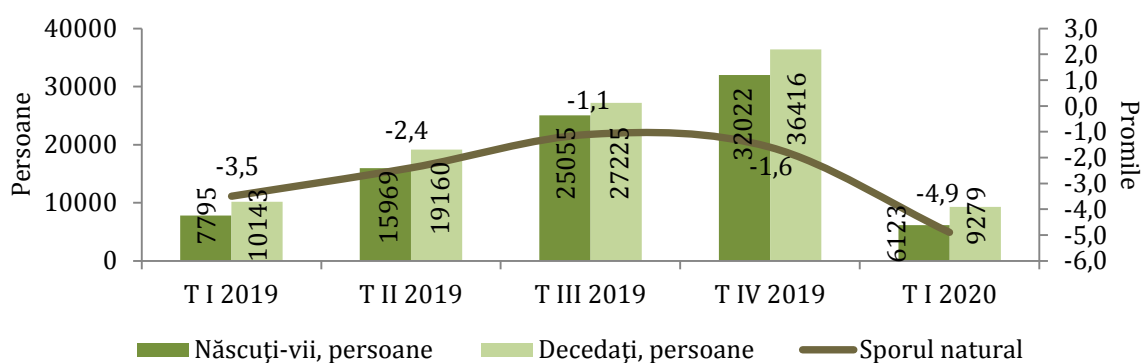
Cele mai semnificative coborâri în clasament le-au marcat indicatorii ”protejarea investitorilor minoritari” și ”obținerea creditelor” (cu 12, respectiv 4 poziții). Indicatorul ”acces la energia electrică” și ”comerț extern” au marcat o înrăutățire cu 3 poziții. Indicatorul ”înregistrarea proprietății” a rămas pe aceeași poziție ca și în anul precedent (locul 22).

Moldova a acumulat în anul 2020 un scor total de 74,4 puncte pentru indicatorul DTF, ceea ce reflectă o ușoară îmbunătățire cu +1,3 puncte față de anul precedent.

Capitolul VI SECTORUL SOCIAL

Situația demografică³

În T I din anul 2020 numărul născuților-vii total pe țară a constituit 6123 pers., fiind în scădere cu 1672 copii sau cu 21,4% comparativ cu perioada similară din anul precedent, rata natalității a fost de 9,3 născuți-vii la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 2,5 p.p. f.p.s.a.p. Numărul de decedați a constituit 9279 pers., înregistrând o scădere de 864 pers. sau cu 8,5% f.p.s.a.p., iar rata mortalității a ajuns la 14,2 decedați la 1000 locuitori, în scădere cu 1,1 p.p. f.p.s.a.p. Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an în T I din anul 2020 a constituit 69 cazuri și a crescut cu 3 cazuri în comparație cu T I din anul precedent. Scăderea naturală în T I din 2020 a constituit -3156 pers. (-2348 pers. în T I din anul precedent) sau -4,9 pers. la 1000 de locuitori (-3,5 pers. la 1000 de locuitori în T I din anul precedent).

Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în perioada T I 2019 – T I 2020, pe trimestre⁴

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Numărul *căsătoriilor* total pe țară în T I din anul 2020 a constituit 3454, micșorându-se cu 84 sau cu 2,4% f.p.s.a.p., iar rata nupțialității a constituit 5,3 căsătorii la 1000 locuitori, fără să se modifice f.p.s.a.p. Indicatorul în cazul numărului *divorțurilor* din țară a constituit 2461, fiind în scădere cu 251 sau cu 9,3% f.p.s.a.p. Rata divorțialității a constituit 3,8 divorțuri la 1000 locuitori, cu 0,3 p.p. mai puțin f.p.s.a.p.

În ceea ce privește migrația internă determinată de schimbarea domiciliului în T I din anul 2020 numărul total de sosiri în interiorul țării a constituit 6915 pers., cu 3560 sau cu 34,0% mai puțin f.p.s.a.p. Dintre acestea, în localități urbane au fost 4631 sosiri, în scădere cu 31,2% f.p.s.a.p. și în localități rurale – 2284 sosiri, în scădere cu 39,0% f.p.s.a.p. Din numărul total de plecări din localități urbane au plecat 2834 pers., fiind cu 34,4% mai puțin f.p.s.a.p. și din localități rurale au plecat 4081

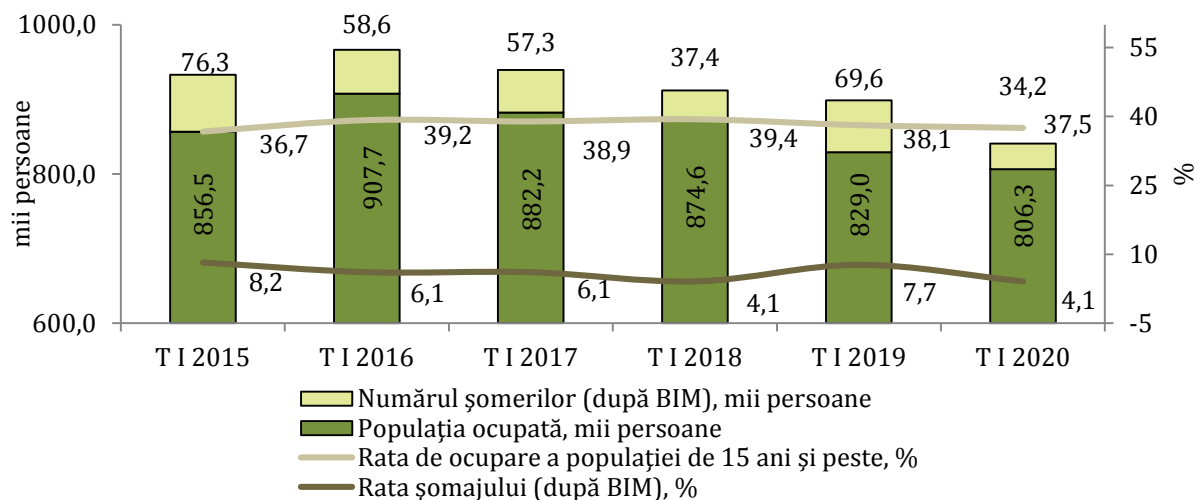
³ Sunt utilizate date preliminare.

⁴ Indicatori calculați în baza numărului populației cu reședință obișnuită. Datele privind numărul născuților-vii și decedaților au fost calculate în baza datei nașterii/decesului, și nu în baza datei de înregistrare a evenimentului. În numărul născuților-vii sunt incluși și născuții înregistrați în baza actelor de naștere transcrise și înscrise în registrele de stare civilă ale Republicii Moldova (RM), care satisfac următoarele condiții: nașterile au avut loc pe teritoriul RM, au fost înregistrate timp de un an de la nașterea copilului și mama are viza de reședință pe teritoriul RM (cu excepția datelor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender).

pers., fiind cu 33,7% mai puțin f.p.s.a.p. Cea mai mare parte a sosirilor au fost în localități urbane (67,0%), iar a plecărilor – din localitățile rurale (59,0%). Cea mai mare parte a populației ce pleacă din localitățile rurale o reprezintă tinerii cu vârsta între 15 și 34 de ani (56,4%), fiind urmați de populația cu vârsta între 35 și 59 de ani (37,4%). Cea mai mare pondere a populației ce pleacă din localități urbane o deține populația cu vârsta între 35 și 59 de ani (46,3%), fiind urmată de tinerii cu vârsta între 15 și 34 de ani (39,1%). Tinerii cu vârsta între 15 și 34 de ani dețin și cele mai mari ponderi ale sosirilor (50,4% – în localități urbane, 47,1% – în localități rurale), fiind urmați de populația cu vârsta între 35 și 59 de ani (40,6% – în localități urbane, 42,0% – în localități rurale).

Piața forței de muncă⁵

În T I 2020, *forța de muncă* a constituit 840,5 mii pers., în scădere cu 6,5% f.p.s.a.p. O pondere mai mare în forța de muncă au avut-o bărbații (52,0%) decât femeile (48,0%), precum și mediul rural (53,1%) față de mediul urban (46,9%). Totodată, *rata de activitate* a populației a fost de 39,1%, ceea ce este cu 2,2 p.p. mai puțin f.p.s.a.p. În rândul persoanelor economic active indicatorul a fost mai mare la bărbați (43,5%) decât la femei (35,2%). Rata de activitate este mai mare în mediul urban (46,4%) decât în cel rural (34,3%). În grupa de vârstă 15-29 ani rata de activitate a persoanelor economic active a constituit 28,8%, iar în grupa 15-64 ani – 46,0%. Rata de activitate economică a populației în vârstă de muncă (după legislația națională: 16-58 ani – femei și 16-63 ani – bărbați) a fost de 49,1%.

Figura 6.2. Evoluțiile numărului populației ocupate, al șomerilor și a ratelor de ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în T I din anii 2015-2020⁶

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

⁵ La estimarea rezultatelor cercetării Anchetei Forței de Muncă s-a utilizat numărul populației cu reședință obișnuită. Începând cu anul 2019, Ancheta Forței de Muncă se realizează conform unui nou plan de sondaj și conform definiției revizuite a ocupării. Conform BNS, populația ocupată cuprinde toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat o activitate economică sau socială producătoare de bunuri sau servicii de cel puțin o oră în perioada de referință (o săptămână), în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură sau alte beneficii. Începând cu 2019, persoanele ocupate cu producerea produselor agricole în principal pentru consumul propriu nu se includ în ocupare (până în 2018 inclusiv, persoanele ocupate în gospodăria auxiliară cu producerea de produse agricole în exclusivitate pentru consumul propriu (al gospodăriei) se includeau în ocupare, dacă lucrau pe săptămână 20 de ore și mai mult).

⁶ În conformitate cu definiția numărului populației cu reședință obișnuită.

Populația ocupată în T I 2020 a fost de 806,3 mii pers, mai puțin cu 2,7% f.p.s.a.p. O mai mare pondere în populația ocupată au avut-o bărbații – 51,7% decât femeile – 48,3%, precum și mediul rural – 53,3% față de mediul urban – 46,7%. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a constituit 37,5%, mai mică cu 0,6 p.p. f.p.s.a.p. Rata de ocupare a bărbaților – 41,5% a fost mai înaltă decât cea a femeilor (34,0%). După mediile de reședință, rata de ocupare a constituit în mediul urban – 44,4%, fiind mai mare decât cea din mediul rural – 33,0%. Rata de ocupare a persoanelor în vârstă de muncă (16-58 ani - femei/16-63 ani – bărbați) a avut valoarea de 47,0%, a persoanelor în vârstă de 15-64 ani – 44,1%, iar în grupa de vârstă 15-29 ani a constituit 26,1%. În privința ratelor de ocupare, diferențele cele mai mari în funcție de sexe au fost la persoanele cu vârsta de 55-64 ani (rata de ocupare la bărbați a fost cu 16,3 p.p. mai mare decât la femei) și la persoanele cu vârsta de 25-34 ani pe medii de reședință (rata de ocupare în mediul urban a fost cu 15,9 p.p. mai mare decât în mediul rural).

Numărul persoanelor ocupate în activități agricole în T I 2020 a fost de 153,0 mii pers. (cu 3,4 mii sau cu 2,2% mai puțin f.p.s.a.p.) sau de 19,0% (cu 0,1 p.p. mai mult f.p.s.a.p.), iar numărul celor ocupați în activități non-agricole a fost de 653,4 mii pers. (cu 19,3 mii sau cu 2,9% mai puțin f.p.s.a.p.). Ponderea persoanelor ocupate în industrie a fost de 15,1%, inclusiv în industria prelucrătoare – 12,2%, iar în construcții – 5,3%. Numărul persoanelor ocupate în industrie a constituit 121,5 mii pers. (în descreștere cu 9,7% f.p.s.a.p.), iar în construcții – 42,8 mii pers. (în scădere cu 6,9% f.p.s.a.p.). În sectorul de servicii au activat 489,1 mii pers. sau 60,7% din numărul total de persoane ocupate (mai puțin f.p.s.a.p. cu 3,1 mii pers. sau cu 0,6%).

Boxa 6.1. Impactul pandemiei COVID-19 asupra industriei ușoare din Republica Moldova

Conform studiului realizat de Asociația patronală din Industria ușoară în perioada 15-22 mai 2020 cu privire la impactul pandemiei COVID-19 asupra industriei ușoare din Republica Moldova, la care au participat 63 de companii sau 13,8% din companiile de producție din RM în 37% din companii au avut loc reduceri de personal în proporție mai mare de 50%, în 26% din companii această proporție a constituit de la 30% la 50%, în 24% din întreprinderi ponderea personalului redus a reprezentat de la 10% la 25% și numai la 14% din companii nu au avut loc reduceri de personal. Pandemia va avea asupra viitoarelor reduceri de personal un impact absolut în 11% din întreprinderi, un impact semnificativ la 33% de companii, un impact nesemnificativ în cazul a 38% de companii și doar în 17% din întreprinderi nu va avea niciun impact. Asupra impactului semnificativ al reducerii numărului de personal vor afecta așa factori precum rămânerea acasă a pensionarilor și a mamelor tinere din cauza închiderii școlilor și grădinițelor, precum și căutarea altor locuri de muncă de către angajații concediați. Mărimea medie a reducerii numărului de personal constituie circa 33%. Conform estimărilor, această mărime vă rămâne aceeași până la sfârșitul anului. Astfel, în urma extrapolărilor, numărul mediu de personal s-a redus cu circa 7600 pers. Reducerea prezenței personalului din cauza suspendării activității școlilor și grădinițelor se estimează că va avea asupra companiilor de producție un efect absolut și semnificativ în proporție de 78%. Reducerea numărului de personal va avea un efect absolut și semnificativ în proporție de 46% asupra eficienței companiilor de producție. Se estimează că acești factori vor avea un impact similar până la sfârșitul anului.

Sursa: COVID-19 Impact on Moldovan Light Industry – Reality & Forecast: Survey Results, APIUS, June 4, 2020, Accesibil: <https://apius.md/wp-content/uploads/2020/06/Assessment-of-the-COVID-19-Impact-on-Moldovan-Light-Industry.pdf>

Populația ocupată în repartizarea după *forme de proprietate* a constituit 68,2% în *sectorul privat* și 31,8% – în *sectorul public*. Ponderea salariaților după *statutul profesional* constituie 80,2%. Marea

majoritate a salariaților au fost angajați pe o perioadă nedeterminată (90,7%). *Munca nedeclarată* în rândul salariaților în T I din anul 2020 a constituit 4,6% (cu 1,1 p.p. mai puțin f.p.s.a.p.), dintre care mai mulți salariați sunt bărbați – 6,7% față de femei – 2,6%. Cele mai mari ponderi de salariați care lucrează doar în baza unor înțelegeri verbale sunt estimate în: agricultură – 52,7%, comerț – 17,9%, construcții – 7,4% și industrie – 7,3%. În *sectorul informal* în T I 2020 au activat 15,1% din totalul persoanelor ocupate în economie, iar 19,1% au avut un loc de muncă informal. Din numărul total de persoane ocupate informal salariații au constituit 20,1%. În sectorul non-agricol ponderea ocupării informale a fost de 8,7%. Din numărul total de salariați loc de muncă informal aveau 4,8%. Primeau ”salariu în plic” 5,1% din salariați, iar cele mai mari ponderi au fost în: agricultură – 54,1%, comerț – 17,6%, construcții – 5,7%, industrie – 7,9%. Numărul *persoanelor sub-ocupate* (numărul persoanelor care au avut loc de muncă, al căror număr de ore efectiv lucrate, în total, în timpul perioadei de referință a fost mai mic de 40 de ore pe săptămână, care au dorit și au fost disponibile să lucreze ore suplimentare) a constituit 34,9 mii sau 4,3% din totalul persoanelor ocupate. Din persoanele ocupate 11,6% au declarat că ar fi dorit să schimbe situația în raport cu locul actual de muncă pe motiv că nu sunt satisfăcuți de nivelul remunerării (situație inadecvată în raport cu venitul).

Numărul șomerilor, definit conform BIM, în T I 2020 a constituit 34,2 mii pers., majorându-se semnificativ f.p.s.a.p. (cu 35,4 mii pers. sau cu 50,9%). Șomajul a fost într-o proporție mai mare în rândul bărbaților – 58,7% din numărul total al șomerilor, precum și în rândul persoanelor din mediul urban – 50,8%. *Rata șomajului (LU1)* la nivelul țării în T I din anul 2020 a fost de 4,1%, mai mică cu 3,6 p.p. f.p.s.a.p. Rata șomajului la bărbați a constituit 4,6%, iar la femei – 3,5%. Au fost înregistrate mici disparități între ratele șomajului în mediul urban și cel rural (respectiv 4,4% și 3,8%). În rândurile persoanelor din grupa de vârstă de 15-24 ani rata șomajului a fost de 13,0%, iar în categoria de vârstă 15-29 ani a constituit 9,4%. *Rata compusă a sub-ocupării în raport cu timpul și a șomajului (LU2)* la nivel de țară în T I 2020 a constituit 5,2%, fiind mai mică cu 5,1 p.p. f.p.s.a.p. *Rata compusă a șomajului și forței de muncă potențiale (LU3)* a fost de 8,2%, fiind mai mică cu 3,5 p.p. f.p.s.a.p. *Indicatorul compozit de subutilizare al forței de muncă (LU4)* a avut valoarea de 9,3%, fiind mai mic cu 4,8 p.p. f.p.s.a.p.

Populația în afara forței de muncă din țară (de 15 ani și peste) în T I din anul 2020 a fost de 1310,3 mii pers., în creștere cu 2,6% f.p.s.a.p., constituind 60,9% din populația din aceeași grupă de vârstă, mai mult cu 2,2 p.p. f.p.s.a.p. În populația inactivă se includ: *pensionarii* (44,3%); *elevii și studenții* (13,1%); *persoanele care îngrijesc de familie* (persoanele casnice) (12,1%); *persoanele care nu lucrează și nu caută un loc de muncă în Moldova, deoarece deja au un loc de muncă* (permanent sau sezonier) *peste hotare sau care planifică să lucreze peste hotare* (10,9%), *persoanele declarate de către gospodăria ca fiind plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru pentru o perioadă mai mică de 1 an* (9,2% sau 120,2 mii persoane, acest număr majorându-se f.p.s.a.p. cu 28,5%); *alte persoane în afara forței de muncă* (10,4%). În rândul persoanelor care au un loc de muncă peste hotare sau intenționează să plece peste hotare o pondere mai mare o au bărbații – 17,9% față de femei – 5,6%. De asemenea, bărbații predomină și în rândul persoanelor plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru – 15,0% față de femei – 4,7%. În cadrul activităților de îngrijire de familie predomină femeile – 20,5% față de 1,2% – bărbații.

Tinerii în grupa de vârstă de 15-29 ani, ce nu sunt parte a populației ocupate, nu studiază în sistemul formal de educație și nu participă la cursuri sau alte instruirii din afara sistemului formal de educație – grupul NEET în T I 2020 a avut o pondere de 15,1% din populația din grupa de vârstă

de 15-24 ani, 25,9% – în cazul celor cu vârsta de 15-29 ani și 30,8% – la cei cu vârsta de 15-34 ani, având valori mai mari la femei decât la bărbați în toate aceste grupuri de vârstă (15-24 ani: 15,3% – femei vs 14,8% – bărbați; 15-29 ani: 31,3% – femei vs 20,2% – bărbați; 15-34 ani: 38,3% – femei vs 22,8% – bărbați).

Consecințe ale pandemiei COVID-19 asupra pieței muncii.

La data de 17 martie 2020 a fost instituită starea de urgență în Republica Moldova, cuprinzând astfel ultimele 2 săptămâni din T I al anului 2020. Cu toate acestea, o dată cu declanșarea pandemiei se evidențiază unele schimbări în cadrul pieței muncii. Din numărul total al populației ocupate 33,2 mii pers. sau 4,1% au fost *persoane care au declarat că li s-a afectat situația la locul de muncă din cauza COVID-19*, dintre care în mai mare măsură au fost afectate femeile (4,6%) decât bărbații (3,7%). Dintre aceștia cei mai mulți (60,6%) reprezintă persoanele ce nu au lucrat deloc sau au absentat de la locul de muncă (bărbații – 69,7%, femeile – 52,7%); 28,4% au prestat muncă la domiciliu sau au lucrat la distanță (femeile – 39,7%, bărbații – 15,2%); 25,5% au lucrat mai puține ore pe săptămână (femei – 30,0%, bărbați – 20,4%); 8,0% au fost transferați la program de lucru parțial (femei – 8,8%; bărbați – 7,1%). Din cauza crizei COVID-19 situația la locul de muncă a femeilor a fost afectată mai puțin decât în cazul bărbaților: femei – 53,7%, bărbați – 46,3% (structura pe sexe); femei – 48,3%, bărbați – 51,7% (în numărul total de persoane ocupate). După mediile de reședință 50,5% din persoanele date revin mediului urban și 49,5% – celui rural. După grupe de vârstă cea mai mare pondere o dețin persoanele de vârstă de 25-34 ani (36,3%), ele fiind urmate de persoanele în vârstă de 35-44 ani (24,6%) și cele de 45-54 ani (19,5%).

Numărul persoanelor care au avut un loc de muncă, însă care nu au lucrat deloc în T I 2020 a crescut de 2 ori f.p.s.a.p. Totodată s-a majorat și ponderea acestor persoane în numărul total de persoane ocupate cu 2,5 p.p. (de la 2,4% în T I 2019 la 4,9% în T I 2020). Aceste majorări se datorează în totalitate restricțiilor impuse în legătură cu criza COVID-19. După motivul absenței: 34% nu au lucrat din cauza staționării activității la unitatea la care lucrează; 29% au fost nevoiți să-și ia concediu de odihnă anual; 28% s-au aflat în concedii neplătite; 6% s-au aflat în șomaj tehnic. Față de T I 2019 numărul persoanelor aflate în concedii fără plată s-a majorat de 3,5 ori, în concedii anuale – de 2,9 ori, a celor în șomaj tehnic – de 1,6 ori. După sexe bărbații constituie 53,2% din totalul persoanelor care au avut un loc de muncă, dar care nu au lucrat din cauza pandemiei, iar femeile – 46,8%, iar după mediile de reședință, cei din mediul urban constituie 48,2% și cei din mediul rural – 51,8%. După grupe de vârstă, cei mai mulți (40,7%) sunt persoanele de vârstă de 25-34 ani, urmați de persoanele de 35-44 ani (25,1%). Dintre persoanele care nu au lucrat din cauza pandemiei 88% sunt salariați (80% în numărul de persoane ocupate) și 12% – lucrători pe cont propriu, nevoiți să-și sisteze activitatea. După distribuția absențelor de la locul de muncă după activități economice ponderea cea mai mare au avut-o activitățile de comerț (27,3%), industria (24,8%), învățământul (15,4%). După sexe, absențele în cazul bărbaților prevalează în activitățile de comerț (32,8%) și în cele din industria prelucrătoare (23,6%), iar în cazul femeilor – în învățământ (31,8%), industria prelucrătoare și activitățile de comerț (câte 21% fiecare). După tipurile de absențe, în industrie prevalează concediile fără plată – 66,3% (la bărbați – 74,8%) și șomajul tehnic – 20,2% (la femei – 24,8%); în comerț prevalează staționarea activității – 55,5% (la bărbați – 71%) și concediile fără plată – 28,5% (la femei – 36,2%); în învățământ – concediile de odihnă – 59,3% (la femei – 57,9%). *Numărul persoanelor care au prestat muncă la domiciliu* în T I din 2020 a fost de 16,6 mii persoane, majorându-se de 2,5 ori f.p.s.a.p. (6,75 mii pers. în T I

2019). Această creștere în cea mai mare parte (96% sau 9,4 mii pers.) s-a datorat efectelor restricțiilor impuse de COVID-19. Dintre aceștia, 49% au declarat că numărul orelor lucrate la domiciliu pe săptămână a fost de 40 de ore și mai mult. După sexe, lucru la distanță prestează 75,2% femei și 24,8% bărbați, iar după mediul de reședință: 51,4% – cei din mediul urban și 48,6% – cei din mediul rural. După grupele de vârstă, 2 din 5 persoane sunt de vârstă de 25-34 ani, iar fiecare a 5-a persoană face parte fie din grupa de vârstă 35-44 ani, fie din grupa celor de 45-54 ani. După activități economice, 54,7% sunt lucrători din învățământ, 18,1% – lucrători din activitățile profesionale, științifice și tehnice și 12,0% – din comerț. Dintre *persoanele care au declarat că le-a fost afectată situația la locul de muncă din cauza pandemiei* 86,1% fie au lucrat mai puțin de 40 de ore pe săptămână, fie că nu au lucrat deloc, iar printre *persoanele care nu au avut de suferit de pe urma acestei pandemii* indicatorul dat este de 32,4% (de 2,7 ori mai mic decât cel de mai sus) (cu 2,8 p.p. mai mare f.p.s.a.p.). Persoanele care au lucrat mai puține ore pe săptămână din cauza pandemiei au menționat aceleași motive ca și persoanele care nu au lucrat deloc: șomajul tehnic și staționarea activității unității.

Boxa 6.2. Proiect de lege privind munca la distanță

În contextul crizei COVID-2019, care a majorat importanța lucrului la distanță, a apărut necesitatea reglementării acestei forme de organizare a muncii. Astfel, a fost creat un proiect de lege ce modifică Codul muncii al Republicii Moldova. Conform acestui proiect de lege, în cazul imposibilității prestării de către salariat a muncii, la locul de muncă organizat de angajator și în scopul protejării securității și sănătății salariatului în perioada stării de urgență, calamităților naturale sau tehnogene, epidemiilor, pandemiilor, angajatorul, în funcție de specificul muncii salariatului, poate dispune, prin ordin (dispoziție, decizie, hotărâre) motivat, schimbarea temporară a locului de muncă al salariatului cu prestarea muncii la domiciliu sau de la distanță, fără operarea modificărilor respective în contractul individual de muncă. Ordinul (dispoziția, decizia, hotărârea) se comunică salariatului inclusiv prin mijloace electronice. Munca la distanță reprezintă forma de organizare a muncii în domeniile de activitate în care e posibilă desfășurarea ei, prin care salariatul își îndeplinește atribuțiile specifice funcției pe care o deține, în afara locului de muncă organizat de angajator, folosind inclusiv tehnologia informației și comunicațiilor. Salariatul cu munca la distanță se bucură de toate drepturile și garanțiile recunoscute prin lege, prin contractul colectiv de muncă sau alt act normativ la nivel de unitate aplicabil salariaților al căror loc de muncă este organizat de angajator. Contractul individual de muncă privind munca la distanță se încheie, se modifică și încetează inclusiv prin schimbul de documente electronice cu utilizarea semnăturii electronice avansate calificate. Contractul individual de muncă privind munca la distanță va conține adițional: condițiile de prestare a muncii la distanță; programul în cadrul căruia angajatorul este în drept să verifice activitatea salariatului și modalitatea de realizare a controlului; modalitatea de evidență a orelor de muncă prestate de salariatul cu munca la distanță; condițiile privind suportarea cheltuielilor aferente activității în regim de muncă la distanță și alte prevederi agreeate de părți.

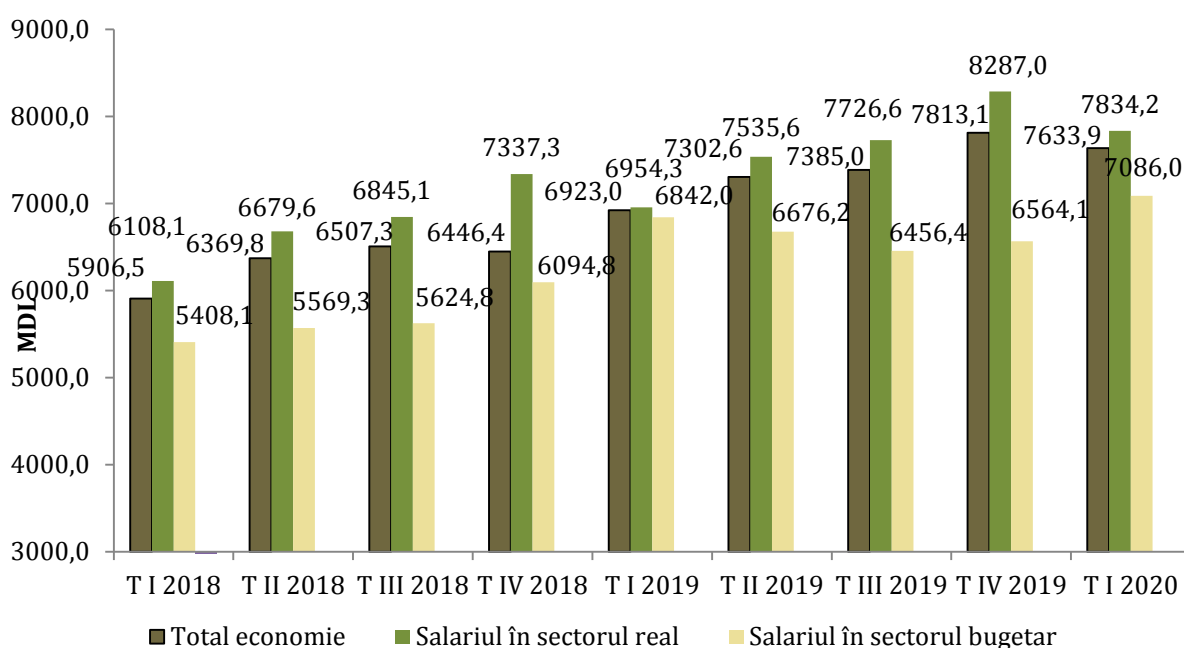
Sursa: http://particip.gov.md/public/documente/140/ro_7309_Proiect-de-lege.docx

După sexe bărbații care au lucrat mai puține ore sau nu au lucrat deloc reprezintă 90,1% în totalul bărbaților afectați de pandemie la locul de muncă, iar femeile – 82,7%. În privința orelor de lucru reduse, după vârste, cele mai afectate sunt persoanele de vârstă de 35-44 ani (29,0%) și persoanele de vârstă de 45-54 ani (25,7%). Dintre persoanele care au lucrat mai puține ore, persoanelor din învățământ le revine 43,7%, comerț – 15,9% și industria prelucrătoare – 14,0%. Numărul persoanelor ocupate cu program de muncă parțial în T I 2020 a fost de 51,1 mii pers. (6,3% din total persoane ocupate). Dintre aceștia, 5,2% au declarat că au trecut la programul parțial de muncă din cauza pandemiei, principalele motive fiind lipsa clienților sau a comenzilor

și transferul din inițiativa angajatorului la un asemenea program de muncă. În rândul persoanelor trecute la programul de muncă parțial din cauza pandemiei au fost înregistrate diferențe majore pe sexe și medii de reședință, ponderea în numărul total al acestor persoane fiind mai mare în rândul femeilor (59%) decât a bărbaților (41%) și în mediul rural (64,4%) decât în cel urban (35,6%). Cea mai mare parte a persoanelor trecute la programul de muncă parțial fac parte cei din grupele de vârstă 25-34 ani (39,8%) și 35-44 ani (30,9%).

Remunerarea muncii

În T I din anul 2020, câștigul salarial nominal mediu lunar brut în țară a fost în mărime de 7633,9 MDL, majorându-se în termeni nominali cu 10,3% f.p.s.a.p., iar în valoare reală a crescut cu 3,7% (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum).

Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și în cel real în perioada T I 2018 - T I 2020, MDL

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În sectorul bugetar salariul mediu lunar a fost în mărime de 7086,0 MDL, în creștere cu 3,6% f.p.s.a.p., iar în sectorul real – 7834,2 MDL, mai mult cu 12,7% f.p.s.a.p. În T I din anul 2020 în toate activitățile economice s-au înregistrat f.p.s.a.p. creșteri ale salariului mediu brut lunar, cu excepția domeniului administrației publice și apărării și asigurărilor sociale obligatorii, la care s-a redus cu 0,7%. Creșteri mai puternice au avut loc în domeniile: *activităților de servicii administrative și activităților de servicii suport* (+17,1%); *informațiilor și comunicațiilor* (+15,1%); *industrii extractive* (+15,0%). Cele mai mari câștiguri salariale medii brute lunare au fost înregistrate în: *informații și comunicații* (17786,3 MDL – de 2,3 ori mai mare decât salariul mediu pe economie, în creștere f.p.s.a.p. cu 15,1%); *activități financiare și de asigurări* (13728,5 MDL – de 1,8 ori mai mare decât salariul mediu pe economie, în creștere f.p.s.a.p. cu 9,8%); *producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat* (11820,7 MDL – de 1,5 ori mai mare decât salariul mediu pe economie, în creștere f.p.s.a.p. cu 8,2%);

activități profesionale, științifice și tehnice (9952,3 MDL – de 1,3 ori mai mare decât salariul mediu pe economie, în creștere f.p.s.a.p. cu 5,6%). Cele mai mici salarii medii brute lunare au fost înregistrate în următoarele domenii: *agricultură, silvicultură și pescuit* (4842,6 MDL, în creștere f.p.s.a.p. cu 14,2%); *artă, activități de recreere și de agrement* (5587,4 MDL, în creștere f.p.s.a.p. cu 11,4%) și *activități de cazare și alimentație publică* (5152,2 MDL, în creștere f.p.s.a.p. cu 9,6%).

În aspect regional, câștigul salarial mediu lunar în T I 2020 în municipiul Chișinău a constituit 8962,2 MDL, mai mare cu 17,4% decât câștigul salarial mediu lunar total pe economie în aceeași perioadă. În alte regiuni în această perioadă câștigul salarial mediu lunar a fost mai mic decât câștigul salarial mediu lunar total pe economie: municipiul Bălți – 7598,3 MDL (cu 0,5% mai mic), regiunea Nord – 6161,1 MDL (cu 19,3% mai mic), regiunea Centru – 6118,3 MDL (cu 19,9% mai mic), regiunea Sud – 5744,8 MDL (cu 24,7% mai mic), UTA Găgăuzia – 5573,7 MDL (cu 27,0% mai mic). La nivel raional cel mai mic câștig salarial mediu lunar a fost înregistrat în raionul Briceni – 4701,5 MDL, mai mic cu 38,4% față de câștigul salarial mediu lunar total pe economie. Un câștig salarial mediu lunar mai mic decât cel total pe economie: cu 10-20% s-a înregistrat în 7 raioane, cu 20-30% – în 21 raioane și cu 30-40% – în 5 raioane.

Numărul mediu al salariaților (exclusiv salariații cu contract individual de muncă/raport de serviciu suspendat și cumularzi externi) a constituit 579,4 mii persoane în T I 2020, dintre care 155,1 mii persoane – în sectorul bugetar și 424,3 mii persoane – în sectorul real. În numărul mediu al salariaților (exclusiv salariații cu contract individual de muncă/raport de serviciu suspendat și cumularzi externi) din sectorul bugetar 51,4% au activat în domeniul învățământului; 30,9% – în sfera administrației publice și apărare; asigurări sociale obligatorii; 8,4% – în domeniul sănătății și asistenței sociale; 9,3% – în alte domenii. În numărul mediu al salariaților (exclusiv salariații cu contract individual de muncă/raport de serviciu suspendat și cumularzi externi) în sectorul real 21,6% au activat în sfera comerțului cu ridicata și cu amănuntul și în sfera întreținerii și reparării autovehiculelor și a motocicletelor; 19,9% – în industria prelucrătoare; 7,1% – în agricultură, silvicultură și pescuit; 11,0% – în domeniul sănătății și protecției sociale; 40,4% – în alte domenii.

Timpul efectiv lucrat de salariați în T I din anul 2020 în medie per salariat a constituit 477 ore/om. În sectorul real acest indicator a înregistrat cele mai mari valori în așa domenii precum: activitățile de creație și interpretare artistică – 541 ore/om; activitățile de asigurări, reasigurări și ale fondurilor de pensii, cu excepția celor din sistemul public de asigurări sociale – 539 ore/om; activitățile auxiliare pentru intermediari financiare și activități de asigurare – 537 ore/om; activitățile de producție cinematografică video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală – 535 ore/om, iar cele mai mici valori în așa domenii precum: fabricarea autovehiculelor, a remorcilor și semiremorcilor – 382 ore/om; fabricarea de mobilă – 414 ore/om; fabricarea de mașini, utilaje și echipamente neclasificate altundeva – 432 ore/om; colectarea și epurarea apelor uzate – 436 ore/om. În sectorul bugetar acest indicator a înregistrat cele mai mari valori în așa domenii precum: activitățile de creație și interpretare artistică – 523 ore/om; activitățile sportive, recreative și distractive – 509 ore/om, iar cele mai mici valori în așa domenii precum: activitățile referitoare la sănătatea umană – 451 ore/om; administrația publică și apărare; asigurări sociale obligatorii – 470 ore/om.

Boxa 6.3. Indexarea pensiilor de la 1 aprilie 2020

Începând cu 01.04.2020 are loc indexarea cu 4,83% a pensiilor, coeficientul de indexare fiind media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum pentru ultimii 3 ani. De indexare beneficiază 682194 persoane. Conform Hotărârii Guvernului nr. 165 din 11 martie 2020 cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații sociale de stat, indexarea pensiilor este prevăzută pentru: toate pensiile stabilite și recalculat în temeiul Legii privind sistemul public de pensii; pensiile pentru vechime în muncă; pensiile funcționarilor publici; pensiile colaboratorilor vamali; pensiile stabilite în baza Legii privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobil; pensiile stabilite în baza Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri. De la 1 aprilie mărimea pensiei minime pentru limită de vârstă va fi de 1131,46 MDL, după aplicarea coeficientului de indexare de 4,83% asupra mărimii pensiei minime în vigoare până la această dată – de 1079,33 MDL. Mărimea pensiei minime de dizabilitate va fi pentru: dizabilități severe – 848,60 MDL; dizabilități accentuate – 792,02 MDL; dizabilități medii – 565,73 MDL. De la 01.04.2020 au fost recalculat alocațiile sociale de stat pentru 63581 persoane și alocațiile pentru îngrijire, însoțire și supraveghere pentru 14146 persoane, stabilite în baza Legii nr. 499 din 14.07.1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, reieșind din mărimea pensiei minime pentru limită de vârstă, pensiei de dizabilitate severă, accentuată și medie.

Sursa: <http://cnas.md/libview.php?l=ro&idc=360&id=5180&t=/Mass-media/Noutati/682194-de-pensionari-vor-primi-pensii-indexate>

Protecția socială a populației

Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale (până la indexare), numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2020 a constituit 693,6 mii pers. sau cu 6,0 mii pers. mai puțin comparativ cu 1 aprilie 2019, datorită reducerii numărului de beneficiari de pensii în aproape toate raioanele Republicii Moldova (-6,4 mii pers.), cu excepția raioanelor Dubăsari (+225 persoane), Anenii Noi (+26 persoane), Ialoveni (+13 persoane), precum și în municipiul Chișinău (+805 persoane), dar și datorită creșterii numărului de beneficiari, pensiile cărora se transferă peste hotare conform acordurilor bilaterale (+338 persoane, sau mai mult cu 76,6% față de 01.04.2019). Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 aprilie 2020 a constituit 1914,17 MDL, fiind în creștere cu 6,7% față de 1 aprilie 2019. Într-o măsură mai mare s-a majorat mărimea medie a pensiei lunare în raionul Dubăsari (de la 1520,01 MDL la 1735,28 MDL sau cu 14,2%). Dintre tipurile de pensii, într-o măsură mai mare s-a majorat mărimea medie a pensiei lunare pentru urmaș (de la 919,92 MDL la 1360,54 MDL sau cu 47,9%) și a pensiei care se transferă peste hotare conform acordurilor bilaterale (de la 1235,72 MDL la 1450,02 MDL sau cu 17,3%). Din numărul total al beneficiarilor de pensii la 01.04.2020 cea mai mare parte o constituie pensionarii pentru limita de vârstă – 75,6%, urmași de pensionarii ce au pensii pentru prezența dizabilității (17,6%), pensionarii ce au pensii de urmaș (1,5%) și alte grupuri de pensionari – 6,8%. Dintre numărul de beneficiari de pensii la 01.04.2020 față de 01.04.2019 cel mai mult s-a redus numărul de beneficiari de pensii pentru limita de vârstă (cu 32,8%).

Numărul beneficiarilor de alocații sociale aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2020 a constituit 66,3 mii pers. sau cu 4,2 mii pers. mai mult comparativ cu 1 aprilie 2019, datorită creșterii numărului de beneficiari de alocații sociale în toate raioanele Republicii Moldova, dintre care cele mai mari creșteri le-au avut raioanele: Nisporeni (cu 10,3%), Comrat (cu 9,9%), Glodeni

(cu 9,7%), Vulcănești (cu 9,6%), precum și municipiul Chișinău (cu 10,3%). Dintre numărul de beneficiari de alocații sociale la 01.04.2020 față de 01.04.2019 cel mai mult s-a majorat numărul de beneficiari de alocații sociale pentru persoanele cu dizabilități (cu 22,7%).

Mărimea medie a alocației sociale lunare stabilite la 1 aprilie 2020 a constituit 647,53 MDL, fiind în creștere cu 20,2% față de 1 aprilie 2019. Într-o măsură mai mare s-a majorat mărimea medie a alocației sociale lunare în raioanele Ocnița (de la 451,78 MDL la 620,41 MDL sau cu 37,3%), Soroca (de la 447,08 MDL la 574,72 MDL sau cu 28,5%) și Edineț (de la 510,67 MDL la 644,83 MDL sau cu 26,3%). Dintre tipurile de alocații sociale, într-o măsură mai mare s-a majorat mărimea medie a alocației sociale lunare pentru persoanele vârstnice (de la 204,72 MDL la 536,69 MDL sau de 2,6 ori).

La 01.04.2020 numărul de beneficiari/copii ce au obținut indemnizație unică la nașterea copilului a constituit 5876 persoane/5953 copii sau cu 4,5%/4,9% mai puțin față de 01.04.2019. Numărul de beneficiari/copii ce au obținut indemnizație lunară pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani pentru persoane asigurate a constituit 47657 persoane/50039 copii sau cu 4,0%/3,9% mai mult față de 01.04.2019. Numărul de beneficiari/copii ce au obținut indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani pentru persoane neasigurate a constituit 36926 persoane/38102 copii sau cu 5,6% mai puțin față de 01.04.2019. Numărul de beneficiari de indemnizație lunară de suport pentru creșterea până la vârsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulți copii născuți dintr-o singură sarcină, persoane asigurate/neasigurate a constituit 1495 persoane/3041 persoane sau cu 48,3%/49,0% mai mult față de 01.04.2019.

La 01.04.2020, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.186 din 15.03.2019 cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă (ceea ce reprezintă echivalentul cuantumului venitului lunar minim garantat) a constituit 1079,33 MDL. Cuantumul pensiei minime în cazul unei dizabilități severe a fost de 809,50 MDL, în cazul unei dizabilități accentuate – 755,53 MDL, în cazul unei dizabilități medii – 539,67 MDL.

Ocuparea și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. Numărul șomerilor aflați în evidență la începutul lunii martie 2020 a constituit 18033 persoane (dintre care 48,1% femei). Dintre ei, în câmpul muncii au fost plasați pe parcursul lunii 608 persoane (41,3% femei). Numărul șomerilor în evidență la finele lunii a constituit 18081 persoane (48,4% femei), dintre care 533 persoane au fost disponibilizate (53,9% femei). Beneficiază de ajutor de șomaj la finele lunii martie 1482 persoane (51,4% femei). Beneficiază de alocație de integrare și reintegrare profesională la finele lunii martie 10 persoane (3 femei). Numărul celor care au beneficiat de servicii de mediere a muncii a fost de 6723 persoane (46,2% femei), din care cu statut de șomer – 5528 persoane (47,5% femei). Numărul celor care au beneficiat de servicii de informare și consiliere profesională a constituit 27155 persoane (46,5% femei), din care cu statut de șomer – 21644 persoane (47,2% femei). Nu au fost înregistrați șomeri înmatriculați la cursuri de formare profesională de la începutul anului. Numărul celor care au absolvit cursurile de formare profesională de la începutul anului a fost de 411 persoane (64,7% femei). Numărul celor care urmează cursurile la finele lunii martie era de 157 persoane (59,2% femei). Cheltuielile pentru acordarea ajutorului de șomaj au constituit 8588,27 mii MDL. Cheltuielile pentru formarea profesională au fost de 1677,41 mii MDL. Cheltuielile pentru plata indemnizației de integrare sau reintegrare profesională au constituit 2,8 mii MDL. Cheltuielile totale calculate din Fondul de șomaj

au fost de 1924,32 mii MDL. Numărul locurilor vacante la finele lunii martie a fost de 9818 persoane, din care pentru persoane cu studii superioare – 1657 persoane, pentru persoane cu studii medii – 8161 persoane. Pentru muncitori numărul locurilor vacante la finele lunii martie a constituit 6765 persoane. Mărimea medie a ajutorului de șomaj a fost de 1788,7 MDL.

La 09.03.2020 la evidență se aflau 9704 locuri vacante de muncă, dintre care 31,3% în municipiul Chișinău, 18,9% în municipiul Bălți, 5,4% în raionul Ungheni și 44,4% în alte raioane. Din numărul total de locuri vacante de muncă 18% sau 1769 au constituit cele pentru persoanele cu nivel de instruire superior și mediu de specialitate, dintre care: 342 pentru ocupația de inspector, ofițer; 290 – specialist în domeniul sănătății; 175 – inginer, tehnician; 163 – specialist în activitatea financiară, economică sau comercială; 147 – specialist în învățământ; 652 – alte ocupații. Din numărul total de locuri vacante de muncă 82% sau 7935 au constituit cele pentru persoanele cu nivel de instruire secundar profesional și pentru muncitorii necalificați, dintre care: 2939 pentru ocupația de lucrător în industria textilă și confecții; 644 – transport și telecomunicații; 613 – lucrători calificați în întreprinderi industriale; 575 – operator, aparatist, mașinist la instalații și mașini; 467 – lucrător în domeniul serviciilor personale; 446 – hoteluri și restaurante; 316 – lucrător în domeniul vânzării; 154 – lucrător în construcții; 153 – lucrător calificat în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură; 5 – alte ocupații. Pentru muncitorii necalificați au fost oferite: 377 locuri vacante pentru muncitori auxiliari; 255 – muncitori necalificați în agricultură, silvicultură și grădinărit; 153 – îngrijitori încăperi de producție și serviciu; 134 – hamali; 105 – măturători; 542 – alte ocupații.

Boxa 6.4. Completarea Clasificatorului categoriilor persoanelor asigurate

Conform informației CNAS, începând cu 01.01.2020, Clasificatorul categoriilor persoanelor asigurate a fost completat cu o nouă categorie 173 „persoană fizică care desfășoară activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal”.

Categoria dată de plătitori urmează să achite contribuția în mărimea taxei fixe stabilite anual prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat. Pentru anul 2020 aceasta va constitui suma de 10740 MDL sau lunar, câte 895 MDL.

Sursa: <http://cnas.md/libview.php?l=ro&idc=360&id=5128&t=/Mass-media/Noutati/Cu-privire-la-completarea-Clasificatorului-categoriilor-persoanelor-asigurate>

ANEXE STATISTICE

RESURSE PIB																													
Perioada	PIB			VAB			Agricultura			Industria			Construcții			Alte activități			Impozite nete pe produs										
	mil. lei	în %	f.p.s.a.p. curente	mil. lei	în %	f.p.s.a.p. curente	mil. lei	în %	f.p.s.a.p. curente	mil. lei	în %	f.p.s.a.p. curente	mil. lei	în %	f.p.s.a.p. curente	mil. lei	în %	f.p.s.a.p. curente	mil. lei	în %	f.p.s.a.p. curente								
	2016	134476,6	104,1	114531,6	1048	16409,4	118,2	20254,2	102,1	4388,4	93,3	73479,6	102,2	19945,0	100,6	150369,3	104,5	126440,9	103,8	18357,6	107,9	21952,2	103,0	4928,6	104,3	81202,6	102,4	23928,3	108,6
2017	190016,3	104,0	164179,4	104,2	19306,1	101,9	28602,1	104,3	15050,5	116,0	101220,7	103,1	25836,9	102,7	210098,8	103,6	182594,9	103,9	20718,3	97,7	29744,9	102,6	18153,5	115,9	113978,3	103,6	27503,9	101,4	
Trimestrul I 2017	29669,65	103,1	24685,63	103,7	990,94	101,8	4685,5	101,2	834,96	102,7	18174,2	103,7	4984,02	100,1	34251,17	102,5	28336,6	101,1	2140,64	93,1	5091,95	100	1592,77	105,5	19511,2	102,1	5914,57	110	
Trimestrul II 2017	45523,5	105,4	38896,8	104,6	9241,1	106,0	6100,4	104,9	1625,5	104,0	21929,8	102,1	6626,7	110,1	40925,0	106,4	34521,9	105,3	5985,0	118,5	6074,3	105,1	875,3	104,3	21587,3	101,7	6403,0	113,3	
Trimestrul III 2017	37608,54	103,7	32238,71	103,6	1115,93	100,0	6467,87	104,6	2230,05	103,5	22424,9	103,6	5369,83	104,0	44166,31	105,2	379651,14	104,9	2587,0	105,0	6856,59	109,3	4595,41	108,0	23926,1	114,5	6201,2	102,2	
Trimestrul IV 2017	57370,49	103,4	50251,63	103,5	9796,0	98,6	7522,73	102,5	5533,4	130,0	27399,5	101,5	7118,85	102,4	50871,0	103,9	43724,0	104,1	5807,2	105,9	7754,9	101,7	2691,6	116,2	27470,3	103,2	7147,0	102,3	
Trimestrul I 2018	41184,8	104,4	35376,6	105,1	1139,4	99,0	6694,4	103,1	2603,3	115,7	24939,6	104,9	5808,1	100,3	49704,1	105,8	43044,25	106,6	2893,6	95,6	7253,7	103,9	6294,35	132,0	26602,7	103,5	6659,8	101,5	
Trimestrul II 2018	64323,5	104,3	56932,1	104,7	9677,7	106,3	8058,6	104,3	6435,4	109,6	32760,3	103,4	7391,4	101,7	54886,5	100,2	47241,9	99,9	7007,6	89,1	7738,1	99,4	2820,5	101,7	29675,6	102,9	7644,6	102,0	
Trimestrul III 2018	43685,3	100,9	37287,7	101,1	1144,2	102,3	6746,0	98,3	2995,4	108,6	26402,0	100,9	6397,6	99,7															

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

UTILIZĂRI PIB

Perioada	PIB		Consum final		Formarea brută de capital fix		Variația stocurilor		Export net	
	mil. lei preț curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț.	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț.	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț curente	în % f.p.s.a.p.
2016	134476.6	104.1	142112.0	103.0	30021.5	97.0	172.5	x	-37829.5	x
2017	150369.3	104.5	157666.1	104.0	32864.9	105.3	2129.9	x	-42291.7	x
2018	190016.3	104.0	191142.3	103.2	46148.1	114.0	1831.8	x	-49105.9	x
2019	2100098.8	103.6	206785.8	102.6	53713.9	112.9	1552.2	x	-51953.0	x
Trimestrul I 2017	29669.7	103.1	32357.3	103.4	6657.4	103.3	830.5	x	-10175.5	x
Trimestrul II 2017	34251.2	102.5	37579.8	103.2	7449.2	106.3	756.6	x	-11534.37	x
Trimestrul III 2017	45523.5	105.4	447566.8	104.6	9662.6	98.9	1866.6	x	-10762.5	x
Trimestrul IV 2017	40924.9	106.4	42972.2	104.7	9095.8	105.9	-1323.7	x	-9819.4	x
Trimestrul I 2018	37608.5	103.7	40745.1	103.3	7687.5	104.2	-629.9	x	-10194.1	x
Trimestrul II 2018	44166.31	105.2	37022.84	102.8	11406.47	109.3	137.07	x	-12354.6	x
Trimestrul III 2018	57370.49	103.4	51087.05	101.9	15636.67	120.3	3322.83	x	-12676.07	x
Trimestrul IV 2018	50871.0	103.9	54332.85	104.7	11417.51	118.1	-998.17	x	-13881.19	x
Trimestrul I 2019	41184.8	104.4	43909.3	101.9	8487.3	111.3	-691.4	x	-10520.3	x
Trimestrul II 2019	49704.1	105.8	48885.3	101.7	15137.1	126.1	-349.1	x	-13969.25	x
Trimestrul III 2019	64323.5	104.3	56934.6	104.6	17835.8	110.9	3352.3	x	-13799.1	x
Trimestrul IV 2019	54886.5	100.2	57056.6	102.0	12253.8	103.3	-759.6	x	-13664.3	x
Trimestrul I 2020	43685.3	100.9	45226.5	98.6	9252.1	109.3	412.1	x	-11205.4	x

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

PREȚURILE DE CONSUM				
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2015	9,7	9,8	11,8	6,2
2016	6,4	7,4	6,3	4,9
2017	6,6	7,9	4,5	7,1
2018	3,0	5,4	2,7	0,2
2019	4,8	7,6	4,2	1,5
T I 2017	4,3	4,5	4,7	3,1
T II 2017	7,1	8,4	4,9	8,2
T III 2017	7,4	8,9	4,4	8,7
T IV 2017	7,5	10,0	4,1	8,2
T I 2018	5,2	8,4	2,9	3,2
T II 2018	3,2	5,4	2,8	0,3
T III 2018	2,9	5,9	2,9	-2,0
T IV 2018	1,0	2,2	2,1	-2,3
T I 2019	2,5	3,4	3,2	-0,1
T II 2019	4,1	6,6	4,0	0,1
T III 2019	5,7	8,7	4,7	2,4
T IV 2019	7,1	11,6	4,8	3,5
T I 2020	6,1	11,0	3,2	3,9

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE DE CONSUM

	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2019	2,2	3	3	3	-0,3
Februarie 2019	2,4	3,5	2,9	2,9	-0,2
Martie 2019	2,8	3,8	3,7	3,7	0,1
Aprilie 2019	3,2	4,5	3,7	3,7	0,5
Mai 2019	4,6	8	4	4	0,1
Iunie 2019	4,4	7,3	4,4	4,4	-0,3
Iulie 2019	5,4	8,6	4,6	4,6	1,4
August 2019	5,5	8,3	4,8	4,8	2,2
Septembrie 2019	6,3	9,3	4,6	4,6	3,7
Octombrie 2019	6,8	10,7	4,7	4,7	3,6
Noiembrie 2019	7,1	11,8	4,6	4,6	3,5
Decembrie 2019	7,5	12,4	5,2	5,2	3,5
Ianuarie 2020	6,9	11,5	3,8	3,8	4,1
Februarie 2020	6,4	11,0	3,2	3,2	3,8
Martie 2020	5	10,5	2,6	2,6	3,8
Aprilie 2020	5,3	10	1,5	1,5	3,5
Mai 2020	4,1	7,8	0,6	0,6	3,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2015	6,3	4,4	6,8	2,8	8,0	22,5
2016	4,5	2,8	4,3	6,2	8,7	-3,4
2017	3,3	2,5	3,0	6,8	7,1	-2,1
2018	0,4	3,0	0,2	2,3	6,3	-7,5
2019	1,8	13,0	1,7	0,4	5,7	3,8
T I 2017	2,9	1,3	3,2	1,4	6,6	0,8
T II 2017	3,6	1,9	3,1	8,7	4,6	-1,1
T III 2017	3,9	3,9	3,2	11,5	2,1	1,2
T IV 2017	2,9	3,0	2,6	6,1	5	-5,2
T I 2018	1,5	3,8	1,2	5,1	1,9	-8,5
T II 2018	0,5	2,0	0,3	2,9	2,1	-4,6
T III 2018	-0,2	1,8	-0,4	1,1	2,6	-4,6
T IV 2018	-0,1	5,5	-0,2	0,3	3,4	-12
T I 2019	0,5	6,5	0,4	0,1	8,7	-4,8
T II 2019	1,7	17,8	1,6	-0,6	7,1	-6,5
T III 2019	2,7	16,0	2,6	0,3	5	0,7
T IV 2019	2,5	11,9	2,3	2,0	2	8,8
T I 2020	2,5	9,5	2,5	1,8	2,6	8,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

CURSUL VALUTAR						
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2015	18,8	20,9	34,3	12,4	19,7	2,2
2016	19,9	22,1	5,3	5,7	0,7	-0,6
2017	18,5	20,8	-7	-5,8	-11,2	-10
2018	16,8	19,8	-9,2	-4,8	-8,2	-5,9
2019	17,6	19,7	4,6	-0,6	0,2	-3,5
T I 2017	20,0	21,2	-0,6	-0,4	-2,6	-6,4
T II 2017	18,8	20,6	-5,3	-7,9	-10,2	-12,6
T III 2017	17,9	21,0	-9,5	-4,9	-14,2	-10,0
T IV 2017	17,4	20,5	-13,3	-5,5	-17,6	-10,5
T I 2018	16,7	20,6	-16,1	-3,2	-13,8	-6,5
T II 2018	16,7	19,9	-11,2	-3,4	-11,6	-4,8
T III 2018	16,7	19,4	-6,9	-7,7	-6,9	-8,3
T IV 2018	17,1	19,5	-1,5	-4,5	-0,4	-3,9
T I 2019	17,2	19,5	2,4	-5,3	-3,6	-5,7
T II 2019	17,9	20,1	7,7	1,3	5,4	-0,3
T III 2019	17,8	19,7	6,4	1,8	2,1	-1,9
T IV 2019	17,5	19,3	2,0	-1,1	-3,2	-6,0
T I 2020	17,6	19,4	2,6	-0,4	-2,0	-4,7

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

POLITICA MONETARĂ

	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Baza monetară, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
2015	15509,4	23561,8	39260,8	64006,2	29689,1
2016	17274,3	28091,2	46429,5	70519,6	33276,5
2017	19052,6	34593,0	52989,3	77055,9	36997,0
2018	21077,4	39165,0	58334,2	83158,6	43556,9
2019	22953,2	42629,7	63137,0	89950,7	46851,0
Ianuarie 2019	20508,5	38035,4	57018,5	82248,5	40722,9
Februarie 2019	20669,7	37896,9	57081,5	82588,0	41820,7
Martie 2019	20936,3	37883,6	56936,4	81953,0	42732,8
Aprilie 2019	22432,0	39871,0	59109,8	86467,7	44096,8
Mai 2019	22428,2	39978,8	59371,5	86859,1	44236,1
Iunie 2019	23159,8	41270,4	60640,6	87293,4	44960,6
Iulie 2019	23157,2	41535,0	61094,8	87601,8	45653,8
August 2019	23234,4	41692,7	61383,2	87773,2	45737,6
Septembrie 2019	22765,8	41545,5	60963,4	87455,0	45637,0
Octombrie 2019	22745,4	41548,7	61091,0	88242,5	45570,8
Noiembrie 2019	22578,9	41578,7	61357,8	87904,6	46309,7
Decembrie 2019	22953,2	42629,7	63137,0	89950,7	46851,0
Ianuarie 2020	22666,6	42391,6	62891,6	90296,2	46696,2
Februarie 2020	22703,6	42769,7	63310,8	90886,7	46901,1
Martie 2020	23450,9	41869,1	61969,2	92152,5	47897,7
Aprilie 2020	24095,1	43016,0	62933,4	92598,7	45691,5
Mai 2020	24412,0	43778,0	63746,1	93227,3	46457,5

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

POLITICA MONETARĂ									
	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Credite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL, %		
Ianuarie 2019	6,5	6698,4	9,5	0	3,5	359,2	42,5		
Februarie 2019	6,5	5560,2	9,5	0	3,5	356	42,5		
Martie 2019	6,5	6482,4	9,5	0	3,5	628,1	42,5		
Aprilie 2019	6,5	4758	9,5	0	3,5	245,1	42,5		
Mai 2019	6,5	5380,2	9,5	3,9	3,5	416,5	42,5		
Iunie 2019	7,0	4809,3	9,5/10	3,8	3,5/4,0	201,4	42,5		
Iulie 2019	7,0	5147,9	10/10,5	0	4,0/4,5	193	42,5		
August 2019	7,5	4965,5	10,5	19,4	4,5	103,3	42,5		
Septembrie 2019	7,5	5308,8	10,5	3,7	4,5	204,7	42,5		
Octombrie 2019	7,5	5273,8	10,5	18,2	4,5	123,6	42,5		
Noiembrie 2019	7,5	8742,2	10,5	0	4,5	257,5	42,5		
Decembrie 2019	5,5	5739,3	8,5	0	2,5	374,6	42,5		
Ianuarie 2020	5,5	6802	8,5	0	2,5	418,3	42,5		
Februarie 2020	5,5	6519,8	8,5	0	2,5	365,2	42		
Martie 2020	5,5/4,5/3,25	6096	8,5/7,5/6,25	4,4	2,5/1,5/0,25	213,1	41,5		
Aprilie 2020	3,25	4387,4	6,25	0	0,25	350,8	34		
Mai 2020	3,25	6483,8	6,25	7,4	0,25	451,1	34		

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

FINANȚE PUBLICE							
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %	
2015	43 660,7	2,86	46 393,9	4,51	2733,2	35,8	
2016	45 946,9	5,24	48 434	4,40	3 298,5	31,61	
2017	53 379,4	16,2	54 524,1	12,5	1 144,7	33,24	
2018	57 964,9	8,6	59 576,9	9,3	-1 612,0	28,84	
2019	62 949,2	8,5	69 171	16	5738,7	30,31	
Trimestrul I I 2017	11 993,2	20,8	12 260,7	24,7	678,8		
Trimestrul II 2017	24 909,2	18,5	25 010,7	15,2	101,5		
Trimestrul III 2017	38 425,5	18,3	37 263,4	11,2	-1162,1		
Trimestrul IV 2017	53 379,4	16,2	54 524,1	12,5	1 144,7		
Trimestrul I I 2018	13 248,8	10,8	12 153,7	-0,9	-1131,1		
Trimestrul II 2018	27 776,9	11,5	26 884,4	7,5	-892,5		
Trimestrul III 2018	42 645,4	11,0	40 874,7	9,7	1 770,7		
Trimestrul IV 2018	57 964,9	8,6	59 576,9	9,3	-1 612,0		
Trimestrul I 2019	14 128,3	6,3	14 483,8	19,1	-355,5		
Trimestrul II 2019	29 467,2	6,0	31 572,3	17,4	-2105,1		
Trimestrul III 2019	45 278,6	6,2	46 761,7	14,4	1483,1		
Trimestrul IV 2019	62 949,2	8,5	69 171	16	5738,7		
Trimestrul I I 2020	15028,1	6,3	15423,0	6,5	394,9		

SECTORUL BANCAR

Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL*	Total Obligățiuni, mil. MDL*	Total Credite, mil. MDL*	Total Depozite, mil. MDL*	depozite ale pers. fizice/total depozite	depozite ale pers. juridice/total depozite	depozite in valută/total depozite	Rent. activelor	Rent. capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în moneda națională	în moneda străină	în moneda națională	în moneda străină
2015	69095,5	57330,1	38186,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	1,7	10,2	0,70	41,73	12,10	2,56	14,06	7,01
2016	72 942,2	46318,7	34 761,3	54838,5	68,69	31,0	46,47	1,8	11,1	0,64	49,30	10,71	2,12	14,20	5,90
2017	79 541,8	69 435,1	33 473,3	59 896,8	66,15	33,85	42,79	1,9	11,4	0,61	55,46	5,73	1,63	10,33	5,01
2018	83 152,6	68 860,7	35 452,7	63 577,3	65,67	34,33	41,14	1,9	11,6	0,72	54,64	4,47	1,00	8,79	4,69
2019	90599,4	74190,1	40375,4	68357,6	66,71	33,29	40,98	2,47	14,63	0,72	50,65	5,26	1,10	8,43	4,33
T I 2017	70 233,77	60 956,72	38 165,6	55 616,5	67,89	32,11	45,71	2,5	15,6	0,7	42,6	6,12	1,96	11,03	5,33
T II 2017	76567,63	61853,28	34216,6	55 370,4	67,87	32,13	45,16	2,4	14,6	0,64	51,3	6,35	1,79	10,55	5,87
T III 2017	77547,5	66956,8	33841,9	58178,8	66,19	33,81	45,99	2,4	14,3	0,6	53,2	5,82	1,44	9,96	4,9
T IV 2017	79 541,8	69 435,1	33 473,3	59 896,9	66,15	33,85	42,79	1,85	11,07	0,61	55,48	5,19	1,37	9,58	4,66
T I 2018	80978,7	67118,5	32354,5	60 577,8	65,87	34,13	42,74	2,4	15,2	0,6	56,8	4,46	1,07	9,0	4,69
T II 2018	80327,8	66396,2	33146,1	61014,4	65,55	34,31	41,31	2,19	13,40	0,61	55,5	4,58	0,91	8,72	4,71
T III 2018	82303,7	67978,4	34580,6	62018,3	64,80	35,20	41,03	2,08	12,72	0,67	54,56	4,51	0,83	8,50	4,60
T IV 2018	83 152,6	68 860,7	35 452,7	63 577,3	65,67	34,33	41,14	1,9	11,6	0,72	54,64	4,10	1,08	8,61	4,56
T I 2019	82871,4	68057,2	36463,4	62369,3	67,55	32,45	41,93	2,39	14,6	0,73	52,28	4,36	0,86	8,17	4,27
T II 2019	86862,6	71585,9	38771,0	65700,5	67,77	32,23	42,57	2,56	15,5	0,73	51,53	4,6	1,04	8,11	4,41
T III 2019	87497,2	71597,8	39606,2	66023,5	66,17	33,63	41,83	2,61	15,57	0,72	50,41	4,69	0,90	8,36	4,42
T IV 2019	90599,4	74190,1	40375,4	68357,6	66,71	33,29	40,98	2,47	14,63	0,72	50,65	5,26	1,10	8,43	4,33
T I 2020	92496,5	75728,8	42031,9	70063,1	67,82	32,18	44,72	1,81	10,39	0,73	50,31	4,01	1,01	8,58	4,25

* stoc la sfârșitul perioadei

SECTORUL BANCAR

Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %				Veniturile și profitabilitatea, %		Rata dobânzii la depozite, %			Rata dobânzii la credite, %		
	Total Active, mil. MDL*	Total Obligațiuni, mil. MDL*	Total Credite, mil. MDL*	Total Depozite mil. MDL*	depozite ale fizice/total depozite	depozite pers. juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	ROA	ROE	principiul I	principiul II > 20 %	in moneda națională	in moneda străină	in moneda națională	in moneda străină	
Ianuarie 2019	833461	688288	352768	632638	66,16	33,84	42,03	2,94	17,82	0,72	54,25	4,43	1,02	8,34	4,38	
Februarie 2019	842385	695618	357768	632944	66,50	33,50	42,14	2,38	14,4	0,74	53,99	4,35	0,94	8,30	4,46	
Martie 2019	828714	680572	364634	623693	67,55	32,45	41,93	2,39	14,6	0,73	52,28	4,36	0,86	8,17	4,27	
Aprilie 2019	867282	716662	374978	659685	65,36	34,64	44,04	2,52	15,16	0,73	53,38	4,44	1,31	8,08	4,33	
Mai 2019	870171	720154	378976	661494	66,18	33,82	43,78	2,42	14,6	0,73	52,5	4,53	0,95	8,08	4,58	
Iunie 2019	868626	715859	387710	657005	67,77	32,23	42,57	2,56	15,5	0,73	51,53	4,6	1,04	8,11	4,41	
Iulie 2019	874831	719558	399011	659996	66,24	33,76	42,21	2,64	15,9	0,72	51,52	4,54	0,94	8,0	4,42	
August 2019	875076	717821	393786	660876	66,28	33,43	41,87	2,65	15,89	0,72	50,88	4,54	1,04	8,13	4,53	
Septembrie 2019	874972	715978	396062	660235	66,17	33,63	41,83	2,61	15,57	0,72	50,41	4,69	0,90	8,36	4,42	
Octombrie 2019	887730	726871	400214	671053	65,85	34,15	42,52	2,59	15,39	0,72	50,96	4,69	1,02	8,36	4,47	
Noiembrie 2019	886369	724274	401372	667167	66,79	33,21	41,54	2,49	14,75	0,71	51,06	4,63	0,99	8,63	4,39	
Decembrie 2019	905994	741901	403754	683576	66,71	33,29	40,98	2,47	14,63	0,72	50,65	5,26	1,10	8,43	4,33	
Ianuarie 2020	911407	746361	404175	683576	67,03	32,97	41,36	2,02	11,68	0,71	51,22	4,68	1,03	8,35	4,19	
Februarie 2020	919794	753111	409344	694861	67,55	32,45	41,27	1,98	11,42	0,72	51,01	4,52	1,06	8,74	4,17	
Martie 2020	924965	757288	420319	700631	67,82	32,18	44,72	1,81	10,39	0,73	50,31	4,01	1,01	8,58	4,25	
Aprilie 2020	923201	754187	413892	698619	67,38	32,62	44,11	-	10,10	0,73	50,46	3,75	1,02	8,47	4,35	

* stoc la sfârșitul perioadei

SECTORUL EXTERN: INVESTIȚII ȘI TRANSFERURI DE MIJLOACE BĂNEȘTI

Perioada	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Transferuri de mijloace bănești
Trimestrul I 2017	6,74	33,05	28,47	241,78
Trimestrul II 2017	4,24	16,36	30,24	299,89
Trimestrul III 2017	14,6	43,58	37,81	320,59
Trimestrul IV 2017	14,14	-60,73	90,68	327,71
Trimestrul I 2018	35,58	47,12	53,73	297,71
Trimestrul II 2018	15,13	-0,64	62,80	342,67
Trimestrul III 2018	33,35	9,08	29,98	315,46
Trimestrul IV 2018	31,09	-30,28	55,66	311
Trimestrul I 2019	64,48	53,7	31,21	276,02
Trimestrul II 2019	322,59	-7,11	32,07	313,47
Trimestrul III 2019	22,35	34,31	83,22	314,51
Trimestrul IV 2019	50,93	-6,23	75,5	319,92
Trimestrul I 2020	12,17	25,67	42,96	276,3

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI

Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri. mil. USD				Valoarea exportului. mil. USD				Valoarea importului. mil. USD				Exportul net. mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
2015	5953.7	1510.4	3171.7	1271.6	1966.9	492.3	1217.6	257.0	3986.8	1018.1	1954.1	1014.6	-2019.9	49.3
2016	6065.7	1441.6	3306.1	1317.5	2045.3	414.2	1332.4	298.7	4020.4	1027.4	1973.7	1019.2	-1975.1	50.8
2017	7256.8	1668.8	3986.1	1601.4	2425.3	462.8	1596.9	365.3	4831.3	1206	2389.2	1236.1	-2406	50.2
2018	8471.2	1865.3	4713.8	1892.1	2706.9	416	1862.1	428.8	5764.3	1449.3	2851.7	1463.3	-3057.4	47
Trimestrul I 2017	1559	377.5	826.3	355.2	528.2	106.0	335.6	86.6	1030.8	271.5	490.7	268.6	-502.6	51.2
Trimestrul II 2017	1650.7	382.2	898.7	369.8	500	110.8	316.6	72.6	1150.7	271.4	582.1	297.2	-650.7	43.5
Trimestrul III 2017	1880.9	427.2	964.4	398.3	623.6	119.5	414.5	89.6	1257.3	307.7	549.9	308.7	-633.7	49.6
Trimestrul IV 2017	2166.2	482	1205.8	478.4	773.5	126.5	503.4	116.6	1392.7	355.5	675.4	361.8	-619.2	55.5
Trimestrul I 2018	2004.4	445.3	1098.6	459.5	678.2	113.7	454.7	109.8	1326.2	332.6	643.9	349.7	-648	51.1
Trimestrul II 2018	2045.9	399.4	1198.6	447.9	637	94.6	446.1	96.3	1408.9	304.8	752.5	351.6	-771.9	45.2
Trimestrul III 2018	2091.3	475.1	1175	441.2	644.9	98.7	463.2	83	1446.4	376.4	711.8	358.2	-801.5	45.6
Trimestrul IV 2018	2329.5	544.3	933.7	544.5	746.8	109	498.2	139.6	1582.7	435.3	742.5	404.9	-835.9	47.2
Trimestrul I 2019	2098	469.2	1123.9	504.8	733.0	102.2	458.9	171.9	1365	367	638.5	359.4	-632	53.7
Trimestrul II 2019	2070.9	433.1	1159.1	447.4	628.5	104.4	409.4	118.7	1442.4	328.7	749.7	328.7	-813.9	43.6
Trimestrul III 2019	2129.9	434.8	1180.5	514.8	664.8	99.5	448.3	117	1465.1	335.3	732	397.8	-800.3	45.3
Trimestrul IV 2019	2322.5	518.7	1257.3	546.5	753.2	133.1	502.1	118	1569.3	385.6	755.2	428.5	-816	47.8
Trimestrul I 2020	2040,8	436,5	1095,1	509,2	675	94,9	447,4	132,7	1365,8	341,6	647,7	376,5	-690,8	49,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN													
Perioada	Creșterea schimburilor comerciale cu bunuri f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a exportului net, f.p.s.a.p., %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	
2015	-22,2	-30,9	-16,8	-23,3	-15,9	-33,1	-2,3	-28,2	-2,5	-29,8	-23,9	-22	-32,2
2016	1,9	-4,6	4,2	3,6	3,9	-15,9	9,4	16,2	0,8	0,9	1,0	0,5	-2,3
2017	19,6	15,8	20,6	21,5	18,6	11,7	20	22,3	20,2	17,4	21,1	21,3	21,8
2018	16,7	11,8	18,3	18,2	11,6	-10,1	16,6	17,4	19,3	20,2	19,4	18,4	27
2019	1,8	-0,8	0,1	18,2	2,7	4,6	-1,7	19,8	1,4	-2,2	1,4	5,1	0,2
Trimestrul I 2017	19,3	12,5	19,2	27,6	26,6	20,4	26,4	31,2	19,7	8,4	23,2	26,5	-6,4
Trimestrul II 2017	10,3	17,7	8	8,9	2,3	7,9	2,8	-7,2	14,2	22,3	14,1	13,7	-25,4
Trimestrul III 2017	25,7	15,5	13	20,4	18,3	5,5	21,6	22,7	22,4	19,9	7,3	19,7	-26,8
Trimestrul IV 2017	24,7	17,1	26	29,4	26,3	11,7	20,5	43,2	23,8	19,2	25,4	25,5	-20,8
Trimestrul I 2018	28,6	17,9	32,9	29,4	28,4	7,3	35,5	26,8	28,7	22,5	31,2	30,2	28,9
Trimestrul II 2018	23,9	4,5	33,3	21,1	27,4	-14,7	40,9	32,6	22,4	12,3	29,3	18,3	-18,6
Trimestrul III 2018	11,2	11,2	21,8	10,7	3,4	-17,4	11,7	-7,4	15	22,3	29,4	16	-26,5
Trimestrul IV 2018	7,5	12,9	77,4	13,8	-3,5	-13,8	-1	19,9	13,6	22,4	9,9	11,9	35
Trimestrul I 2019	4,6	5,4	2,3	9,6	8	-10,1	3,5	45,6	2,9	10,3	1,4	-1,4	-2,5
Trimestrul II 2019	1,2	8,4	-3,3	-0,2	-1,3	10,4	-8,3	23,3	2,4	7,8	-0,4	-6,5	5,4
Trimestrul III 2019	1,8	-8,5	0,5	16,7	3,1	0,8	-3,2	40,9	1,3	-10,9	2,8	11,1	-0,1
Trimestrul IV 2019	-0,4	-4,7	34,7	0,4	0,9	22,1	0,8	-15,5	-0,8	-11,4	1,7	5,8	-2,4
Trimestrul I 2020	-2,8	-6,9	-2,6	0,9	-7,9	-7,1	-2,5	-22,8	0,1	-7	1,4	4,8	-7,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: INDICII COMERȚULUI CU BUNURI						
Perioada	Indicii valorilor ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorilor ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %
2016	104	101,5	96,2	68,8	108,3	108,4
2017	118,5	116,4	104,6	104,7	113,4	114,7
2018	114	120	105,8	109,9	107,3	109,1
2019	102,7	101,5	96,2	96,8	106,8	104,9
Trimestrul I 2017	126,8	119,7	99,4	99,7	127,6	120,1
Trimestrul II 2017	102,3	114,3	97,4	100,8	105	113,3
Trimestrul III 2017	118,3	107,9	107,7	107,9	109,8	113,4
Trimestrul IV 2017	126,4	123,8	113,9	110,5	111	112
Trimestrul I 2018	128,4	128,7	111,5	115	115,1	111,9
Trimestrul II 2018	127,4	122,4	111,4	112,1	114,4	109,2
Trimestrul III 2018	103,5	115	103,5	108	99,9	106,5
Trimestrul IV 2018	96,6	113,7	96,9	104,4	99,6	108,9
Trimestrul I 2019	108,1	102,9	94,9	97,9	113,8	105,1
Trimestrul II 2019	98,7	102,4	95,7	96,6	103,1	106,0
Trimestrul III 2019	103,1	101,5	94,9	95,7	108,7	106,1
Trimestrul IV 2019	100,9	99,2	99,3	96,9	101,6	102,4
Trimestrul I 2020	92,1	100,1	103,2	95,1	89,2	105,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN

Valoarea exporturilor, mil.USD

	T1/16	T2/16	T3/16	T4/16	T1/17	T2/17	T3/17	T4/17	T1/18	T2/18	T3/18	T4/18	T1/19	T2/19	T1/20
Total export	417,2	488,8	527,3	612,7	528,2	500,0	623,6	773,6	678,2	367	644,9	746,8	732,9	628,4	675
Produce agroalimentare	176,1	205,8	230,6	329,4	238,7	191,4	282,6	418,2	318,0	246	258	345,4	338,8	223,3	283,8
Fruite și legume	41,5	34,1	32,8	61,4	48,8	25,4	43,8	112,6	70,97	47,8	39	56,9	62,2	42,1	94,3
Cereale	14,2	37,7	70,3	43,1	32,9	20,5	76,4	53,2	51,2	34	66,4	71	68	35,4	76
Semințe oleaginoase	36,3	49,6	33,4	82,7	58,3	44,9	54,3	85,2	74,9	44,2	42,5	80,6	85,1	43,5	57
Băuturi	35,5	42,8	45,8	43,0	41,8	49,1	52,5	62	54,1	53	58,8	57,4	47,3	50,8	42,8
Uleiuri	13,3	11,5	1,4	28,0	13,2	11,7	1,2	27,7	24,5	23,7	1,6	17,2	25,2	9,0	30,1
Mașini și echipamente electrice	53,0	62,7	66,4	69,2	70,2	80,4	90,4	105,4	118	140,9	146,2	159,5	171,4	163,8	141,9
Material textile	54,8	61,8	67,0	59,3	61,6	83,5	89,7	92,9	96,8	93,2	92,0	87	59,6	88,0	58,8
Medicamente	4,5	11,5	14,0	18,9	11,6	14,4	19,2	17,5	17,9	14,7	15,7	23,8	17,9	22,5	8
Mobilă	29	29,7	34,4	31,6	31,8	34	36,9	41	41,7	42,2	40	41,7	38,2	37,4	34,5

Valoarea importurilor, mil.USD

	T1/16	T2/16	T3/16	T4/16	T1/17	T2/17	T3/17	T4/17	T1/18	T2/18	T3/18	T4/18	T1/19	T2/19	T1/20
Total import	861,1	1007,2	1026,9	1125,2	1030,7	1150,7	1257,4	1392,6	1326,2	1408,9	1446,5	1582,8	1365	1442,4	1365,8
Produce alimentare și animale vii	102,9	108,1	97,7	132,0	121,5	118,6	114,2	155,5	149,4	134,5	118,9	158,6	156,9	142,2	177,1
Uleiuri, grăsimi	4,7	6,3	7,2	5,8	5,2	6,4	7,9	6,3	5,0	4,8	4,7	6,2	4,7	4,8	2,4
Băuturi și tutun	22,7	27,5	29,9	29,6	17,5	31,2	37,6	37,9	16,8	32,0	38,4	38,5	20,6	36,2	26,1
Produce minerale	159,3	130,4	140,9	199,5	177,5	175,6	184,5	236,7	228,8	217,7	256,3	305,5	247,8	216,0	208
Produce farmaceutice	28,1	44,9	46,4	64,6	47,9	55,9	56,5	63,3	55,6	57,3	57,3	74,6	63,9	63,2	57,4
Mașini și echipamente, aparate de înregistrat...	61,8	79,2	92,5	110,2	84,2	186,5	219,0	247,9	210,3	261,7	269,8	283,5	222,5	266,9	297,6
Material plastice și articole din material plastice	51,4	66,1	75,0	65,3	53,8	72,7	82,6	83	70,7	87,6	95,8	91,5	72,9	88,0	87

Sursa: Calculele autorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ														
	Numărul populației stabile (mii locuitori) la începutul anului	Numărul populației prezente (mii locuitori) la începutul anului	Numărul populației obișnuite (mii locuitori) la începutul anului	Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
				Numărul de născuți-vii - total (pers.)	născuți-vii la 1000 locuitori	Numărul de decedați - total (pers.)	decedați la 1000 locuitori	Numărul de decedați în vârstă sub 1 an - total (pers.)	la 1000 locuitori	Sporul natural (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul căsătoriilor - total (numărul)	căsătorii la 1000 locuitori	Numărul divorțurilor - total (numărul)	divorțuri la 1000 locuitori
2015	3555,2	3384,1	2844,7	40855	14,4	39848	14,0	367	9,0	1007	0,4	24709	8,7	11199	3,9
2016	3553,1	3369,1	2824,4	39961	14,1	39454	13,6	356	8,9	1507	0,5	21992	7,8	10605	3,8
2017	3550,9	3356,8	2780,0	36640	13,2	36820	13,2	337	9,2	-180	-0,1	20924	7,5	9312	3,3
2018	3547,5	3330,0	2730,4	34764	12,7	37307	13,7	316	9,1**	-2543	-1,0	20333	7,5	10707	3,9
2019	3542,7	3314,9	2681,7	32022**	11,9**	36416**	13,6**	278**	11,3*	-4394**	-1,7**	20301**	7,6**	10736**	4,0**
Trimestrul I 2016***				9942	10,6	10752	12,2	99	10,6	-1410	-1,6	3679	4,2	2767	3,1
Trimestrul II 2016***				18258	10,3	20160	11,4	179	9,8	-1902	-1,1	8661	4,9	5574	3,2
Trimestrul III 2016***				28264	10,6	28626	10,8	256	9,1	-362	-0,2	16872	6,3	7955	3,0
Trimestrul IV 2016***				37390	10,5	39487	10,8	353	9,4	-1095	-0,3	21992	6,2	10605	3,0
Trimestrul I 2017***				8526	9,6	10834	12,2	86	10,1*	-2308	-2,6	3343	3,8	2498	2,8
Trimestrul II 2017***				16868	9,5	19775	11,2	174	10,3*	-2907	-0,6	8060	4,6	4980	2,8
Trimestrul III 2017***				26064	9,8	27585	10,4	250	9,6*	-1536	-0,6	16366	6,1	6978	2,6
Trimestrul IV 2017***				34059	9,6	36764	10,4	330	9,7*	-2705	-0,8	20921	5,9	9312	2,6
Trimestrul I 2018***				8068	9,2	10185	11,7	86	10,7*	-2117	-2,4	3176	3,6	2669	3,1
Trimestrul II 2018***				16040	9,1	19099	10,9	173	10,8*	-3059	-1,7	7899	4,5	5051	2,9
Trimestrul III 2018***				24915	9,4	27307	10,3	257	10,3*	-2392	-0,9	15844	6,0	7973	3,0
Trimestrul IV 2018***				32605	9,2	37199	10,5	326	9,9*	-4594	-1,3	20333	5,7	10707	3,0
Trimestrul I 2019**				7795	11,8	10143	15,3	66	8,5*	-2348	-3,5	3538	5,3	2712	4,1
Trimestrul II 2019**				15969	12,0	19160	14,4	153	9,6*	-3191	-2,4	8122	6,1	4560	3,4
Trimestrul III 2019**				25055	12,5	27225	13,6	223	8,9*	-2170	-1,1	15913	7,9	7107	3,5
Trimestrul IV 2019**				32022	11,9	36416	13,6	278	8,7*	-4394	-1,6	20301	7,6	10736	4,0
Trimestrul I 2020**				6123	9,3	9279	14,2	69	11,3*	-3156	-4,9	3454	5,3	2461	3,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

*Cifrele au fost calculate în baza datelor BNS după formula $D/N \cdot 1000$ (%), unde D - numărul de decedați sub vârsta de 1 an, N - numărul de născuți-vii în perioadele respective.

** Date preliminare. Datele privind numărul născuților-vii și decedaților au fost calculate în baza datelor nașterii/decesului, și nu în baza datelor înregistrate a evenimentului, în numărul născuților-vii sunt incluși și născuții înregistrați în baza actelor de naștere transmise și înscrise în registrele de stare civilă ale Republicii Moldova (RM), care satisfac următoarele condiții: nașterea au avut loc pe teritoriul RM, au fost înregistrate timp de un an de la nașterea copilului și mama are viza de reședință pe teritoriul RM (cu excepția datelor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender).

*** Indicatorii astfel marcați au fost calculați în baza numărului populației stabile. Ceilalți indicatori (trimestriali începând cu 2019 și cei anuali) au fost calculați în baza numărului populației cu reședință obișnuită.

Perioada	PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ																								
	Numărul persoanelor economice active (mii pers.)			Rata de activitate a populației, %						Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)			Rata de ocupare a populației, %						Numărul șomerilor BIM (mii pers.)			Rata șomajului, %			
	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural
2015	1038,0	44,5	48,2	41,2	46,8	42,9	989,1	42,4	45,3	39,8	43,8	41,4	48,8	4,7	5,9	3,4	6,5	3,4	3,4	3,4	4,7	5,9	3,4	6,5	3,4
2016	1035,3	44,8	48,7	41,3	46,6	43,5	993,7	43,0	46,1	40,2	43,8	42,4	41,6	4,0	5,2	2,7	6,0	2,5	2,5	4,0	5,2	2,7	6,0	2,5	
2017	999,7	44,1	48,3	40,4	46,0	42,8	960,8	42,4	46,1	39,1	43,3	41,7	38,9	3,9	4,5	3,2	5,8	2,5	2,5	3,9	4,5	3,2	5,8	2,5	
2018	1018,1	45,9	49,9	42,4	45,1	46,4	988,5	44,5	48,1	41,4	43,0	45,5	29,6	2,9	3,4	2,4	4,7	1,8	1,8	2,9	3,4	2,4	4,7	1,8	
2019	919,3	42,3	47,0	38,2	49,4	37,6	872,4	40,1	44,2	36,5	47,0	35,6	46,9	5,1	5,8	4,4	4,9	5,3	5,3	5,1	5,8	4,4	4,9	5,3	
Trimestrul I 2016	966,3	41,8	45,6	38,3	47,0	38,2	907,7	39,2	41,9	36,8	43,0	36,6	58,6	6,1	8,2	3,8	8,4	4,1	4,1	6,1	8,2	3,8	8,4	4,1	
Trimestrul II 2016	939,5	48,1	52,0	44,6	46,6	49,0	1069,5	46,2	49,3	43,6	43,4	48,2	42,1	3,8	5,2	2,3	6,9	1,8	1,8	3,8	5,2	2,3	6,9	1,8	
Trimestrul III 2016	912,0	47,3	51,4	43,7	46,7	47,8	1064,7	46,0	49,8	42,7	44,6	47,0	30,1	2,8	3,2	2,3	4,3	1,7	1,7	2,8	3,2	2,3	4,3	1,7	
Trimestrul IV 2016	898,6	41,9	45,6	38,5	46,2	38,9	932,9	40,3	43,5	37,5	44,1	37,8	35,7	3,7	4,6	2,7	4,5	3,0	3,0	3,7	4,6	2,7	4,5	3,0	
Trimestrul I 2017	939,5	41,4	45,6	37,7	46,0	38,4	882,2	38,9	42,2	36,0	42,6	36,4	57,3	6,1	7,5	4,5	7,3	5,1	5,1	6,1	7,5	4,5	7,3	5,1	
Trimestrul II 2017	912,0	46,3	51,5	41,7	45,9	46,5	1014,9	44,8	49,7	40,4	43,6	45,5	34,1	3,3	3,5	3,0	5,0	2,1	2,1	3,3	3,5	3,0	5,0	2,1	
Trimestrul III 2017	898,6	46,3	50,7	42,5	46,9	45,9	1016,3	44,8	48,9	41,3	44,0	45,3	33,9	3,2	3,5	2,9	6,1	1,3	1,3	3,2	3,5	2,9	6,1	1,3	
Trimestrul IV 2017	840,6	42,3	45,3	39,7	45,3	40,4	929,7	41,0	43,6	38,7	43,0	39,6	30,5	3,2	3,8	2,6	4,9	1,9	1,9	3,2	3,8	2,6	4,9	1,9	
Trimestrul I 2018	912,0	41,1	44,2	38,3	44,9	38,5	874,6	39,4	42,1	37,0	42,7	37,2	37,4	4,1	4,8	3,4	5,0	3,4	3,4	4,1	4,8	3,4	5,0	3,4	
Trimestrul II 2018	898,6	49,6	53,8	45,9	45,2	52,5	1070,3	48,2	52,2	44,8	42,6	51,9	30,4	2,8	3,0	2,5	5,7	1,1	1,1	2,8	3,0	2,5	5,7	1,1	
Trimestrul III 2018	840,6	50,4	54,8	46,5	46,6	52,9	1094,8	49,3	53,3	45,8	44,8	52,3	24,2	2,2	2,7	1,6	3,8	1,2	1,2	2,2	2,7	1,6	3,8	1,2	
Trimestrul IV 2018	1105,3	42,4	46,6	38,7	43,7	41,5	914,3	41,2	44,9	37,9	41,9	40,7	26,5	2,8	3,5	2,1	4,2	1,9	1,9	2,8	3,5	2,1	4,2	1,9	
Trimestrul I 2019	898,6	41,3	46,5	36,7	48,1	36,8	829,0	38,1	42,4	34,3	45,5	33,2	69,6	7,7	8,9	6,5	5,4	9,7	9,7	7,7	8,9	6,5	5,4	9,7	
Trimestrul II 2019	840,6	43,4	48,6	38,8	50,8	38,4	901,1	41,4	45,8	37,6	48,2	36,9	42,0	4,5	5,7	3,1	5,1	3,9	3,9	4,5	5,7	3,1	5,1	3,9	
Trimestrul III 2019	1105,3	43,6	48,0	39,7	50,9	38,8	909,8	41,8	46,1	38,2	48,5	37,5	37,8	4,0	4,1	3,9	4,6	3,4	3,4	4,0	4,1	3,9	4,6	3,4	
Trimestrul IV 2019	1111,6	40,8	44,7	37,5	48,0	36,2	849,7	39,1	42,7	35,9	45,8	34,7	38,1	4,3	4,5	4,0	4,5	4,1	4,1	4,3	4,5	4,0	4,5	4,1	
Trimestrul I 2020	840,5	39,1	43,5	35,2	46,4	34,3	806,3	37,5	41,5	34,0	44,4	33,0	34,2	4,1	4,6	3,5	4,4	3,8	3,8	4,1	4,6	3,5	4,4	3,8	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Notă: La estimarea rezultatelor cercetării Anchetei Forței de Muncă s-a utilizat numărul populației cu reședință obișnuită.

Perioada	REMUNERAREA MUNCII									
	Câștigul salarial mediu lunar – Total			Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %			Indicele câștigului salarial real lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %			
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	
Trimestrul I 2017	5218,9	261,5	245,6	111,3	112,0	115,9				106,7
Trimestrul II 2017	5636,7	300,6	273,7	113,2	119,5	122,8				105,7
Trimestrul III 2017	5809,1	324,2	276,3	111,1	122,7	116,8				103,4
Trimestrul IV 2017	6113,6	352,0	298,8	112,4	129,7	118,9				104,6
Trimestrul I 2018	5906,5	352,7	287,2	113,2	134,9	116,9				107,6
Trimestrul II 2018	6369,8	382,4	320,3	113,0	127,2	117,0				109,5
Trimestrul III 2018	6507,3	389,8	335,4	112,0	120,2	121,4				108,9
Trimestrul IV 2018	6987,5	408,3	357,6	114,3	116,0	119,7				113,2
Trimestrul I 2019	6923,0	403,7	355,3	117,2	114,5	123,7				114,3
Trimestrul II 2019	7302,6	407,2	362,6	114,6	106,5	113,2				110,2
Trimestrul III 2019	7385,0	416,0	373,9	113,5	106,7	111,5				107,4
Trimestrul IV 2019	7813,1	447,6	404,4	111,8	109,6	113,1				104,3
Trimestrul I 2020	7633,9	434,0	393,5	110,3	107,5	110,8				103,7

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

REMUNERAREA MUNCII DUPĂ ACTIVITĂȚI ECONOMICE

Activități economice	Total economie	Agricultura, silvicultura și pescuit	Industrie	Construcții	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea	Transport și depozitare	Activități de cazare și alimentație publică	Informații și comunicații	Activități financiare și de asigurări	Tranzacții imobiliare	Activități profesionale, științifice și tehnice	Activități de servicii administrative și activități de servicii	Administrație publică și apărare; activități sociale	Invățământ	Sănătate și asistență socială	Artă, activități de recreere și de agrement	Alte activități de servicii
2016	5084,0	3321,4	5353,7	5064,5	4558,0	4746,3	3454,8	11027,5	10338,9	4779,6	6806,8	4144,3	6144,2	4017,7	5010,0	3130,1	9081,0
Trimestrul I 2017	5218,9	3265,6	5276,5	4784,8	4713,4	4797,7	3495,2	11567,4	9821,9	4634,6	6908,5	4336,6	7197,4	4085,6	5066,8	3318,1	7039,6
Trimestrul II 2017	5636,7	3554,6	5812,6	5577,6	5047,8	5244,8	3680,1	12553,8	10503,2	5010,6	7448,0	4651,2	7258,2	4530,6	5718,6	3307,2	7406,0
Trimestrul III 2017	5809,1	4035,5	6112,6	5884,2	5304,7	5650,6	3965,9	12775,1	10763,9	5337,0	7413,5	5019,8	7272,2	4565,9	5517,3	3209,3	7547,7
Trimestrul IV 2017	6113,6	4254,2	6367,7	6225,1	5398,2	5881,1	4106,0	12875,5	13021,6	5475,8	7814,9	5012,5	7727,9	4663,9	6234,9	3460,2	8353,7
2017	5697,1	3798,0	5902,7	5649,8	5120,1	5389,6	3812,9	12443,7	11034,7	5107,2	7392,1	4752,3	7361,4	4459,0	5634,6	3323,9	7592,9
Trimestrul I 2018	5906,5	3713,3	5904,5	5597,8	5509,2	5470,0	4075,5	13089,4	11262,6	5188,5	7770,6	4944,5	8307,2	4679,5	5476,8	3685,1	6592,4
Trimestrul II 2018	6369,8	4154,6	6533,9	6413,0	5931,1	5943,0	4404,8	14026,3	11724,7	5596,8	8531,1	5201,7	8187,4	5142,0	6331,6	3734,8	7229,9
Trimestrul III 2018	6507,3	4530,5	6759,7	6682,2	6154,1	6227,0	4750,7	14228,4	11976,5	5583,0	8265,6	5327,8	8123,5	5263,1	6096,6	3529,7	7089,1
Trimestrul IV 2018	6987,5	4793,1	6946,9	6979,5	6436,2	6658,0	4063,0	15741,6	13723,0	5785,8	9262,8	5499,8	8971,6	5513,2	6999,9	4165,6	7809,8
2018	6446,4	4318,4	6544,7	6456,2	6009,7	6077,0	4544,0	14276,1	12181,8	5534,9	8447,7	5243,1	8397,8	5147,4	6228,0	3780,2	7182,1
Trimestrul I 2019	6923,0	4241,1	5480,8	6558,0	6241,6	6438,3	4702,2	15454,9	12502,5	5673,4	9421,0	5158,1	9404,2	6247,7	6469,1	5015,0	8188,3
Trimestrul II 2019	7302,6	4578,3	7143,0	7187,5	6564,1	6933,4	4965,9	16056,6	13834,4	6008,5	9748,4	5694,9	8665,2	6523,3	7300,1	5158,8	8540,0
Trimestrul III 2019	7385,0	5180,0	7372,9	7661,5	6880,2	7265,7	5372,3	16174,6	13087,2	6239,9	9776,6	5966,1	8692,8	6203,4	6915,1	5065,1	8882,8
Trimestrul IV 2019	7813,1	5291,0	7728,3	7751,3	7233,9	7285,8	5508,3	17589,5	15918,6	6478,2	10243,0	6201,2	8897,3	6379,6	7952,2	5274,3	9499,7
2019	7356,1	4834,4	7184,3	7301,5	6729,4	6979,3	5136,5	16323,5	13834,0	6096,9	9792,6	5748,2	8916,9	6338,7	7160,1	5128,4	8773,4
Trimestrul I 2020	7633,9	4842,6	7319,9	7145,5	7123,0	6685,1	5152,2	17786,3	13728,5	6309,2	9952,3	6041,1	9337,6	6827,8	7082,4	5587,4	8964,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Notă: Informația cuprinde unitățile din sectorul real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați

Perioada	INFRACTIUNI																					
	Infrapecțiuni înregistrate - total, (cauze)		Infrapecțiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)		Infrapecțiuni privind viața sexuală (cauze)		Infrapecțiuni contra patrimoniului (cauze)							Infrapecțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)		Infrapecțiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infrapecțiuni economice (cauze)		Infrapecțiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)		
	Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Total	Furt	Tălhărie	Jaf	Escrocherie	Pungășie	Șantaj	Total	Infrapecțiuni legate de droguri	Total	Trafic de copii	Total	Contrabandă	Fabricarea banilor falsi	Total	Infrapecțiuni	Total
2015	40302	1389	177	252	639	303	20588	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491
2016	41921	1505	189	250	642	341	22440	16238	128	1082	2390	1598	92	1330	1153	1836	28	1132	240	216	1954	1699
2017	35581	1250	154	196	592	301	17224	12154	98	846	2159	1217	69	1411	1269	1025	41	1060	212	194	1653	1447
2018	32035	1218	170	208	611	266	15240	10411	85	762	2071	1081	99	1485	1351	1111	37	881	239	200	1539	1335
2019	31657	1127	175	199	644	331	15116	10378	98	645	2114	1001	81	1183	1052	1142	29	538	135	199	1523	1342
Trimestrul I 2017	8287	n/d	41	48	n/d	59	n/d	2835	34	198	n/d	n/d	n/d	n/d	287	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	331
Trimestrul II 2017	16778	n/d	76	89	n/d	136	n/d	5754	49	367	n/d	n/d	n/d	n/d	564	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	635
Trimestrul III 2017	25818	n/d	113	137	n/d	215	n/d	8735	65	612	n/d	n/d	n/d	n/d	961	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	1052
Trimestrul IV 2017	35581	1250	154	196	592	301	17224	12154	98	846	2159	1217	69	1411	1269	1025	41	1060	212	194	1653	1447
Trimestrul I 2018	7402	n/d	49	51	n/d	58	n/d	2223	16	194	n/d	n/d	n/d	n/d	310	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	313
Trimestrul II 2018	15041	n/d	89	91	n/d	114	n/d	4742	29	357	n/d	n/d	n/d	n/d	634	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	633
Trimestrul III 2018	23265	n/d	126	144	n/d	199	n/d	7506	57	572	n/d	n/d	n/d	n/d	1011	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	965
Trimestrul IV 2018	32035	1218	170	208	611	266	15240	10411	85	762	2071	1081	99	1485	1351	1111	37	881	239	200	1539	1335
Trimestrul I 2019	6722	n/d	44	46	n/d	79	n/d	1964	30	165	n/d	n/d	n/d	n/d	308	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	318
Trimestrul II 2019	14241	n/d	92	90	n/d	150	n/d	4378	49	307	n/d	n/d	n/d	n/d	529	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	647
Trimestrul III 2019	22699	n/d	134	143	n/d	248	n/d	7407	75	482	n/d	n/d	n/d	n/d	802	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	967
Trimestrul IV 2019	31657	1127	175	199	644	331	15116	10378	98	645	2114	1001	81	1183	1052	1142	29	538	135	199	1523	1342
Trimestrul I 2020	6608	n/d	48	45	n/d	64	n/d	1974	21	166	n/d	n/d	n/d	n/d	225	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	289

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Echipa redacțională a Serviciului Editorial:
Redactor-șef: Bîrcă Iulita, redactare, machetare
Inginer mecanic cat. I-a: Bîrcă Valentin, tehnoredactare
Specialist cat. I-a: Alexandru Sandulescu, design copertă

Bun de tipar: 16.07.2020, Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 7,8, Coli editoriale 8,2, Com.8

Serviciul Editorial, INCE, 2020
MD 2068. Chișinău, str. Ion Creanga, 45.
fax. (+37322) 74-37-94, tel.: (+37322) 50-11-30
www.ince.md, bircaiulita@mail.ru